

ETKi ANALIZi

KADEM
KADIN DESTEK
MERKEZİ

ETKi ANALizi

KADEM
KADIN DESTEK
MERKEZİ

KADEM Yayınları adına İmtiyaz Sahibi

Doç. Dr. Saliha Okur Gümrükçüoğlu

Özgün Adı

KADEM Kadın Destek Merkezi Etki Analizi

Yayın Direktörü

Semanur Sönmez Yaman

Yayın Editörü

Rabia Albayrak

Danışman

Dr. Aslıhan Nişancı

Hazırlayanlar

Feyzanur Polat Toprak

H. Aybüke Dobur

Damla Seren Durgunkaya

Baskı

Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş.

Matbaa Sertifika No: 46403

ISBN: 978-625-95277-7-2

1. Baskı, Nisan 2025

İletişim Adresleri

Genel Merkez

Küçük Çamlıca Mah. Kısıklı Cad. No:112/A

Üsküdar/İstanbul

Tel. +90 (216) 325 03 07 Fax: +90 (216) 325 03 09

www.kadem.org.tr

info@kadem.org.tr

ÖNSÖZ

KADEM olarak, kadının onuruyla yaşayabileceği güvenli bir toplum ve adil bir gelecek inşa etme vizyonu, varoluşta eşitlik ve sorumlulukta adalet ilkesi çerçevesinde çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Kadınların sosyal, ekonomik ve psikolojik olarak güçlenmesi için çeşitli proje ve programlar geliştirirken, bu süreçleri akademik ve kanıta dayalı yaklaşımlarla yürütüyoruz. Bu anlayışla hayata geçirdiğimiz Kadın Destek Merkezleri, kadınların psikososyal iyilik halini artırmak, onlara güvenli bir destek alanı sunmak ve karşılaştıkları sorunlara bütüncül ve sürdürülebilir çözümler üretmek amacıyla faaliyet göstermektedir.

İlk Kadın Destek Merkezimizi 2022 yılında İstanbul'da kurduk. Ardından, 6 Şubat 2023 depremlerinin derin etkilerini yaşayan şehirlerde, kadınların psikososyal destek ihtiyaçlarına daha hızlı yanıt verebilmek için Kahramanmaraş, İskenderun, Adıyaman ve Malatya'da yeni merkezler açtık. Bu merkezler, sadece kriz sonrası iyileşmede değil, kadınların uzun vadeli güçlenmesini sağlamak adına da önemli bir rol üstlenmektedir. Merkezlerimizde, psikolojik destekten hukuki danışmanlığa, sosyal destek mekanizmalarına erişimden istihdam süreçlerine kadar geniş bir yelpazede hizmetler sunulmaktadır.

Yürüttüğü faaliyetleri akademik bir yaklaşımla değerlendiren KADEM, Kadın Destek Merkezlerinin etkisini değerlendirmek ve hizmetlerini sürekli iyileştirmek adına düzenli olarak sosyal etki analizleri gerçekleştirmektedir. Bu rapor, 2024 yılında Kadın Destek Merkezlerinden hizmet alan kadınların deneyimlerini ve merkezlerin sosyal etkisini ölçmek amacıyla yürütülen titiz bir çalışmanın sonucudur. Nicel ve nitel verilerle desteklenen bu analiz, merkezlerimizin farklı etki alanlarında kadınların hayatları üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır.

Sonuçlar, Kadın Destek Merkezlerinin kadınların psikososyal iyiliğini güçlendirdiğini, destek mekanizmalarına erişimlerini artırdığını ve toplumsal hayata daha aktif katılımlarını teşvik ettiğini göstermektedir. Özellikle deprem bölgesindeki merkezlerimiz, kriz sonrası toparlanma sürecinde kadınlar için kritik bir güvenli alan oluşturmuş ve yüksek memnuniyet oranlarıyla olumlu etkilerini kanıtlamıştır. Raporun sunduğu geri bildirimler, hizmetlerimizi daha da geliştirme yolunda bizlere önemli bir rehber olacaktır. Bu vesileyle yayınımızı ilgililerin beğenisine sunarız.

KADEM

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
İçindekiler	6
Tablo Listesi	7
Grafik Listesi	10
1. GİRİŞ: KADIN DESTEK MERKEZİ	12
2. METODOLOJİ	12
2.1. Nicel Araştırma: Anket	12
2.2. Nitel Araştırma	18
3. ETKİ ALANLARI	21
3.1. Etki Alanı 1: Psikolojik İyi Oluş ve Güçlenme	21
Etki Alanı 2: Kişiler Arası İlişkiler ve Sosyal Destek	28
3.1.1. Aile İlişkileri	28
3.2. Etki Alanı 3: Şiddet ve Yasal Haklar	35
3.2.2. Hukuki Haklara Dair Bilgilendirme	39
3.3. Etki Alanı 4: Eğitim	42
3.4. Etki Alanı 5: Ekonomik Durum ve İstihdam	46
3.4.1. Ekonomik Durum	47
3.4.2. İstihdam	49
4. GENEL MEMNUNİYET	57
5. DEPREM BÖLGESİ ARAŞTIRMASI	63
5.1. Nicel Veriler: Depremin Etkileri	63
5.2. Nitel Veriler: Depremden Genel Etkilenme	67
5.2.1. Deprem Deneyimleri ve Etkileri	67
5.3. Nicel Veriler: Kişiler Arası İlişkiler ve Sosyal Hayat	70
5.4. Nitel Veriler: Kişiler Arası İlişkiler ve Sosyal Hayat	73
5.4.1. Aile İçi İlişkiler	73
5.4.2. Sosyal İlişkiler ve Sosyal Yaşam	76
5.5. Nicel Veriler: Ekonomik Durum ve İstihdam	78
5.6. Nitel Veriler: Ekonomik Durum ve İstihdam	82
5.7. Nicel Veriler: Psikolojik İyi Oluş ve Ruh Sağlığı	84
5.7.1. Yaşam Memnuniyeti	84
5.7.2. Ruh Sağlığı	85
5.8. Nitel Veriler: Psikolojik İyi Oluş ve Ruh Sağlığı	88
5.9. Kadın Destek Merkezlerine Dair Değerlendirmeler	89
Ek 1: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	93

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Katılımcıların bölgesel dağılımı	13
Tablo 2: Katılımcıların uyruk dağılımı	13
Tablo 3: Deprem bölgesi katılımcılarının şehirlere göre dağılımı	14
Tablo 4: Hizmet alma süresi	14
Tablo 5: Katılımcıların yaş dağılımı	15
Tablo 6: Medeni durum dağılımı	15
Tablo 7: Eğitim durumu dağılımı	16
Tablo 8: Öğrencilik durumu	17
Tablo 9: Eğitime dönmeyi düşünme	18
Tablo 10: Nitel araştırma katılımcılarının demografik bilgileri	18
Tablo 11: Tabloları nasıl okumalıyım?	20
Tablo 12: Psikolojik iyi oluş ve güçlenme etki alanı göstergeleri	21
Tablo 13: Yaşam kalitesinde artış	21
Tablo 14: Daha anlamlı bir yaşam	22
Tablo 15: Daha güçlü hale gelme	22
Tablo 16: Güçlenmenin kalıcılığı	22
Tablo 17: Başka kurumlardan alınan desteğin etkisi	22
Tablo 18: Kendine dair farkındalık	22
Tablo 19: Duyguları kolay kabullenme	22
Tablo 20: Zor anlarda kendini rahatlatma	23
Tablo 21: Olumsuz düşüncelere kendini daha az kaptırma	23
Tablo 22: Olumsuz düşüncelere rağmen gündelik hayatı sürdürme	23
Tablo 23: Anı fark ederek yaşama	23
Tablo 24: Kendine daha az yargılayıcı yaklaşma	23
Tablo 25: Kendine daha iyi bakma	23
Tablo 26: Kendine iyi gelen aktiviteleri yapma	24
Tablo 27: Hedeflerinin önündeki engelleri fark etme	24
Tablo 28: Duygularını daha iyi ifade etme	24
Tablo 29: Öz güven artışı	24
Tablo 30: Kendine saygı duyma	24
Tablo 31: Geleceğe dair daha umutlu hissetme	24
Tablo 32: Serbest zamanın önemini fark etme	25
Tablo 33: Serbest zamanı doğru planlama	25
Tablo 34: Kişiler arası ilişkiler ve sosyal destek etki alanı	28
Tablo 35: Aile bireyleriyle olumlu iletişim	28
Tablo 36: Aile ilişkilerinde sorun çözme becerisi	28
Tablo 37: Aileyle etkili zaman geçirme	29
Tablo 38: Aile ilişkilerinin dikkate alındığını düşünme	29
Tablo 39: Diğer aile üyelerinin ihtiyaçlarına dair bilgi alma	29
Tablo 40: Diğer aile üyeleri için yönlendirme	29
Tablo 41: Çevreden alabileceği desteği fark etme	29
Tablo 42: Çocuk sahibi olma oranı ve çocuk sayısı dağılımı	30
Tablo 43: Çocuğunu daha iyi anlama	30
Tablo 44: Etkili ebeveynlik	30
Tablo 45: Kurumlara yönlendirme	32
Tablo 46: Yönlendirildiği kurumdan hizmet alma	32

TABLO LİSTESİ

Tablo 47: Yönlendirildiği kurumdan hizmet memnuniyeti	33
Tablo 48: Kurum bilgi düzeyinde artı	33
Tablo 49: Şiddet ve yasal haklar etki göstergeleri	35
Tablo 50: Kadın Destek Merkezlerinden şiddete dair destek alma oranı	35
Tablo 51: Şiddet çeşitlerini öğrenme	36
Tablo 52: Şiddetten korunma bilgisi	36
Tablo 53: Şiddetten korunma araçlarını hayata geçirme	36
Tablo 54: Şiddet durumunda haklar ve kurumlar bilgilendirmesi	36
Tablo 55: Şiddete dair hukuki haklarını öğrenme	36
Tablo 56: Hukuki haklarla ilgili harekete geçebilme	36
Tablo 57: Şiddet durumunda destek veren, daha önce bilmediği kurumları öğrenme	37
Tablo 58: Şiddetin etkilerini fark etme	37
Tablo 59: Şiddetin etkileriyle baş etme	37
Tablo 60: Hukuki konularda danışmanlık alma oranları	39
Tablo 61: Sosyal ve hukuki haklar bilgi düzeyi	39
Tablo 62: Hukuki süreçlere dair kaygı	39
Tablo 63: Hukuki haklarla ilgili harekete geçme	39
Tablo 64: Boşanma sürecine dair destek alma oranları	40
Tablo 65: Boşanma sürecine dair bilgi düzeyi	41
Tablo 66: Boşanma sürecine dair kaygı	41
Tablo 67: Eğitim etki alanı etki göstergeleri	42
Tablo 68: Eğitim süreçlerine dair destek alma oranı	42
Tablo 69: Açıkta okul bitirme desteği	43
Tablo 70: Üniversite eğitimi devam ettirme	43
Tablo 71: Yüksek lisans/doktora başvuru desteği	43
Tablo 72: Yüksek lisans/doktora eğitimi sürdürme desteği	43
Tablo 73: Eğitim sürecine dair kaygı	43
Tablo 74: Eğitim sürecine dair özgüven	44
Tablo 75: Eğitime ulaşmada engelleri aşma	44
Tablo 76: Eğitim sürecindeki maddi zorlukları aşmak için yönlendirme	44
Tablo 77: Ekonomik durum ve istihdam etki alanı göstergeleri	46
Tablo 78: Maddi zorluklara dair destek alma oranı	47
Tablo 79: Parayı daha iyi yönetme	47
Tablo 80: Maddi zorluklar için kurum bilgisi	47
Tablo 81: Maddi zorlukları aşma bilgisi	47
Tablo 82: Borçları yönetme becerisi	48
Tablo 83: Maddi destek için kurumlara yönlendirilme	48
Tablo 84: Yönlendirildiği kurumdan destek alma oranları	48
Tablo 85: İş hayatında yer alma motivasyonu	49
Tablo 86: İş hayatında yer alma özgüveni	50
Tablo 87: CV/özgeçmiş hazırlama becerisi	50
Tablo 88: İş görüşmelerinde kendini ifade edebilme	50
Tablo 89: Kariyer planlama farkındalığı	50
Tablo 90: Zaman yönetimi becerisi	50
Tablo 91: Kurumlara yönlendirme	50
Tablo 92: İş kurma girişimi isteği	51

TABLO LİSTESİ

Tablo 93: Son 7 günde gelir getiren işte çalışma durumu dağılımı	53
Tablo 94: Çalışılan işin türü	53
Tablo 95: İş yerindeki kaygılarla baş etme	53
Tablo 96: İş yerindeki mobbing durumunu yönetme	54
Tablo 97: İş yerindeki iletişim becerileri	54
Tablo 98: İş yerinde sınır çizme	54
Tablo 99: İş yerindeki zorluklarla ilgili umutsuzluk hisleri	54
Tablo 100: İş görüşmesinde kendini ifade edebilme becerisi	54
Tablo 101: İş yerindeki haklarla ilgili farkındalık	54
Tablo 102: İş yerindeki haklarını koruma	55
Tablo 103: Genel memnuniyet göstergeleri	57
Tablo 104: Koordinasyon başarısına dair değerlendirme	57
Tablo 105: Koordinasyon başarısına dair değerlendirme	57
Tablo 106: Kadın Destek Merkezinin sosyal ilişkileri dikkate aldığını düşünme	58
Tablo 107: Kadın Destek Merkezinin kültürel ve dini hassasiyetleri gözettiğini düşünme	58
Tablo 108: Kadın Destek Merkezinin yaygınlaştırılması gerektiğine inanma	59
Tablo 109: Çocuk oyun alanı kullanma oranları	59
Tablo 110: Çocuk oyun odasının devamlılığa etkisi	59
Tablo 111: Psikolog ile görüşme oranı	60
Tablo 112: Psikolog görüşmesi memnuniyeti	60
Tablo 113: Sosyal hizmet uzmanı ile görüşme oranları	60
Tablo 114: Sosyal hizmet uzmanı görüşmesi memnuniyeti	61
Tablo 115: Grup/atölye çalışması/eğitim/seminer katılma oranları	61
Tablo 116: Grup/atölye çalışması/eğitim/seminer memnuniyet düzeyi	61
Tablo 117: Hukuki danışmanlıktan memnuniyet düzeyi	62
Tablo 118: Ölen kişinin yakınlık derecesi	64
Tablo 119: Deprem sonrası ilişkiler ve sosyal hayat ortalama skorlar tablosu	70
Tablo 120: Deprem öncesi ve sonrası yaşam memnuniyeti	84
Tablo 121: Deprem öncesi ve deprem sonrası ruh sağlığı göstergeleri	86
Tablo 122: Deprem öncesi ve sonrası ruh sağlığı desteği alma	88

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: Türk ve göçmen danışan psikolojik iyi oluş ve güçlendirme etki alanı karşılaştırması	26
Grafik 2: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar psikolojik iyi oluş ve güçlendirme etki alanı karşılaştırması	27
Grafik 3: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar aile ilişkileri ve ebeveynlik karşılaştırması	31
Grafik 4: Türk ve göçmen danışan aile ilişkileri ve ebeveynlik karşılaştırması	32
Grafik 5: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar şiddet etki alanları skoru karşılaştırması	38
Grafik 6: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar hukuki süreçlere dair değerlendirme karşılaştırması	40
Grafik 7: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar boşanma süreci desteği karşılaştırması	41
Grafik 8: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar eğitim süreçleri karşılaştırması	45
Grafik 9: Türk ve göçmen danışan eğitim süreçleri karşılaştırması	45
Grafik 10: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar maddi destek alanı karşılaştırması	49
Grafik 11: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar iş hayatına yönelik görüşler karşılaştırması	51
Grafik 12: Türk ve göçmen danışan iş hayatına yönelik görüşler karşılaştırması	52
Grafik 13: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar istihdam süreçlerine etkiler karşılaştırması	55
Grafik 14: Türk ve göçmen danışan istihdam sürecine etkiler karşılaştırması	56
Grafik 15: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar genel memnuniyet karşılaştırması	62
Grafik 16: Türk ve göçmen danışan genel memnuniyet karşılaştırması	63
Grafik 17: Depremden dolayı yaralanma durumunuz oldu mu?	63
Grafik 18: Depremde yakınlarınızdan can kaybı oldu mu?	64
Grafik 19: Eviniz yıkıldı ya da kullanılmaz hale geldi mi?	65
Grafik 20: Deprem sonrasında çadır kent veya konteyner kentte kalma süresi	65
Grafik 21: Şu anki ikamet durumu	65
Grafik 22: Oturulan evin mülkiyet durumu	66
Grafik 23: Deprem öncesi ilişkiler ve sosyal hayat yüzdelik dağılımlar	71
Grafik 24: Deprem sonrası ilişkiler ve sosyal hayat yüzdelik dağılımlar	72
Grafik 25: Deprem öncesi ve sonrası ilişkiler ve sosyal hayat alanında istatistiksel olarak anlamlı değişimler	73
Grafik 26: Deprem öncesi çalışma durumu	78
Grafik 27: Depremde işinizi kaybettiniz mi?	78
Grafik 28: Depremden bugüne kadar ücretli bir işte çalışma süresi	79
Grafik 29: "Deprem sonrası istihdama erişimim arttı." ifadesine katılım oranı	79
Grafik 30: Son 7 günde herhangi bir işte haftada bir de olsa çalıştınız mı?	80
Grafik 31: Çalıştığınız işi en iyi hangisi ifade eder?	80
Grafik 32: Deprem sonrası süreçte kadın kooperatifleri ile çalıştınız mı?	81
Grafik 33: Deprem öncesinde ailemin gelirleri giderlerini karşıladı	81

Grafik 34: Ailemin gelirleri giderlerini karşılıyor	82
Grafik 35: Şu anda hayatınızdan ne düzeyde memnunsunuz?	84
Grafik 36: Deprem öncesi yaşam memnuniyeti düzeyi	
Grafik 37: Deprem öncesi dönemde ruh sağlığı sorunları yaşama sıklığı	84
Grafik 38: Deprem sonrası dönemde ruh sağlığı sorunları yaşama sıklığı	85
Grafik 39: Deprem öncesi ve sonrası ruh sağlığındaki istatistiksel anlamlı değişimler	85
Grafik 40: Deprem öncesi dönemde ruh sağlığı sorunu için profesyonel destek alma sıklığı	87
Grafik 41: Deprem sonrası dönemde ruh sağlığı sorunu için profesyonel destek alma sıklığı	87

KADEM KADIN DESTEK MERKEZİ SOSYAL ETKİ ANALİZİ

Yönetici Özeti

Kadın Destek Merkezleri, kadın koruma süreçlerinde ve kadınların sorunlarına çözüm üretmede; sivil toplum, kamu ve özel sektör koordinasyonunu ve iş birliğini esas almaktadır. Mikro düzeyde kadınları doğrudan desteklerken; makro düzeyde kadınların sosyal ve bireysel güçlenmesini sağlayacak çok paydaşlı çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmalar, kadınların farklı durumlarda yaşadıkları zorluklar karşısında önleyici ve belirli seviyede müdahale edici boyutlar içeren; destek ve güçlendirme hedefli, sürdürülebilir çözümler sunmaktadır. Böylece, potansiyel büyük riskler de en aza indirilmektedir.

Kadın Destek Merkezinin ayırt edici bir diğer özelliği, her yararlanıcı için formülasyon esaslı bir hizmet planlaması yapılmasıdır. Merkezdeki hizmetler, her kadının öznel durumunu, ihtiyaçlarını ve farklılıklarını göz önünde bulunduran Bireysel Güçlenme Planı (BGP) aracılığıyla düzenlenmektedir. Bu planda; her danışan için net, somut, gerçekleştirilebilir ve ölçülebilir amaçlar ile bu amaçlara ulaşmayı sağlayacak hedefler, danışanla birlikte belirlenmektedir. Bu hedeflere ulaşmada izlenecek yöntemler, sunulacak destekler ve karşılaşılabilecek engeller ile riskler de BGP kapsamında açıkça ele alınır. Bu plan sayesinde her danışan için güçlendirmenin somut ölçütleri baştan belirlenmiş olur. İhtiyaç halinde, plan yararlanıcı ile birlikte gözden geçirilerek revize edilebilmektedir. BGP, hizmet süresi boyunca hem danışan hem de uzmanlar açısından açık ve uygulanabilir bir yol haritası işlevi görür.

Kadınların hizmetlere erişiminde çeşitli nedenlerle hassasiyetler oluşabilmektedir. Bu bağlamda, Kadın Destek Merkezleri sundukları hizmetlerde kadınların özel ihtiyaç ve hassasiyetlerini azami düzeyde gözetmektedir. Kadınların farklı inançlarına, değerlerine ve kültürel arka planlarına koşulsuz saygı duyulması, bu yaklaşımın temel göstergelerindendir.

Merkezin bir diğer ayırt edici özelliği, destek hizmetlerinin bütüncül bir yapıda sunulmasıdır. Yalnızca bireysel psikoterapi değil; kadınların tüm psikososyal ihtiyaçlarını kapsayan kapsamlı bir yaklaşım uygulanmaktadır. Bu kapsamda, birebir psikolojik desteğin ötesinde grup ve atölye çalışmaları, eğitim ve kurs faaliyetleri, dayanışma grupları, sosyal etkinlikler ve sosyal hizmet müdahaleleri önemli yer tutmaktadır. İhtiyaçlara yanıt verebilmek için kapsamlı kaynak ve hizmet haritaları oluşturulmuştur. Yararlanıcılar ihtiyaçlarına binaen uygun destek mekanizmalarına yönlendirilmektedir.

Deprem Süreci ve Müdahale

6 Şubat 2023'te merkez üssü Kahramanmaraş olan ve Adıyaman, Hatay, Malatya dahil 11 ili etkileyen deprem, ülkemizde büyük kayıplara ve onarılması gereken derin yaralara yol açmıştır. Depremler gibi büyük afetler, insan yaşamını çok boyutlu ve uzun vadeli biçimde etkiler. Bu tür afetlerden doğrudan veya dolaylı olarak en fazla etkilenen gruplardan biri de kadınlardır. Depremin yarattığı zorluklara ek olarak, ani yaşamsal değişiklikler nedeniyle ortaya çıkan sorumlulukları kadınlar sıklıkla aile içinde orantısız biçimde üstlenmek zorunda kalmakta; bu durum, kadınların iyi olma hallerini olumsuz etkilemektedir. Aynı zamanda deprem sonrası belirsizlik ve zorluklar da kadınların ruhsal dayanıklılığını zorlamaktadır.

Bu doğrultuda KADEM, İstanbul'daki iyi uygulama deneyimini afet bölgesine taşıyarak; Adıyaman, Hatay, İskenderun, Kahramanmaraş ve Malatya'da Kadın Destek Merkezleri

kurmuştur. Bu merkezler, konteyner kentlerde yaşayan 18 yaş ve üzeri kadınlara yönelik olarak, iyi olma hallerini desteklemek ve onları güçlendirerek potansiyellerini en üst düzeyde gerçekleştirmelerine yardımcı olmak amacıyla bütüncül bir psikososyal destek uygulaması yürütmektedir.

Araştırma Kapsamı

Bu etki raporu; İstanbul Edirnekapı ve deprem bölgesindeki dört Kadın Destek Merkezinden (Kahramanmaraş, İskenderun, Adıyaman, Hatay) hizmet alan toplam 463 danışandan toplanan verilere dayanmaktadır. Danışanların 227'si deprem bölgesinden, 36'sı sığınmacılardan, kalanı ise İstanbul'da yaşayan 18 yaş ve üzeri bireylerden oluşmaktadır. Araştırma; psikolojik iyi oluş, sosyal ilişkiler, şiddet farkındalığı, eğitim, ekonomik durum ve genel memnuniyet gibi temel etki alanlarını kapsamaktadır. Araştırmanın iki temel amacı bulunmaktadır: (1) Sosyal etki değerinin artırılması ve sürdürülebilirliğin sağlanması için etki odaklı karar almayı kolaylaştırmak; (2) fon sağlayıcılar ve dış paydaşlar nezdinde şeffaflık ve hesap verebilirliği güçlendirmektir. Ayrıca bulguların KADEM'in stratejik hedeflerine yönelik girdi sağlaması da amaçlanmıştır.

Temel Bulgular

Analiz sonuçları, tüm danışan gruplarındaki skorların benzer örüntüler izlediğini ve İstanbul ile deprem bölgesinde sunulan hizmetlerin eşit kalite ve etki düzeyine sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

•**İyi Oluş ve Bireysel Güçlenme:** Danışanların iyi oluş ve güçlenme alanındaki memnuniyet düzeyleri orta-yüksek seviyededir (3,7 ile 4,0 arası). Edirnekapı'daki göçmen ve deprem bölgesi danışanları, Türk danışanlara kıyasla daha yüksek puanlar vermiştir. Gruplar arası farklar sınırlı düzeydedir ve genel eğilimler büyük ölçüde örtüşmektedir. Özellikle, diğer kurumlardan alınan desteğin etkisine verilen düşük puanlar, Kadın Destek Merkezlerinin sunduğu hizmetlerin tek başına anlamlı ve güçlü bir değişim sağladığını ortaya koymaktadır.

•**Kişilerarası İlişkiler ve Sosyal Destek:** Kadın Destek Merkezlerinin aile ilişkileri üzerindeki etkisi genel olarak orta düzeyde olumlu bir eğilim göstermektedir (3,4 ile 4 arası). Tüm danışan gruplarının, merkezin aile ilişkilerini dikkate alan yaklaşımını olumlu değerlendirmesi dikkat çekicidir. Özellikle aile içi iletişimde gelişme, sorun çözme becerilerindeki artış, çocuklarını daha iyi anlama ve daha etkili ebeveynlik yapabilme konularında verilen yüksek puanlar, bu etkinin somut göstergeleridir.

•**Şiddet Farkındalığı ve Hukuki Güçlenme:** Kadın Destek Merkezlerinin şiddetle ilgili sunduğu hizmetler, tüm danışan grupları üzerinde güçlü ve olumlu bir etki yaratmıştır. Şiddetin türlerine dair bilgi edinme, etkilerini fark etme, hukuki haklar konusunda bilinçlenme ve destek alınabilecek kurumlar hakkında bilgi artışı, öne çıkan başarılarıdır. Deprem bölgesindeki danışanların bu alanlardaki değerlendirme skorlarının daha yüksek olması ise dikkat çekicidir. Bu durum, kriz sonrası artan farkındalık düzeyi ve desteğe duyulan ihtiyaçla doğrudan ilişkilidir.

•**Eğitim:** Kadın Destek Merkezlerinin eğitim alanındaki etkisi genel olarak orta-yüksek düzeydedir. Danışanlar, özellikle eğitim sürecine dair kaygıların azaltılması, özgüvenin artırılması ve eğitime erişimde karşılaşılan engellerin aşılması konularında sağlanan desteklerden yüksek oranda fayda sağlamıştır. Deprem bölgesindeki danışanlar, açık öğretim tamamlama ve maddi destek gibi alanlarda, Edirnekapı'daki Türk danışanlara kıyasla daha yüksek memnuniyet bildirmiştir. Buna karşın, Edirnekapı Türk danışanlarının genel ortalama skorları göçmen danışanlara göre daha yüksektir. Ancak çevresel ve maddi engellerin aşılmasına yönelik desteklerde, göçmen danışanların daha olumlu geri

bildirim verdiği görülmektedir.

•**Ekonomik Güçlenme ve İstihdam:** Kadın Destek Merkezleri, danışanlara maddi konularda özellikle bilgilendirme ve yönlendirme alanlarında güçlü destek sunmuştur. Deprem bölgesi danışanları, para yönetimi ve sosyal yardımlar konusunda Edirnekapı'daki Türk danışanlara kıyasla daha yüksek düzeyde fayda bildirmiştir. İş hayatına katılım ve kariyer planlama alanlarında ise hem deprem bölgesi hem de göçmen danışanlar; motivasyon, özgüven kazanımı ve özgeçmiş hazırlama konularında daha olumlu değerlendirmelerde bulunmuştur. Bu bulgular, kriz sonrası artan ihtiyaçlara ve iş gücüne katılımda yaşanan zorluklara yönelik verilen desteğin etkili olduğunu göstermektedir. Öte yandan, işyerindeki haklara dair farkındalık ve hak arama becerileri açısından, özellikle deprem bölgesi danışanlarının ek desteğe ihtiyaç duyduğu görülmektedir. Genel değerlendirme, Kadın Destek Merkezlerinin ekonomik güçlenme ve istihdam alanlarında farklı grupların özgün ihtiyaçlarına etkili çözümler sunduğunu ortaya koymaktadır.

•**Genel Memnuniyet:** Kadın Destek Merkezlerine yönelik genel memnuniyet, tüm danışan gruplarında orta-yüksek düzeyde seyretmektedir; en düşük memnuniyet skoru dahi 3,82'dir. Deprem bölgesi danışanlarının memnuniyet düzeyi genel olarak daha istikrarlı ve yüksektir. Bu grup, özellikle ekip koordinasyonu, genel memnuniyet ve kadınların güçlenmesine yönelik katkılar açısından, Edirnekapı'daki Türk danışanlara kıyasla daha olumlu geri bildirimde bulunmuştur. Sığınmacı danışanlar ise, kültürel ve dini hassasiyetlerin gözetilmesi ile sosyal ilişkilerin dikkate alınması gibi alanlarda yüksek düzeyde memnuniyet ifade etmiştir. Çocuk oyun odası ve grup çalışmaları, her üç danışan grubunda da en çok takdir edilen hizmetler arasında yer almaktadır. Tüm danışan grupları, Kadın Destek Merkezlerinin diğer şehirlerde de yaygınlaştırılması gerektiği yönünde güçlü bir görüş birliği içindedir.

Deprem Bölgesine Özgü Bulgular

•**Fiziksel ve Sosyal Etkiler:** Deprem bölgesindeki kadınların %20,89'u depremde fiziksel olarak yaralanmış, %50,45'i ise en az bir yakını kaybetmiştir. Katılımcıların %66'sı evinin yıkıldığını veya kullanılamaz hale geldiğini belirtmiştir. Depremi üzerinden uzun bir süre geçmiş olmasına rağmen, kadınların %55'i hâlâ konteyner kentlerde yaşamaktadır. Barınma sorunları, belirsizlik ve yaşam güvencesine ilişkin kaygılar bölgedeki kadınlar için devam etmektedir.

•**Aile ve Sosyal İlişkiler:** Deprem sonrası süreçte, eşler arası rol paylaşımında azalma; annelik görevlerinde zorlanma ve yalnızlık hissinde artış gözlemlenmiştir. Geniş aile ve arkadaş çevresinden alınan sosyal destek zayıflarken, bazı katılımcılar komşuluk ilişkilerinde dayanışmanın arttığını ifade etmiştir. Nitel veriler, aile içi çatışmaların belirginleştiğini; ancak bazı eş ilişkilerinde daha güçlü bir dayanışma geliştiğini göstermektedir.

•**Ekonomik Etkiler:** Deprem sonrasında kadınların %71'i hiçbir ücretli işte çalışmamıştır. Aile gelirlerinin giderleri karşılama kapasitesi, deprem öncesine kıyasla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde azalmıştır. Kadın kooperatifleriyle kurulan iş birlikleri ise oldukça sınırlı kalmış; bu oran %5'in altında gerçekleşmiştir. Bu tablo, ekonomik güvencesizliğin arttığını ve geçim kaygısının kadınlar üzerindeki etkisini derinleştirdiğini göstermektedir.

•**Psikolojik İyi Oluş:** Deprem sonrasında, yaşam memnuniyeti, mutluluk hissi ve hayattan zevk alma oranlarında belirgin bir düşüş gözlemlenmiştir. Buna karşılık; depresif duygu durumları, yalnızlık hissi ve uyku problemlerinde artış yaşanmıştır. Psikolojik destek hizmeti alma eğilimi artış göstermiş olsa da bu hizmetlere erişim halen sınırlı düzeydedir. Nitel veriler, tüm zorluklara rağmen kadınların travma sonrası yeniden toparlanma ve

psikolojik dayanıklılık geliştirme potansiyelini ortaya koymaktadır.

Kadın Destek Merkezlerinin İyileştirici Rolü

Kadınlar, Kadın Destek Merkezlerinden aldıkları destek sayesinde kendilerini daha özgür, değerli ve güçlü hissettiklerini ifade etmektedir. Psikolojik destek, sosyal etkinlikler ve danışmanlık hizmetleri; yalnızlık hissinin azalmasına, ebeveynlik rollerinde güçlenmeye ve aile içi iletişimde olumlu dönüşümlere katkı sağlamaktadır. Ayrıca hukuki farkındalık da artmış, kadınların hak arama becerileri güçlenmiştir.

Sonuç

Kadın Destek Merkezleri, özellikle kriz sonrası dönemlerde kadınların çok boyutlu ihtiyaçlarına yönelik kapsamlı ve etkili çözümler sunmaktadır. Bulgular, bu merkezlerin tüm danışanlar açısından güçlenme, psikososyal iyilik hali, sosyal bağlantılar kurma ve ekonomik dayanıklılık geliştirme konularında hayati bir işlev üstlendiğini ortaya koymaktadır.

Doğru kaynaklarla desteklendiğinde Kadın Destek Merkezleri, kadınların yalnızca krizleri atlatmasını değil, aynı zamanda toplumsal yaşama aktif ve sürdürülebilir katılımlarını mümkün kılacak dönüşümleri gerçekleştirebilmektedir. Bu nedenle, merkezlerin kurumsal kapasitelerinin artırılması ve hizmetlerin yerel ihtiyaçlara duyarlı biçimde çeşitlendirilmesi, sosyal etkinin derinleşmesini sağlayacak stratejik bir adımdır.

1. GİRİŞ: KADIN DESTEK MERKEZİ

Kadın Destek Merkezi, kadınların psikososyal iyilik hallerini artırmayı, güçlendirmeyi ve anlamlı bir yaşam sürmelerine destek olmayı amaçlamaktadır. Kadınların zorluklarla başa çıkmalarını kolaylaştıracak ve güçlenmelerini sağlayacak çeşitli psikososyal destek hizmetleri sunmaktadır. Merkez, kadınların kendilerini güvende ve desteklenmiş hissettikleri bir ortam sağlamayı hedefler. Kadınların kendilerini gerçekleştirmelerine katkı sağlamak, toplumsal yaşamda daha aktif rol almalarını desteklemek ve genel yaşam kalitelerini artırmak, merkezin öncelikli hedefleri arasındadır.

Kadın Destek Merkezi, İstanbul'da bir ve deprem bölgesinde dört birimde 18 yaş üstü kadınlara hizmet vermektedir. İlk Merkez Şubat 2022'de İstanbul Kalkınma Ajansı'nın hibe desteği ile İstanbul Edirnekapı'da kurulmuştur. Bu merkezde Suriyeli sığınmacılara da hizmet verilmektedir. 6 Şubat 2023'te gerçekleşen depremin ardından dört şehirde aşamalı olarak yeni merkezler açılmıştır. Bu merkezler Kahramanmaraş, İskenderun, Adıyaman ve Malatya'dadır¹.

Kadın Destek Merkezinde yürütülen psikososyal destek faaliyetlerini özgün kılan, kadın danışanların ihtiyaçlarını bütüncül olarak ele almayı sağlayan farklı yaklaşımları bir araya getirmesidir. Vaka yönetimi sürecinde psikolog ve sosyal hizmet uzmanları, mesleki uygulamaları şu yaklaşım ve kuramları harmanlayarak yürütmektedir²:

- Güç temelli vaka yönetimi
- Kabul ve Kararlılık Terapisi (ACT) temelli vaka yönetimi
- Ekolojik yaklaşım
- Kadın merkezli uygulama
- Kültürel duyarlılık
- Travma-bilgili uygulama
- Aile sistemleri kuramı

Kadın Destek Merkezi sosyal etki analizi, periyodik olarak gerçekleştirilmektedir. 2023 yılındaki raporun ardından ikinci etki analizi olan bu rapor, 2024 yılı sonunda toplanan anket ve nitel görüşme verilerinin analiz edilmesiyle hazırlanmıştır.

2. METODOLOJİ

2.1. Nicel Araştırma: Anket

Kadın Destek Merkezlerinin sosyal etkisini ölçmek amacıyla hem nicel (kantitatif) hem de nitel (kalitatif) araştırma yöntemleri birlikte kullanılmış; veri analizinde tematik analiz yöntemi tercih edilmiştir. Tematik analiz, danışanların deneyimlerinde tekrar eden anlam kalıplarını sistematik biçimde belirleyerek sosyal etkiyi derinlemesine ortaya koymayı mümkün kılmıştır. Ayrıca bu yöntem, farklı yaşam bağlamlarından gelen danışanların görüşlerini karşılaştırmalı olarak incelemeye ve ortak temalar aracılığıyla etkilerin kapsamını ve çeşitliliğini görünür kılmaya olanak tanımıştır.

Bu etki raporunda, nicel araştırma yöntemlerinin sunduğu ölçülebilir verilerin önemi göz ardı edilmeden; nitel verilerle bütünleştirilmiş bir analiz yaklaşımı benimsenmiş ve sosyal etkinin çok boyutlu yapısı korunmaya çalışılmıştır.

¹ Malatya'daki merkez Ekim 2024'te faaliyete geçtiğinden, sosyal etki analizi araştırmasının nitel kısmına dahil edilmemiştir.

² Bu kuram ve yaklaşımların vaka yönetimi sürecini nasıl şekillendirdiğine dair ayrıntılar için Kadın Destek Merkezi Vaka Yönetimi Rehberi'ne göz atılabilir.

Danışanların yaşadığı değişimleri daha iyi anlayabilmek amacıyla, segmente edilmiş farklı gruplarla ve rassal olarak seçilen bireylerle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Analiz değerlendirmesi aşağıdaki aşamaları içermektedir:

1. Kapsamın ve etki alanlarının belirlenmesi
2. Ölçüm araçları ile soru formlarının oluşturulması
3. Nicel araştırmanın uygulanması
4. Nitel araştırmanın gerçekleştirilmesi
5. Verilerin dokümanite edilmesi
6. Bulguların raporlanması ve uygulamaya yönelik şekilde kullanılması

Bu sosyal etki analizi aşağıdaki tabloda yer alan ilkeler uygulanarak geliştirilmiştir:³

Paydaşları dahil etmek	Etki, yalnızca insanın değil, aynı zamanda onun ekosistemini oluşturan tüm paydaşların üzerindeki değişimleri kapsar. Bu nedenle, etki ölçümünde paydaşların (program sonucunda değişim yaşayan kişi ve kuruluşlar) tanımlanarak sürece dahil edilmesi gerekir çünkü bu değişimi en doğru şekilde paydaşlar ortaya koyabilir. Paydaşları dahil etme ilkesi, değer ve onun ölçülme biçiminin, faaliyetlerden etkilenen veya faaliyetleri etkileyen paydaşların bakış açısıyla ele alınmasını zorunlu kılar. Dolayısıyla, hedef grubun ya da danışanların etkin biçimde bilgilendirilerek sürece katılımı için paydaşların belirlenmesi ve planlamanın tüm aşamalarına entegre edilmesi gerekmektedir.
Değişimi anlamak için paydaş görüşü almak	Ortaya çıkan sosyal etkinin nasıl yaşandığını anlayabilmek için, bu etkiyi hem olumlu hem de olumsuz deneyimlerin yanı sıra planlanan ve planlanmamış sonuçlar üzerinden değerlendirmek gerekir. Zira ortaya çıkan değişimler, paydaşlar açısından farklı düzeylerde olumlu ya da olumsuz etkiler oluşturabilir. Bu ilke, paydaşlar tarafından dile getirilen ve beyanlarıyla desteklenen sosyal etkiyi anlamayla ilişkilidir.
Önceliklendirmek	Hizmet ve faaliyetlerin etkisini değerlendirebilmek ve bunu sunabilmek için, kullanılacak etki tablosuna/çerçevesine hangi etki alanlarının dâhil edileceği ve hangilerinin kapsam dışında bırakılacağı önceden belirlenmelidir.
Şeffaflık	Etkiyi ölçümleme ve raporlama süreçlerinde, her adımın detaylı biçimde açıklanması ve belgelenebilir olması esastır. Bu ilke, hesap verebilir bir etki ölçümü sunmak için önemlidir.
Sonucu doğrulamak	Bu ilke, verilerin bağımsız ve tarafsız koşullarda toplandığını göstermeyi; aynı zamanda toplanan verilerin güvenilirliğini kanıtlamayı ve sürecin nasıl yürütüldüğünü açık bir biçimde ortaya koymayı gerektirir. Bu bakımdan etki göstergelerinin ön test ve son test üzerinden değil, kesitsel verilerle değerlendirilmiş olması gerekir.

³ <https://www.socialvalueint.org/principles>

Yanıtlayıcı olmak	Etki ölçümü, kurumların elde edilen bulgularla harekete geçmesini ve bu sonuçları somut eylemlere dönüştürmesini gerektirir.
Kapsayıcılık	Etki analizinde, farklı ihtiyaç ve deneyimlere sahip danışan gruplarının temsiline özen gösterilmesidir.
Süreklilik ve izleme	Etki analizinin belirli aralıklarla tekrarlanması ve uygulama sonrasındaki gelişmelerin düzenli biçimde takip edilmesidir.
Yerel bağlamsallık	Etki göstergelerinin ve elde edilen bulguların, içinde bulunulan bölgesel ve toplumsal bağlamlara duyarlı şekilde yorumlanmasıdır.
Aşırı iddialı olmaktan kaçınmak	Etkinin yalnızca uygulanan faaliyetlerden kaynaklanan kısmını ayırt edebilmek önemlidir. Bu sayede, programa dâhil olmayan kişi ve kurumların katkıları da tanımlanarak, gerçek dışı etki iddialarının önüne geçilir.

2.1. Nicel Araştırma: Anket

Sosyal etki analizi kapsamında, karma yöntemli bir araştırma yürütülmüştür. Araştırmanın nicel bileşenini oluşturan anket, 3.132 Türk ve 343 sığınmacı olmak üzere toplam 3.475 danışana gönderilmiştir. Bu anketi 425 Türk ve 36 sığınmacı danışan olmak üzere toplam 461 kişi doldurmuştur.

Katılımcıların 236'sı İstanbul'daki Edirnekapi Kadın Destek Merkezi'nden, 227'si ise Kahramanmaraş, İskenderun ve Adıyaman'da bulunan Kadın Destek Merkezlerinden hizmet alan danışanlardır.

	Sorulan Soru Sayısı	Anket Dolduran Kişi Sayısı	Toplam Kişi Sayısı
İstanbul / Edirnekapi	132	236	236
Kahramanmaraş	199 (67 soru	90	
İskenderun	deprem	65	227
Adıyaman	özelindedir)	72	
Toplam Anket Gönderilen Kişi Sayısı		3.475 (3.132 Türk vatandaşı, 343 sığınmacı)	463

Anketin hazırlanmasında temel hedef, katılımcıların deneyimlediği değişimleri tespit edebilecek nitelikte genel bir soru seti oluşturmaktır. Her etki boyutuna ilişkin kapsamlı bilgi elde edebilmek amacıyla, soru sayısı mümkün olduğunca sınırlı tutulmuştur. Bu sayede katılımcının dikkatini dağıtmadan, veri toplama sürecinin etkili ve hızlı biçimde tamamlanması amaçlanmıştır.

Anket toplam 199 sorudan oluşmaktadır. Bu sorulardan 132'si tüm katılımcılara, 67'si ise yalnızca deprem bölgesindeki katılımcılara sorulmuştur. Deprem bölgesine özel soruların

amacı, katılımcıların deprem ve etkilerine dair deneyimlerini daha iyi anlamaktır. Bu veriler raporun beşinci bölümünde "Deprem Bölgesi Araştırması" başlığı altında ayrıca incelenmektedir.

		Dağılım	Yüzde
Bölgesel Dağılım	Edirnekapi toplam	236	%50,97
	Deprem bölgesi	227	%49,03
	Toplam	463	%100

Tablo 1: Katılımcıların bölgesel dağılımı

Tablo 1, katılımcıların bölgesel dağılımını göstermektedir. Edirnekapi'da bulunan katılımcılar 236 kişi ile danışanların %50,97'sini oluştururken, deprem bölgesinde bulunan katılımcılar 227 kişi ile %49,03'lük bir oranı temsil etmektedir. Toplam 463 katılımcının yer aldığı bu dağılım, iki bölgenin birbirine oldukça yakın bir temsiliyete sahip olduğunu göstermektedir. Edirnekapi'daki katılımcı sayısı az bir farkla daha fazla olsa da bu oranlar iki bölgenin karşılaştırılmasına olanak tanımaktadır. Bu tür bir dağılım, bölgesel farklılıkları analiz etmek ve iki bölge arasında benzerlikler veya farklılıklar olup olmadığını değerlendirmek açısından önemlidir.

		Dağılım	Yüzde
Uyruk Dağılımı	Edirnekapi Türk	200	%84,75
	Edirnekapi sığınmacı	36	%15,25
	Edirnekapi toplam	236	%100

Tablo 2: Katılımcıların uyruk dağılımı

Tablo 2, Edirnekapi'daki katılımcıların uyruğa göre dağılımını göstermektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu, 200 kişi ile (%84,75) Türk uyruklu katılımcılardan oluşurken, 36 kişi ise (%15,25) sığınmacı statüsündedir. Toplamda 236 kişilik bir örnekleme Edirnekapi'daki demografik kompozisyon net bir şekilde ortaya konmuştur. Bu dağılım, araştırmanın etki analizinde sığınmacıları ayrı bir grup olarak ele almayı mümkün kılmaktadır. Böylece, analizde Edirnekapi'daki genel eğilimlerin yanı sıra sığınmacılar ve yerel halk arasındaki farklılıklar veya benzerlikler de değerlendirilebilmektedir. Bu ayırım, sığınmacıların karşılaştıkları zorlukları ve aldıkları hizmetlerin etkisini daha spesifik olarak anlamak açısından önemli bir fırsat sunmaktadır.

Bu rapordaki tüm analizler beş grup için ayrı ayrı sunulmaktadır:

- Edirnekapi toplam
- Edirnekapi Türk
- Edirnekapi sığınmacı
- Deprem bölgesi
- Tüm danışanlar

Deprem bölgesi dahilindeki Kadın Destek Merkezi birimleri ve bu birimlerden araştırmaya katılan danışanların dağılımı şöyledir:

		Dağılım	Yüzde
Katılımcıların Şehirlere Göre Dağılımı	Kahramanmaraş	90	%39,65
	İskenderun	65	%28,63
	Adıyaman	72	%31,72
	Toplam	227	%100

Tablo 3: Deprem bölgesi katılımcılarının şehirlere göre dağılımı

Tablo 3, deprem bölgesindeki katılımcıların şehir bazında dağılımını göstermektedir. En yüksek oran Kahramanmaraş'ta (%39,65) bulunan katılımcılara aittir. Bunu Adıyaman (%31,72) ve İskenderun (%28,63) takip etmektedir.

Kadın Destek Merkezinden hizmet alma süreniz aşağıdakilerden hangisidir?					
	Edirnekapi Toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
1 aydan daha kısa süre	102	102	0	79	181
1 ay	21	11	10	29	50
2 ay	15	14	1	24	39
3 ay	25	21	4	21	46
4 ay	6	4	2	12	18
5 ay	6	2	4	6	12
6 ay	12	9	3	11	23
7 ay veya daha uzun	49	37	12	45	94
Toplam	236	200	36	227	463

Tablo 4: Hizmet alma süresi

Tablo 4, katılımcıların Kadın Destek Merkezinden hizmet alma süresine göre dağılımını göstermektedir. Tüm katılımcıların çoğunluğu (%39,1 – 181 kişi) 1 aydan daha kısa süredir hizmet almaktadır, bu da merkeze yeni başvuranların fazla olduğunu göstermektedir. 1-3 ay arasında hizmet alanların sayısı ise 135 kişidir (%29,2). 7 ay veya daha uzun süredir hizmet alanların sayısı ise 94 kişidir (%20,3). Bu azımsanamayacak bir orandır ve merkezde uzun süreli hizmet alan katılımcıların var olduğunu göstermektedir. Edirnekapi'daki Türk danışanların büyük bölümü (102 kişi), 1 aydan kısa sürede hizmet alırken, sığınmacılar arasında daha uzun süre hizmet alanlar göze çarpmaktadır. Özellikle 7 ay veya daha uzun süredir destek alan sığınmacıların oranı (%33,3 – 12 kişi) Türk danışanlara kıyasla daha yüksektir. Deprem bölgesinde ise yine en büyük grup 1 aydan kısa süredir hizmet alanlar (79 kişi) olup, uzun süre hizmet alanların sayısı da (45 kişi) dikkate değerdir.

Bu dağılım, merkezin yeni danışanlara erişiminin güçlü olduğunu ancak uzun vadeli hizmet alanların da önemli bir kesimi oluşturduğunu göstermektedir. Ayrıca sığınmacıların destek almaya uzun süre devam etme eğiliminde oldukları gözlemlenebilir. Bu durum sığınmacıların merkeze olan ihtiyacının ve bağlılığının daha yüksek olabileceğini düşündürmektedir.

	Minimum	Maksimum	Ortalama
Yaş	18	69	36

Tablo 5: Katılımcıların yaş dağılımı

Tablo 5, katılımcıların yaş dağılımını özetlemektedir. En genç danışan 18 yaşında, en yaşlı danışan ise 69 yaşındadır. Ortalama yaş 36 olup, hizmet alanların büyük kısmının genç yetişkin ve orta yaş gruplarında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu bulgular, Kadın Destek Merkezinin geniş bir yaş aralığındaki bireylere hizmet verdiğini ortaya koymaktadır. Ancak ortalama yaşı 36 olması, merkeze başvuranların büyük ölçüde çalışma çağındaki yetişkinlerden oluştuğunu ve muhtemelen aile ve ekonomik sorumluluklarla ilgili destek arayışına ihtiyaç duyuyor olduklarını düşündürmektedir. Ayrıca, yaş aralığının geniş olması, farklı yaş gruplarına hitap eden hizmetlerin önemini göstermektedir.

Dağılım						
Medeni Durum		Edirnekapi Toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
	Bekar	55	54	1	30	85
	Evli ve birlikte yaşıyor	113	86	27	144	257
	Evli ve ayrı yaşıyor	25	22	3	9	34
	Evli değil ama birlikte yaşıyor	1	1	-	1	2
	Boşanmış	29	27	2	26	55
	Dul	7	5	2	12	19
	Cevaplamak istemiyor	6	5	1	5	11
	Toplam	236	200	36	227	463

Tablo 6: Medeni durum dağılımı

Tablo 6, katılımcıların medeni durumlarına göre dağılımını göstermektedir. En büyük grup, evli ve birlikte yaşayan kadınlardan oluşmaktadır (%55,5). Bunu bekarlar ve boşanmışlar (%11,9) takip etmektedir. Evli olup ayrı yaşayanlar (%7,3) ve dul kadınlar (%4,1) daha küçük grupları oluştururken, çok az sayıda kişi (%0,4) evli olmadan birlikte yaşadığını belirtmiştir.

Edirnekapi'da sığınmacı kadınların %75'i evli ve birlikte yaşamaktadır, bu oran Türk kadınlardan (%43) ve deprem bölgesindeki danışanlardan (%63,4) daha yüksektir. Öte yandan, Türk danışanlar arasında boşanmış kadınların oranı (%13,5) sığınmacılara kıyasla daha yüksektir (%5,6).

Genel olarak, Kadın Destek Merkezinden hizmet alan kadınların çoğu evli ve birlikte yaşarken, boşanmış, dul veya eşinden ayrı yaşayan kadınlar da azımsanmayacak bir oranda destek aramaktadır. Bu dağılım, merkezin farklı medeni durumlara sahip kadınlara hizmet sunduğunu ve özellikle evli kadınların önemli bir paya sahip olduğunu göstermektedir.

Kadın Destek Merkezinden hizmet alma süreniz aşağıdakilerden hangisidir?					
	Edirnekapi Toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Okula gitmedim ve okuma yazma bilmiyorum	-	-	-	1	1
Okula gitmedim ama okuma yazma biliyorum	1	1	-	1	2
İlkokul terk	6	5	1	7	13
İlkokul mezunu	12	12	-	36	48
Ortaokul terk	9	5	4	6	15
Ortaokul mezunu	17	11	6	29	46
Lise terk	14	13	1	14	28
Lise mezunu	68	60	8	52	120
Ön lisans terk	6	4	2	9	15
Ön lisans mezunu	37	35	2	35	72
Üniversite terk	14	7	5	4	16
Üniversite mezunu	48	42	6	29	77
Yüksek lisans terk	2	1	1	1	3
Yüksek lisans me- zunu	4	4	-	2	6
Doktora terk	-	-	-	-	-
Doktora mezunu	-	-	-	1	1
Toplam	236	200	36	227	463

Tablo 7: Eğitim durumu dağılımı

Tablo 7, Kadın Destek Merkezinden hizmet alan danışanların eğitim durumlarını göstermektedir. En büyük grup lise mezunlarından oluşmaktadır (%25,9) ve bunu üniversite mezunları (%16,6) ile ön lisans mezunları (%15,6) takip etmektedir. İlkokul mezunları ve terk edenler de önemli bir kesimi oluştururken (%10,4), okuma yazma bilmeyen veya hiç okula gitmemiş kadınların oranı oldukça düşüktür (%0,2).

Edirnekapi'daki sığınmacılar arasında ortaokul ve lise mezunlarının oranı görece yüksek olup (%16,7 ve %22,2), üniversite mezunları da bulunmaktadır (%16,7). Türk danışanlarda ise lise ve üniversite mezunları daha yaygındır (%30 ve %21). Deprem bölgesindeki kadınların eğitim seviyesi biraz daha düşük olup, en büyük grubu ilkokul ve lise mezunları oluşturmaktadır (%15,9 ve %22,9).

Genel olarak bakıldığında, hizmet alan kadınların önemli bir kısmının lise, ön lisans veya üniversite düzeyinde eğitim aldığı görülmektedir. Fakat önemli bir kısım danışan ilkokul veya ortaokul mezunudur. Bu dağılım, Kadın Destek Merkezinin farklı eğitim seviyelerinden kadınlara hizmet verdiğini ve eğitim düzeyine göre farklı ihtiyaçlarına yönelik hizmet sunulabileceğini göstermektedir.

Kadın Destek Merkezinden hizmet alma süreniz aşağıdakilerden hangisidir?						
Şu anda aktif olarak devam ettiğiniz, diploma veren bir eğitim programında öğrenci misiniz?		Edirnekapi Toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
	Evet	78	61	17	39	117
	Hayır	200	139	19	188	346
	Toplam	236	1	36	227	463

Tablo 8: Öğrencilik durumu

Tablo 8, Kadın Destek Merkezinden hizmet alan kadınların şu anda diploma veren bir eğitim programına devam edip etmediklerini göstermektedir. Genel olarak, danışanların çoğunluğu (%74,7) herhangi bir eğitim programına devam etmemektedir ancak %25,3'ü halen bir eğitim programına kayıtlıdır.

Edirnekapi'daki sığınmacılar arasında eğitime devam edenlerin oranı %47,2 ile en yüksek seviyededir, bu da onların eğitimlerini sürdürme konusunda daha fazla fırsat veya motivasyona sahip olduklarını gösterebilir. Türk danışanların %30,5'i eğitime devam ederken, deprem bölgesindeki kadınlar arasında bu oran %17,2 ile daha düşüktür.

Deprem bölgesindeki düşük oran, deprem sonrası yaşam koşullarının eğitim süreçlerini kesintiye uğratmış olabileceğini düşündürmektedir. Öte yandan, sığınmacılar arasındaki yüksek oran, bazılarının Türkiye'de eğitimlerini sürdürme çabasında olduklarını veya entegrasyon sürecinde eğitim kurumlarından destek aldıklarını gösterebilir.

Genel olarak, Kadın Destek Merkezinden hizmet alan kadınların büyük çoğunluğu eğitim hayatına devam etmese de özellikle sığınmacılar arasında eğitime devam etme oranı diğer gruplara kıyasla daha yüksektir. Bu dağılım, kadınların eğitim süreçlerine nasıl katıldığını anlamak ve eğitimle ilgili destek ihtiyaçlarını belirlemek açısından önemli bir göstergedir.

Kadın Destek Merkezinden hizmet alma süreniz aşağıdakilerden hangisidir?						
Eğitim ve öğretime (okul, kurs, çıraklık... gibi) başlamayı/geri dönmeyi düşünüyor musunuz?		Edirnekapi Toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
	Evet	89	78	11	86	175
	Hayır	69	61	8	102	171
	Toplam	158	139	19	188	346

Tablo 9: Eğitime dönmeyi düşünme

Tablo 9, Kadın Destek Merkezinden hizmet alan kadınların eğitim ve öğretime (okul, kurs, çıraklık vb.) başlamayı veya geri dönmeyi düşünüp düşünmediklerini göstermektedir. Genel olarak, katılımcıların %50,6'sı (175 kişi) eğitime dönmeyi düşündüğünü belirtmiştir ancak önemli bir kesim (%49,4 – 171 kişi) bu konuda isteksizdir.

Edirnekapi'daki Türk danışanlar ve sığınmacılar arasında eğitime dönmeyi düşünenlerin oranı oldukça yakındır (%56,1 ve %57,9). Bu durum, hem yerel halk hem de sığınmacılar arasında eğitime devam etme isteğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Deprem bölgesindeki danışanlar arasında ise bu oran daha düşüktür (%45,7), yani depremden etkilenen kadınlar arasında eğitime geri dönme isteği daha zayıf olabilir. Deprem bölgesinde eğitime geri dönmeyi düşünmeyenlerin oranı daha yüksektir (%54,3).

Edirnekapı'da ise hem Türk hem de sığınmacı kadınların yarısından fazlası eğitime devam etmeyi düşündüğünü belirtmiştir, bu da eğitim desteği sağlayan programların önemli ve etkili olabileceğini göstermektedir.

2.3. Nitel Araştırma

Nitel araştırma, kadınların deprem sonrasında farklı yaşam alanlarındaki deneyimlerini ve Kadın Destek Merkezi hizmetlerinin bireysel, sosyal ve ekonomik etkilerini anlamayı amaçlamaktadır. Araştırmada, kadınların deprem sonrası barınma, ekonomik durum, psikososyal destek ve aile dinamiklerine dair deneyimleri incelenmektedir. Görüşmelerde danışanların deneyimlerine dair soruların yanı sıra, Kadın Destek Merkezinden alınan hizmetlere dair değerlendirme soruları da yer almaktadır. Kahramanmaraş (10), İskenderun (10) ve Adıyaman (10) Kadın Destek Merkezlerinde toplam 30 katılımcı ile görüşme yapılmıştır. Görüşmeler merkezlerde yüz yüze gerçekleştirilmiştir.

Nitel görüşmeler yalnızca depremden doğrudan etkilenen bölgelerde gerçekleştirilmiştir. Kahramanmaraş, İskenderun ve Adıyaman KDM'lerinde yapılan görüşmelerin amacı, afetin Kadın Destek Merkezlerinin sunduğu hizmetler üzerindeki etkilerini daha net gözlemleyebilmektir. Edirnekapı KDM'de bir önceki yıl etki ölçümü yapıldığı, majör bir değişim yaşanmadığı, danışan profili ve hizmet ihtiyaçları anlamlı biçimde farklılaşmadığı için bu merkezde nitel görüşme yapılmamıştır. 21.10.2024 tarihinde hizmete giren Malatya KDM ise analizin gerçekleştiği dönemde nitel araştırma çalışma grubuna uygun yeterlilikte danışan kitlesine ulaşmamış olduğundan araştırmaya dahil edilmemiştir.

Katılımcıların profili aşağıdaki tabloda sunulmaktadır:⁴

Merkez	İsim-Soyisim	Yaş	Medeni Durum	Eğitim Durumu	(Varsa) Çocuk Sayısı
Kahramanmaraş	M2 Zeynep	54	Dul	İlkokul Mezunu	3
Kahramanmaraş	M7 Elif	40	Evli	İlkokul Mezunu	3
Kahramanmaraş	M6 Aslı	40	Evli	İlkokul Mezunu	3
Kahramanmaraş	M9 Ebru	30	Boşanmış	Üniversite Mezunu	1
Kahramanmaraş	M10 Derya	53	Boşanmış	Üniversite Mezunu	3
Kahramanmaraş	M5 Sibel	42	Evli	Ortaokul Mezunu	3
Kahramanmaraş	M4 Selma	54	Evli	Üniversite Mezunu	0
Kahramanmaraş	M1 Emine	31	Boşanmış	Lise Mezunu	2
Kahramanmaraş	M3 Aysel	28	Evli	Ortaokul Mezunu	3

⁴ Katılımcıların merkezler özelinde demografik bilgilere dayalı aytıntılı dağılımı Ek 2'de sunulmuştur.

Merkez	İsim-Soyisim	Yaş	Medeni Durum	Eğitim Durumu	(Varsa) Çocuk Sayısı
Kahramanmaraş	M8 Sevil	33	Evli	Ortaokul Mezunu	2
İskenderun	IS1 Ceyda	59	Boşanmış	İlkokul Me- zunu	3
İskenderun	IS2 Burcu	30	Evli	Önlisans Mezunu	1
İskenderun	IS7 Nesrin	28	Evli	Önlisans Mezunu	1
İskenderun	IS8 Yasemin	70	Evli	Lise Mezunu	2
İskenderun	IS9 Hande	59	Evli	Lise Mezunu	1
İskenderun	IS10 Arzu	51	Evli	İlkokul Mezunu	5
İskenderun	IS3 Aylin	50	Evli	İlkokul Mezunu	3
İskenderun	IS4 Şule	68	Evli	Okuryazar değil	1
İskenderun	IS6 Necla	47	Dul	Lise Mezunu	3
İskenderun	IS5 Filiz	60	Evli	İlkokul Me- zunu	3
Adıyaman	A2 Melek	23	Evli ve ayrı yaşıyor	Lise mezunu	0
Adıyaman	A8 Nazlı	64	Evli	İlkokul Me- zunu	3
Adıyaman	A1 Şirin	33	Evli	Lise mezunu	2
Adıyaman	A3 Tuğba	46	Boşanmış	İlkokul Me- zunu	2
Adıyaman	A4 Figen	48	Evli	Lise mezunu	3
Adıyaman	A7 Canan	51	Evli	Okuryazar değil	3
Adıyaman	A6 Gözde	44	Evli ve ayrı yaşıyor	Üniversite Mezunu	0
Adıyaman	A5 Işıl	31	Evli	Lise mezunu	2
Adıyaman	A10 Serap	30	Evli ve ayrı yaşıyor	Üniversite Mezunu	1
Adıyaman	A9 Feride	48	Evli	Üniversite Mezunu	2

Tablo 10: Nitel araştırma katılımcılarının demografik bilgileri

Etki analizine katılan danışanlardan hiç evlenmemiş bulunmadığı için bekar ibaresi yerine "boşanmış" ifadesi yer almaktadır.

Örneklemin yaş ortalaması 44,8'dir. Deprem bölgesindeki merkezlerde katılımcıların yaş ortalamasının 37 olduğu düşünüldüğünde, örneklem yaş ortalaması genel danışan profilinden biraz yüksektir. Örneklemde en genç katılımcı 23 yaşında, en yaşlı katılımcı ise 70 yaşındadır. Kahramanmaraş'taki katılımcıların yaş ortalaması 40,5; İskenderun'daki katılımcıların yaş ortalaması 52,2; Adıyaman'daki katılımcıların yaş ortalaması 41,8'dir. Çocuk sayısı ortalaması 2,13'dir. Bazı kadınların hiç çocuğu bulunmazken, maksimum çocuk sayısı 5'tir.

Medeni durum açısından incelendiğinde, örneklemdeki kadınların büyük çoğunluğu evli (20 kişi) olup, boşanmış (8 kişi) ve dul (2 kişi) kadınlar da yer almaktadır. Eğitim durumu açısından ise örneklem farklı seviyelerden kadınları içermektedir. Katılımcıların 9'u ilkokul mezunu (%30), 8'i lise mezunu (%26,7), 6'sı üniversite mezunu (%20), 3'ü ortaokul mezunu (%10), 2'si okuryazar değil (%6,7) ve 2'si ön lisans mezunudur (%6,7). Bu dağılım, düşük eğitim seviyesine sahip kadınların örneklemde daha baskın olduğunu göstermektedir. Örneklemde ilkokul mezunlarının oranı (%30), deprem bölgesindeki ilkokul mezunu kadın oranından (%17,4) yüksektir. Ortaokul, lise ve üniversite mezunları oranları ise örneklemde ve deprem bölgesindeki hizmet alan kadınların genelinde birbirine yakındır.

Katılımcılar, KDM'lerde kullanılan profilleme sistemi aracılığıyla belirlenen danışanlar arasından, önceden tanımlanmış ölçütlere dayalı olarak ve çeşitlilik gözetilerek seçilmiştir. Profilleme sistemi, danışanların demografik bilgilerini, ruh sağlığına ilişkin problem alanlarını ve sosyal hizmet ihtiyaçlarını içeren Excel tabanlı bir veri sistemidir. Danışanların belirli demografik ölçütlere göre sınıflandırılarak seçilmesinin amacı, nitel örneklemde danışan çeşitliliğini mümkün olduğunca yansıtmak ve farklı ihtiyaç gruplarının temsiliyetini sağlamaktır.

Veri toplama sürecinde danışanların psikolojik güvenliğinin korunması ve bilgilendirilmiş onam süreçleri titizlikle yürütülmüştür. Bu kapsamda nitel görüşmeleri yapacak kurum dışı uzmanlar travma arka planı olan meslek elemanlarından seçilmiş, ayrıca bu uzmanlara danışan görüşmelerindeki hassasiyetleri gözetebilmeleri için "Yapılandırılmış Nitel Araştırmada Görüşmeci Tutumları" başlıklı iki oturumluk eğitim verilmiştir. Eğitim süreci çevrimiçi zoom platformu üzerinden gerçekleştirilmiş olup, 2 saat teorik ve 1 saat uygulamalı eğitimi içermektedir. Eğitim kapsamında, ses kayıt cihazlarının kullanımı, gizlilik ilkeleri ve görüşmelerin kaydedilmesi konularında bilgi verilmiş; rol canlandırma yöntemiyle uygulamalar yapılmıştır. Hem görüşmecilerden hem de katılımcılardan "Etki Analizi Araştırması Onam Formu" alınmıştır. Bu form araştırmanın amacı, katılım süresi ve yapısı, gizlilik ve anonimlik, gönüllülük ve araştırmadan çekilme başlıklarını içermektedir.

Bire bir nitel görüşmelerde açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış soru formu kullanılmıştır. Görüşmeciler katılımcıların rahat hissedebilmesini sağlamak amacıyla mümkün olduğunca az yönlendirme yapmış, gerektiğinde ayrıntılı cevap alabilmek için "Bunu biraz daha açar mısınız?" gibi sorular yöneltmiştir. Görüşmecileri yönlendirmek için soru formunda kullanılan ipuçlarından yararlanılmıştır. Tüm soru formları ek olarak paylaşılmıştır.

Ses kayıtları, görüşmelerin anonimleştirilmiş biçimde gerçekleştirilmesini sağlamış, görüşme dosyalarının sınıflandırılması ise KDM çalışanları desteğiyle gizlilik esaslarına riayet edilerek yürütülmüştür. Kayıtlar ilgili kişilere iletdikten sonra silinmiştir. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş, Transkriptor uygulaması kullanılarak metne dönüştürülmüştür. Deşifre edilen veriler tematik olarak kategorize edilerek analiz edilmiştir.

Tabloları nasıl okumalıyım?

Etki göstergelerine dair sorular: Her bir etki alanı için katılımcılara belirli ifadelerle ne düzeyde katıldıkları sorulmuştur. Bu soruların cevap şıkları şu şekildedir: 1: Kesinlikle katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Ne katılıyorum ne katılmıyorum, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle katılıyorum. Her bir tabloda, ankete katılan tüm danışanların ve alt danışan gruplarının bu ifadelerle katılım düzeyi ortalamaları verilmiştir. Tablolarda verilen değerlerin 5'e yakın olması, katılımcının ifadeye katılım düzeyini arttırmakta, 1'e yaklaşması ise ifadeye katılım düzeyini azaltmaktadır. Skorlar şu şekilde değerlendirilebilir:

- Yüksek düzeyde katılım: 4,20-5,00
- Orta düzeyde katılım: 3,40-4,19
- Düşük düzeyde katılım ya da kararsız/nötr yaklaşım: 2,60-3,39
- Çok düşük düzeyde katılım: 1,80-2,59
- Katılımcıların katılmadığı durum: 1,00-1,79

Etki alanı tablolarının altında her bir etki alanı için tüm tablolar birlikte yorumlanmaktadır. Bu yorumlar ankete katılan tüm danışanların verilerine dayanmaktadır.

Evet/hayır cevaplı sorular: Cevabı "evet/hayır" şeklinde olan sorularda da tüm danışanlar ve alt danışan grupları için evet ve hayır diyen danışan sayıları verilmiştir. Bu tabloların altında, her danışan grubu için evet ve hayır diyenlerin oranları karşılaştırılmış ve veriler yorumlanmıştır.

Karşılaştırmalı grafikler: Her bir etki alanının altında, farklı danışan gruplarının etki alanlarına dair eğilimlerini karşılaştıran grafikler yer almaktadır. Bu grafiklerin altında, ankete katılan danışanların verilerine dayanarak sırasıyla İstanbul Edirnekapı Kadın Destek Merkezi'ndeki tüm danışanların, Edirnekapı Kadın Destek Merkezi'ndeki Türk danışanların, Edirnekapı Kadın Destek Merkezi'ndeki Suriyeli göçmen/sığınmacı danışanların, deprem bölgesindeki merkezlerden ankete katılan tüm danışanların, son olarak ankete katılan tüm danışanların verileri sunulmakta ve yorumlanmaktadır. Tablolardaki alt başlıklar şu danışan gruplarını ifade etmektedir:

- Edirnekapı toplam: İstanbul Edirnekapı Kadın Destek Merkezi'ndeki tüm danışanlar
- Edirnekapı Türk: İstanbul Edirnekapı Kadın Destek Merkezi'ndeki Türk danışanlar
- Edirnekapı sığınmacı: İstanbul Edirnekapı Kadın Destek Merkezi'ndeki Suriyeli göçmen/sığınmacı danışanlar
- Deprem bölgesi: Kahramanmaraş, İskenderun, Adıyaman merkezlerinden ankete katılan danışanlar
- Tüm danışanlar: Ankete katılan tüm danışanlar

Tablo 11: Tabloları nasıl okumalıyım?

2.4. Riskler ve Sınırlılıklar

Sosyal etki analizi, kurumların faaliyetleriyle ilişkili potansiyel risklerin tanımlanmasına ve olası riskleri görerek ilgili planlamalarda hızlı aksiyon alınmasına imkân tanıyan önemli bir araçtır. Buna paydaş ilişkileri, insan hakları sorunları ve çevresel sorumluluklarla ilgili riskler de dâhildir. Söz konusu riskleri azaltmak için bazı önlemler alınmış olmakla birlikte, risklerin analizi etkileme ihtimali bulunmaktadır.

Aşağıdaki tabloda araştırma süresince dikkate alınan sosyal etki ölçüm ilkelerine bağlı olası risk senaryolarına ilişkin açıklamalar paylaşılmıştır.

Riskler Sınırlılıklar Tablosu			
Sosyal Ölçüm İlkeleri	Risk	Açıklama	Sosyal Etki Analizine Olan Etkisi
Paydaşları dahil etmek	Danışanların gönüllülüğe dayalı seçimi nedeniyle tüm danışan kitlesinin temsil edilememesi	Tüm danışanlar sürece eşit şekilde katılmadığı için temsilde adalet sorunu doğabilir.	Bazı danışan gruplarının ihtiyaçları ya da yaşadığı değişimler analizde eksik ya da yanlış temsil edilebilir.
Kapsayıcılık	Nitel ve nitel örneklemelerin demografik olarak tam örtüşmemesi, bazı grupların hiç yer almaması	Bazı danışan grupları hiç temsil edilmemiş olabilir.	Bu grupların deneyimlerine dair veri olmayabilir; hizmetlerin bu gruplara özgü uyarlanmasına dair öneri geliştirilemeyebilir.
Yerel bağlamsallık	Nitel verilerin yalnızca deprem bölgesinden toplanması	Edirnekapı'daki sığınmacı ve Türk danışanların farklı deneyimlerine dair kavrayışımızı sınırlandırabilir.	Bazı çıkarımlarda eksiklik yaşanabilir.
Süreklilik ve izleme	Hizmet süresi kısa olan danışanların verisinin de değerlendirmeye dahil edilmesi	Hizmeti henüz yeterince almamış olan danışanların değerlendirmesi yapıldığında etki gözlemlenememiş olabilir.	Programın etkileri olduğundan düşük görünür; yetersiz sonuçlar çıkarılmasına yol açabilir.
Şeffaflık	Katılımcı verilerinin ikinci kez danışanlarla teyit edilmemesi, doğrulama oturumlarının yapılmamış olması	Verilerin nasıl ve ne koşullarda toplandığına dair danışanlardan geri bildirim alınmamış olabilir.	Bulguların güvenilirliği konusunda dış paydaşlar nezdinde soru işareti oluşabilir.
Sonucu doğrulamak	Etki göstergelerinin ön test ve son test üzerinden değil, yalnızca kesitsel verilerle değerlendirilmiş olması	Değişimlerin gerçek boyutu hakkında kesin çıkarımlar yapılamayabilir.	Etkinin kapsamı olduğundan farklı yorumlanabilir.

Riskler Sınırlılıklar Tablosu			
Sosyal Ölçüm İlkeleri	Risk	Açıklama	Sosyal Etki Analizine Olan Etkisi
Değişimi anlamak	Psikososyal değişimlerin (özgüven, duygusal farkındalık gibi) ölçümünün zor olması	Programın etkili olduğu bazı alanlar gözden kaçabilir ya da yeterince vurgulanamayabilir.	Bazı kazanımlar yeterince görünür olmaya-bilir.
Aşırı iddialı olmaktan kaçınmak	Destek almayan kadınlarla doğrudan karşılaştırma yapılmaması	Etki analizi, sadece programın sonucu olmayan değişimleri de sahiplenme riski taşıyabilir.	Etki analizinde genellemece iddialara yol açabilir.
Yanıtlayıcı olmak	Danışan görüşleri dışında çalışanlar, kurum paydaşları vb. gibi diğer paydaşlardan bu yıl veri toplanmamış olması	Bu yıl bu kaynakların dışarıda bırakılması, hizmetin çok aktörlü doğasının gözden kaçırılmasına sebep olabilir. Deprem bölgesindeki deneyimleri anlamanın aciliyeti, 2024 yılı verilerini danışanlarla sınırlı tutma sonucunu doğurmuştur.	İyileştirme fırsatları gözden kaçabilir.

Etki analizinin yalnızca danışanlarla sınırlı tutulmuş olması da riskler dahilinde değerlendirilmiştir. 2023 sosyal etki analizinde hem Kadın Destek Merkezi çalışanlarından hem de dış kurum paydaşlarından nicel ve nitel veri toplanmış ve bu veriler etki analizine dâhil edilmişti. Bu yıl bu kaynakların dışarıda bırakılması, hizmetin çok aktörlü doğasının gözden kaçırılmasına sebep olabilir. Deprem bölgesindeki deneyimleri anlamanın aciliyeti, 2024 yılı verilerini danışanlarla sınırlı tutma sonucunu doğurmuştur.

2.5. Paydaşlar

Programın paydaş haritası Kadın Destek Merkezleri çalışanları kolaylaştırıcılığında hazırlanmıştır.

Kadın Destek Merkezlerinin Hizmetlerinden Faydalanan Kadınlar: Bu paydaş grubu; İstanbul, Adıyaman, Kahramanmaraş ve İskenderun'da yaşayan 18 yaş ve üzeri kadınlardan oluşmaktadır. Danışanların depreme dair deneyimlerini derinlemesine anlamak için Adıyaman, Kahramanmaraş ve İskenderun şehirlerinde yaşayan ve depremden doğrudan etkilenmiş kadınlar örnekleme dâhil edilmiştir ve nitel veri toplanmıştır. Diğer bir örnekleme dâhil etme kriteri, Kadın Destek Merkezlerinden en az 8 seans bireysel psikolojik destek veya sosyal hizmet görüşmesi desteği almış olmaaktır.

Kadem Kadın Destek Merkezi Çalışanları: Merkez koordinatörleri, sosyal hizmet uzmanları, intaker sosyal hizmet uzmanları, Kadın Destek Merkezi sosyal hizmet süpervizörü, destek personeli ve proje yöneticisi olarak çalışan çekirdek ekip; etki

göstergelerinin belirlenmesi, nicel-nitel soruların hazırlanması ve verilerin toplanması kapsamında katkı sunmuşlardır.

Çeşitli Kamu Kurumlarında Çalışan Meslek Uzmanları: Nitel görüşmeleri gerçekleştirecek kişiler, KDM dışında kamu kurumlarında görev yapan, merkezden hizmet alan bireylerle kişisel ilişkisi bulunmayan meslek elemanları arasından seçilmiştir. Tercih edilen meslek grupları psikologlar, sosyal hizmet uzmanları ve sosyologlardır. Görüşmeciler, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı personelinde seçilmiştir.

2.6.Faaliyet Açıklamaları

Kadın Destek Merkezlerinde, güçlendirme temelli ve geniş kapsamlı psikososyal destek faaliyetleri sunulmaktadır. Tüm faaliyetler, önceden yapılan ihtiyaç analizine dayalı olarak planlanmakta ve vaka yönetimi ilkeleri doğrultusunda yürütülmektedir. Bazı merkezlerdeki faaliyetler, bulundukları kentin kültürel, ekonomik ve coğrafi koşullarına göre farklılık gösterebilmekle birlikte; uygulamaların büyük bölümü eş güdümlü programlar çerçevesinde gerçekleştirilmekte, süreçler Vaka Yönetimi Rehberi doğrultusunda düzenlenmektedir.

Deprem sonrasında ortaya çıkan özel koşullar ve ihtiyaçlar, depremden etkilenen şehirlerde yürütülen programların içeriğinde belirli düzeyde özelleştirilmiş uygulamaları gerekli kılmıştır. Bu uygulamalar, travma odaklı çalışma yöntemleri, temel ilkeleri ve operasyonel yapıları açısından farklılık göstermemekle birlikte, depremin yarattığı özgün etkilere yönelik müdahaleleri içermektedir. Sosyal etkisi değerlendirilen Kadın Destek Merkezleri, bu çerçevede aşağıda belirtilen başlıklarda faaliyet göstermektedir:

•**Psikolojik Destek Hizmetleri:** Danışanların duygusal, bilişsel ve davranışsal güçlüklerine yönelik bireysel görüşmeler, psikoeğitimler ve psikolojik esneklik temelli çalışmalar.

•**Grup Çalışmaları, Atölyeler, Eğitim ve Seminer Programları:** Kadınların sosyal becerilerini, kendilik farkındalıklarını ve yaşamla baş etme kapasitelerini geliştirmeye yönelik grup temelli çalışmalar, atölyeler ve bilgilendirme seminerleri.

•**İstihdama Katılım ve Geçim Kaynaklarına Erişimin Desteklenmesi:** İş arama becerilerinin geliştirilmesi, CV hazırlama ve mülakat teknikleri, mesleki yönlendirmeler, girişimcilik destekleri ve kamu/özel sektör iş birlikleriyle istihdam olanaklarına erişim.

•**Eğitim Süreçlerine Katılımın Desteklenmesi:** Danışanların ve çocuklarının eğitime erişiminin artırılması amacıyla okuryazarlık, açık öğretim, mesleki eğitim ve sınavlara hazırlık süreçlerinde yönlendirme ve destek çalışmaları.

•**Yasal Haklar ve Danışmanlık Hizmetleri:** Kadınların hukuki haklarına dair bilgilendirme, şikâyet süreçleri, dava ve tedbir başvurularına yönlendirme gibi hak temelli danışmanlık hizmetleri.

•**Şiddetin Önlenmesine ve Şiddetten Korunmaya Yönelik Koruyucu-Önleyici Çalışmalar:** Fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddete karşı farkındalık oluşturma, güvenlik planlaması, risk değerlendirmesi, KADES uygulaması tanıtımı ve şiddet anında destek mekanizmalarına yönlendirme.

3. ETKİ ALANLARI

3.1. Etki Alanı 1: Psikolojik İyi Oluş ve Güçlenme

AMAÇ: Kadınların psikolojik iyi oluşunu desteklemek ve kadınları güçlendirmek	
Sosyal Etki	Sonuç
1. Kadınların yaşam kalitesini artırmak.	1. Kadınların yaşam kalitesindeki artış.
2. Kadınların daha anlamlı bir yaşam sürme düzeyini artırmak.	2. Kadınların daha anlamlı bir yaşam sürme düzeyindeki artış.
3. Kadınların kendilerini daha güçlü hissetme düzeyini artırmak.	3. Kadınların kendilerini daha güçlü hissetme düzeyindeki artış.
4. Kadınların yaşadığı güçlenmenin kalıcı olma düzeyini artırmak.	4. Kadınların yaşadığı güçlenmenin kalıcı olma düzeyindeki artış.
5. Kadınların başka kurumlardan aldıkları desteklerin olumlu değişimlere katkı düzeyini artırmak.	5. Kadınların başka kurumlardan aldıkları desteklerin olumlu değişimlere katkı düzeyindeki artış.
6. Kadınların kendilerine dair farkındalık düzeyini artırmak.	6. Kadınların kendilerine dair farkındalık düzeyindeki artış.
7. Kadınların duygularını daha kolay kabullenme düzeyini artırmak.	7. Kadınların duygularını daha kolay kabullenme düzeyindeki artış.
8. Kadınların zor anlarda kendilerini rahatlatma beceri düzeyini artırmak.	8. Kadınların zor anlarda kendilerini rahatlatma beceri düzeyindeki artış.
9. Kadınların olumsuz düşüncelere kendilerini kaptırma düzeyini azaltmak.	9. Kadınların olumsuz düşüncelere kendilerini kaptırma düzeyindeki azalma.
10. Kadınların olumsuz duygu ve düşüncelere rağmen gündelik hayatlarını sürdürme düzeyini artırmak.	10. Kadınların olumsuz duygu ve düşüncelere rağmen gündelik hayatlarını sürdürme düzeyindeki artış.
11. Kadınların içinde bulunduğu anı fark ederek yaşama düzeyini artırmak.	11. Kadınların içinde bulunduğu anı fark ederek yaşama düzeyindeki artış.
12. Kadınların kendilerine daha az yargılayıcı yaklaşma düzeyini artırmak.	12. Kadınların kendilerine daha az yargılayıcı yaklaşma düzeyindeki artış.
13. Kadınların kendilerine daha iyi bakma düzeyini artırmak.	13. Kadınların kendilerine daha iyi bakma düzeyindeki artış.
14. Kadınların kendilerine iyi gelen aktiviteleri yapma düzeyini artırmak.	14. Kadınların kendilerine iyi gelen aktiviteleri yapma düzeyindeki artış.
15. Kadınların hedeflerini gerçekleştirmelerinin önündeki engelleri fark etme düzeyini artırmak.	15. Kadınların hedeflerini gerçekleştirmelerinin önündeki engelleri fark etme düzeyindeki artış.
16. Kadınların hangi kurumlardan destek alabileceklerine dair bilgi düzeyini artırmak.	16. Kadınların hangi kurumlardan destek alabileceklerine dair bilgi düzeyindeki artış.
17. Kadınların çevrelerinden (akraba, arkadaş vb.) alabilecekleri desteği fark etme düzeyini artırmak.	17. Kadınların çevrelerinden (akraba, arkadaş vb.) alabilecekleri desteği fark etme düzeyindeki artış.
18. Kadınların duygularını daha iyi ifade etme düzeyini artırmak.	18. Kadınların duygularını daha iyi ifade etme düzeyindeki artış.
19. Kadınların özgüven düzeyini artırmak.	19. Kadınların özgüven düzeyindeki artış.
20. Kadınların kendilerine daha fazla saygı duyma düzeyini artırmak.	20. Kadınların kendilerine daha fazla saygı duyma düzeyindeki artış.
21. Kadınların geleceğe dair daha umutlu hissetme düzeyini artırmak.	21. Kadınların geleceğe dair daha umutlu hissetme düzeyindeki artış.
22. Kadınların serbest zamanlarının önemini fark etme düzeyini artırmak.	22. Kadınların serbest zamanlarının önemini fark etme düzeyindeki artış.
23. Kadınların serbest zamanlarını daha etkili planlama düzeyini artırmak.	23. Kadınların serbest zamanlarını daha etkili planlama düzeyindeki artış.

Tablo 12: Psikolojik iyi oluş ve güçlenme etki alanı göstergeleri

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle birlikte yaşam kalitemde artış oldu.

	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,75	3,66	4,15	4,08	3,92

Tablo 13: Yaşam kalitesinde artış**Kadın Destek Merkezinden aldığım destek ile birlikte daha anlamlı bir yaşam sürmeye başladım.**

	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,62	3,53	4,03	4,01	3,83

Tablo 14: Daha anlamlı bir yaşam**Kadın Destek Merkezinden aldığım destek beni daha güçlü hale getirdi.**

	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,70	3,61	4,15	4,10	3,91

Tablo 15: Daha güçlü hale gelme**Yaşadığım bu güçlenmenin hayatımda kalıcı olacağını düşünüyorum.**

	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,68	3,59	4,09	4,06	3,88

Tablo 16: Güçlenmenin kalıcılığı**Kadın Destek Merkezinden destek alırken başka kurumlardan aldığım destek de hayatımdaki olumlu değişimlere katkı sundu.**

	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,45	3,40	3,66	3,85	3,66

Tablo 17: Başka kurumlardan alınan desteğin etkisi**Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle kendime dair farkındalığım arttı.**

	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,79	3,72	4,09	4,13	3,97

Tablo 18: Kendine dair farkındalık

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle duygularımı daha kolay kabullenmeye başladım.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,66	3,59	4,00	4,06	3,87

Tablo 19: Duyguları kolay kabullenme

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle zor anlarımda kendimi rahatlatma becerim arttı.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,59	3,53	3,93	4,13	3,88

Tablo 20: Zor anlarda kendini rahatlatma

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle olumsuz düşüncelere kendimi daha az kaptırmaya başladım.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,55	3,49	3,90	4,00	3,79

Tablo 21: Olumsuz düşüncelere kendini daha az kaptırma

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle olumsuz duygu ve düşüncelerime rağmen gündelik hayatımı sürdürme becerim arttı.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,59	3,50	4,06	4,06	3,84

Tablo 22: Olumsuz düşüncelere rağmen gündelik hayatı sürdürme

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle içinde bulunduğum anı fark ederek yaşama becerim arttı.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,60	3,49	4,12	4,03	3,83

Tablo 23: Anı fark ederek yaşama

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle kendime daha az yargılayıcı yaklaşıma başladım.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,58	3,56	3,70	3,97	3,79

Tablo 24: Kendine daha az yargılayıcı yaklaşma

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle kendime daha iyi bakmayı öğrendim.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,57	3,47	4,06	4,02	3,81

Tablo 25: Kendine daha iyi bakma

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle bana iyi gelen aktiviteleri daha fazla yapmaya başladım.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,53	3,44	3,93	4,04	3,80

Tablo 26: Kendine iyi gelen aktiviteleri yapma

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle hedeflerimi gerçekleştirmemin önündeki engelleri fark ettim.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,60	3,51	3,97	3,94	3,74

Tablo 27: Hedeflerinin önündeki engelleri fark etme

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle duygularımı daha iyi ifade etmeye başladım.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,56	3,49	3,87	4,07	3,83

Tablo 28: Duyguları daha iyi ifade etme

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle birlikte özgüvenimde artış oldu.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,65	3,56	4,06	4,04	3,86

Tablo 29: Özgüven artışı

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle birlikte kendime daha fazla saygı duymaya başladım.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,67	3,60	4,00	4,10	3,90

Tablo 30: Kendine saygı duyma

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle birlikte geleceğe dair daha umutlu hissetmeye başladım.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,68	3,59	4,12	4,01	3,86

Tablo 31: Geleceğe dair daha umutlu hissetme

Kadın Destek Merkezinden aldığım hizmetle birlikte serbest zamanın önemini fark ettim.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,58	3,48	4,06	4,01	3,80

Tablo 32: Serbest zamanın önemini fark etme

Kadın Destek Merkezinden aldığım hizmetle birlikte serbest zamanımı doğru planlamaya başladım.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,48	3,35	4,06	3,94	3,73

Tablo 33: Serbest zamanı doğru planlama

Katılımcıların psikolojik iyi oluş ve güçlenme alanındaki ifadelerine katılım düzeyinin genel olarak orta düzeyde olduğu görülmektedir. Çoğu gösterge 3,7 ile 4 arasında değişmekte olup, bu durum merkezin danışanların psikolojik iyi oluşu ve güçlenmesi üzerinde belirgin ve olumlu bir etki yarattığını göstermektedir. Etki alanları karşılaştırıldığında bazı göstergelerde diğerlerine kıyasla daha yüksek skorlar alındığı görülmektedir. Yüksekten düşüğe doğru sıralandığında, en yüksek ortalamaya sahip alanlar şu şekildedir:

- Kendime dair farkındalığım arttı (3,97)
- Yaşam kalitemde artış oldu (3,92)
- Beni daha güçlü hale getirdi (3,91)
- Kendime daha fazla saygı duymaya başladım (3,90)
- Zor anlarda kendimi rahatlatma becerim arttı (3,88)
- Duygularımı daha kolay kabullenmeye başladım (3,87)
- Geleceğe dair daha umutlu hissetmeye başladım (3,86)
- Öz güvenimde artış oldu (3,86)
- Olumsuz duygu ve düşüncelerime rağmen gündelik hayatımı sürdürme becerim arttı (3,84)
- İçinde bulunduğum anı fark ederek yaşama becerim arttı (3,83)
- Daha anlamlı bir yaşam sürmeye başladım (3,83)
- Kendime daha iyi bakmayı öğrendim (3,81)
- Bana iyi gelen aktiviteleri daha fazla yapmaya başladım (3,80)
- Olumsuz düşüncelere kendimi daha az kaptırmaya başladım (3,79)
- Hedeflerimi gerçekleştirmemin önünde engelleri fark ettim (3,74)
- Diğer kurumlardan aldığım desteğin de bu değişimlere katkısı oldu (3,66)

Bu verilere baktığımızda, özellikle kendine dair farkındalıktaki artış, yaşam kalitesindeki artış, daha güçlü hale gelme ve kendine saygı duyma alanlarında Kadın Destek

Merkezinin tüm danışanlar için yüksek bir etki sağladığı söylenebilir. Katılımcıların %74,7'si daha güçlü hale geldiğini, %73,9'u bu güçlenmenin kalıcı olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir. En düşük puanlanan alanlardan biri diğer kurumlardan alınan desteğin katkısı (3,66) olarak görülmektedir. Bu veri, Kadın Destek Merkezinin sunduğu hizmetlerin danışanlar üzerinde doğrudan güçlü bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Travma-Bilgili ve ACT Temelli Yaklaşım

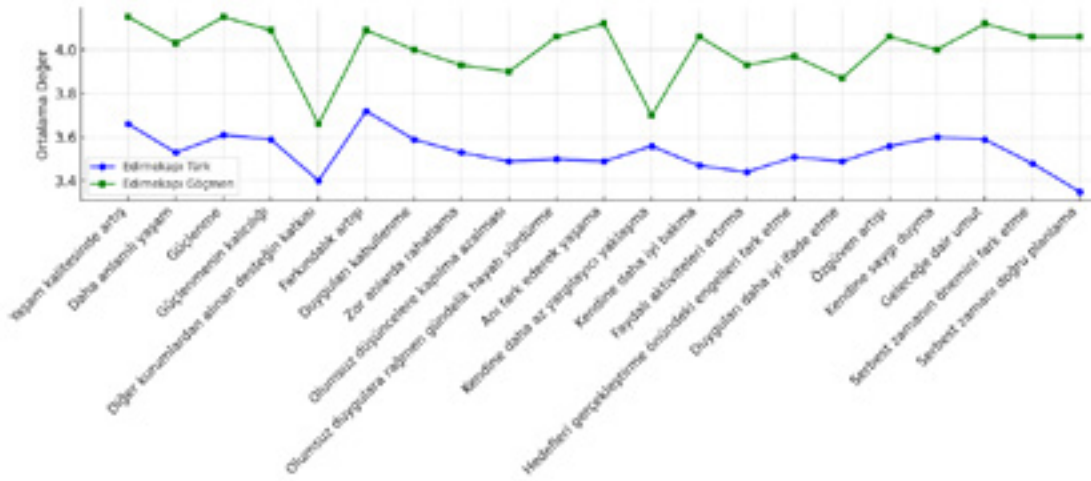
Kadın Destek Merkezlerinin hizmet sunduğu danışan kitlesinin önemli bir bölümünü, travmatik deneyimleri yoğun biçimde yaşamış kadınlar oluşturmaktadır. Travma sonrası stres tepkilerinin psikolojik iyi oluş üzerindeki etkilerini azaltmayı amaçlayan uygulamalarda, Kabul ve Kararlılık Terapisini (ACT) temel alan bir yaklaşım benimsenmiştir. ACT yalnızca bireysel bir psikoterapi yöntemi değil, aynı zamanda travmaya duyarlı vaka yönetiminde kullanılabilen bütüncül ve değer temelli bir paradigma olarak tüm psikososyal destek çalışmalarına entegre edilmiştir. ACT yaklaşımı, travmatik yaşantıların bireyin kendisine, başkalarına ve dünyaya yönelik temel algılarını dönüştürme potansiyelini merkeze alır. Travmatik deneyimlerin olumsuz etkilediği güvenlik, güven, saygı, kontrol ve yakınlık alanlarında çalışmalar yapar. Bu olası olumsuz etkilerin etki göstergelerindeki olumlu izdüşümleri bazıları şöyledir:

- Kadınların duygularını daha kolay kabullenmesi
- Zor anlarda kendilerini rahatlatma becerilerinin gelişmesi
- Olumsuz düşüncelere kendini kaptırma düzeyinin azalması
- Olumsuz duygu ve düşüncelere rağmen gündelik hayatı sürdürebilme becerisinin gelişmesi
- Anda kalma ve anı fark ederek yaşama becerisinin artması
- Kendine daha az yargılayıcı yaklaşma becerisinin artması
- Kendine iyi bakma ve kendine iyi gelen aktiviteleri yapma davranışının gelişmesi
- Duyguları daha iyi ifade etme becerisinin artması
- Özgüven ve özsaygının artması
- Geleceğe yönelik umut düzeyinin artması
- Aile bireyleriyle olumlu iletişiminin artması
- Aile ilişkilerine dair sorun çözme becerilerinin artması
- Çevreden alınabilecek desteğe dair farkındalığın artması
- Kurumlardan alınabilecek desteklere dair bilgi düzeyinin artması

Bir psikoterapi yöntemi ve sosyal hizmet vaka yönetimine entegre edilen bir paradigma olarak ACT'in travmatik stres belirtilerini iyileştirmedeki etkisine dair bilimsel arka plan için Vaka Yönetimi Rehberi'nin ilgili başlığına bakılabilir.

Travma ile çalışırken yalnızca danışanın bireysel deneyimi değil, aynı zamanda çalışanlar ve kurum yapısının da bu etkileşimden etkilendiği unutulmamalıdır. Bu nedenle Kadın Destek Merkezlerinde yalnızca bireysel uygulamalarda değil, tüm kurumsal işleyişte travma-bilgili bir yaklaşım benimsenmektedir. Travmanın birey, çalışan ve sistem üzerindeki etkilerini tanıyan bu yaklaşım; danışanlara daha güvenli, öngörülebilir ve kapsayıcı bir hizmet sunmayı, çalışanlara ise ikincil travmaya karşı koruyucu bir çerçeve oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, düzenli süpervizyon süreçleri yürütülmekte ve Kadın Destek Merkezlerinde kurumsal yapılanmayı şekillendiren Yuva Modeli uygulanmaktadır.

Hem bireysel hem kurumsal düzeyde travma-bilgili ve ACT temelli vaka yönetimi uygulamaları hakkında ayrıntılı bilgi için Kadın Destek Merkezleri Vaka Yönetimi Rehberi'nin ilgili bölümlerine başvurulabilir.

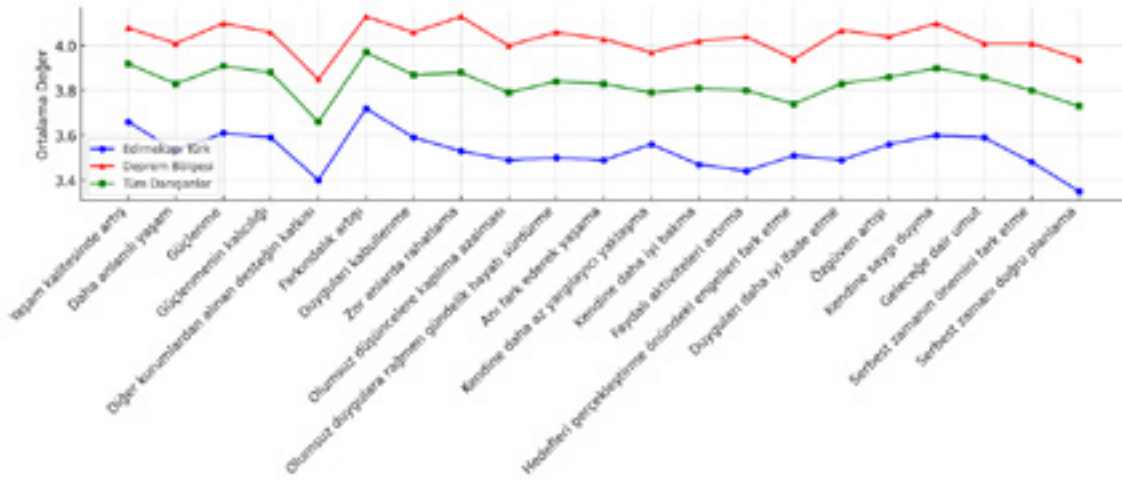
Grafik 1: Türk ve göçmen danışan psikolojik iyi oluş ve güçlendirme etki alanı karşılaştırması

Edirnekapı Kadın Destek Merkezi özelinde göçmen danışanların tüm skorlarının Türk danışanların skorlarının üzerinde olduğu görülmektedir. Göçmen danışanların hizmetlerin etkisine daha yüksek skor vermesi muhtemel etmenlere dayanıyor olabilir. Göçmen danışanların önceki olumsuz hizmet deneyimlerinin etkisi, hizmet beklentilerinin farklı olması, kültürel farklılıklar ve minnet duygusu olası açıklamalardır. Merkezden aldıkları destek, onların hayata daha güçlü tutunmalarını sağlamış ve yüksek etkiye yol açmış da olabilir. Ancak Türk ve göçmen danışanlar arasındaki skor farkının, grafiğe ilk bakıldığında algılanan kadar büyük olmadığı unutulmamalıdır. Özellikle, en düşük skorun 3,35 olduğu ve en düşük skor ile en yüksek skor arasındaki farkın yalnızca 0,8 olduğu göz önünde bulundurulduğunda, iki grup arasındaki farklılık görece sınırlıdır.

Grafikte dikkat çeken bir diğer önemli nokta, pek çok göstergede göçmen ve Türk danışanların skorlarındaki değişimlerin paralel bir seyir izlemesidir. Yani belirli bir etki göstergesinde artış ya da azalma olduğunda, bu değişim her iki danışan grubunda da benzer şekilde gerçekleşmektedir. Benzer bir örüntü, psikolojik iyi oluş ve güçlenme dışında kalan diğer etki alanı grafiklerinde de gözlemlenmektedir. Örneğin, yaşam kalitesindeki artış ile daha anlamlı bir yaşam sürme göstergesi arasındaki skor farkı, her iki danışan grubunda birbirine oldukça yakındır. Ayrıca yaşam kalitesi skoru her iki grup için de daha anlamlı bir yaşam sürme skoruna göre daha yüksek çıkmıştır. Bu bulgular, destek merkezinin etki alanlarının hem Türk hem de göçmen danışanlar üzerinde benzer biçimde işlediğini göstermektedir. Dolayısıyla, iki grup arasındaki skor farklılıkları büyük farklar gibi görünse de genel eğilimler açısından ortak bir örüntü söz konusudur.

Diğer kurumlardan alınan desteğin değişim üzerindeki etkisi ile ilgili skorda hem Türk hem göçmen danışanlarda keskin bir düşüş olmuştur. Bu durum, diğer kurumların sunduğu hizmetlerin etkisi olmaksızın tek başına Kadın Destek Merkezlerinin sunduğu hizmetlerin danışanların hayatında etkili bir değişime yol açtığını gösteriyor olabilir. Bunun yanı sıra, danışanların başka kurumlardan hizmet almadıklarını ya da aldıklarında bu hizmetlerin yeterince etkili olmadığını düşündüklerine de işaret ediyor olabilir.

ETKİ ANALİZİ

Grafik 2: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar psikolojik iyi oluş ve güçlendirme etki alanı karşılaştırması

Edirnekapi Kadın Destek Merkezi özelinde, deprem bölgesindeki katılımcıların tüm skorlarının Edirnekapi Türk danışanlarının skorlarının üzerinde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, deprem bölgesi danışanlarının hizmetlerin etkisine daha yüksek skor vermesi muhtemel bazı etmenlere dayanıyor olabilir. Deprem sonrası yaşanan travmalar, sosyal destek mekanizmalarına olan ihtiyacın artması, hizmet beklentilerinin farklı olması, psikososyal destek hizmetlerine erişimde karşılaşılan zorluklar ve kriz sonrası dayanıklılığı artırma çabaları gibi faktörler bu farklılıkları açıklayabilir. Merkezden aldıkları destek, özellikle deprem gibi büyük ölçekli bir travma sonrası süreçte danışanların hayata daha güçlü tutunmalarını sağlamış ve hizmetlerin etkisini daha yüksek değerlendirmelerine yol açmış olabilir.

İlk grafiğe benzer şekilde bu grafikte de Edirnekapi Türk ve deprem bölgesi danışanları arasındaki skor farkının grafiğe ilk bakıldığında algılanan kadar büyük olmadığı unutulmamalıdır.

Skorların belirli bir aralıkta yoğunlaştığı dikkate alındığında, memnuniyet düzeyleri şu şekilde yorumlanabilir:

- Deprem bölgesi danışanlarının memnuniyet düzeyi büyük ölçüde "Orta düzeyde katılım" (3,40-4,19) aralığında yer almaktadır. Bazı göstergelerde bu değer 4,20'ye yaklaştığından, yüksek düzeye yaklaşan bir memnuniyet eğilimi de gözlemlenebilir. Bu skor, deprem bölgesinden gelen danışanların genel olarak hizmetlerden olumlu etkilendiklerini ancak tüm göstergelerde tam bir yüksek katılım seviyesine ulaşmadıklarını göstermektedir.

- Edirnekapi Türk danışanlarının memnuniyet düzeyi de "Orta düzeyde katılım" aralığında yer almakla birlikte, alt sınıra daha yakındır. Skorların 3,40 civarında seyretmesi, genel olarak danışanların hizmetlerden faydalandıklarını ancak bazı alanlarda etkilerin daha sınırlı algılanabileceğini göstermektedir.

Grafikte bazı yükselme ve düşüşler özellikle dikkat çekicidir. Pek çok göstergede deprem bölgesi ve Edirnekapi Türk danışanlarının skorlarındaki değişimlerin paralel bir seyir izlemesi, belirli bir etki göstergesinde artış ya da azalma olduğunda bu değişimin her iki danışan grubunda da benzer şekilde gerçekleştiğini göstermektedir. Örneğin "Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle kendime dair farkındalığım arttı" ifadesine katılım düzeyi her iki grup için de benzer bir eğimle yükselmektedir.

Diğer kurumlardan alınan desteğin değişim üzerindeki etkisi skoru, iki grup için de keskin bir düşüş eğrisi göstermektedir. Bu durum iki şekilde açıklanabilir: Birincisi, diğer kurumların sunduğu hizmetlerin etkisi olmaksızın tek başına Kadın Destek Merkezlerinin sunduğu hizmetlerin danışanların hayatında etkili bir değişime yol açtığını gösterebilir. Alternatif olarak, danışanların başka kurumlardan hizmet almadıklarını ya da aldıklarında bu hizmetlerin yeterince etkili olmadığına dair bir değerlendirme yaptıkları anlamına da gelebilir.

Grafikteki çizgiler arasındaki bu paralellik hem İstanbul'da hem de deprem bölgesinde sunulan hizmetlerin belli bir standart ve kaliteye dayandığını ve benzer etkilere yol açtığını göstermektedir.

Etki Alanı 2: Kişiler Arası İlişkiler ve Sosyal Destek

AMAÇ: Kadınların kişiler arası ilişkilerini desteklemek ve sosyal desteğini artırmak.	
Sosyal Etki	Sonuç
1. Kadınların aile bireyleriyle olumlu iletişimini artırmak.	1. Kadınların aile bireyleriyle olumlu iletişimindeki artış.
2. Kadınların aile ilişkilerine dair sorun çözme becerilerini artırmak.	2. Kadınların aile ilişkilerine dair sorun çözme
3. Kadınların aileleriyle daha etkili zaman geçirmelerini desteklemek.	3. Kadınların aileleriyle daha etkili zaman geçirme düzeyindeki artış.
4. Kadınların aile ilişkilerinin dikkate alındığını hissetmelerini sağlamak.	4. Kadınların aile ilişkilerinin dikkate alındığını hissetme düzeyindeki artış.
5. Kadınların kendileri dışındaki aile üyelerinin ihtiyaçlarına dair bilgi düzeyini artırmak.	5. Kadınların kendileri dışındaki aile üyelerinin ihtiyaçlarına dair bilgi düzeyindeki artış.
6. Kadınların diğer aile üyelerinin alabileceği hizmetlere dair yönlendirilmelerini sağlamak.	6. Kadınların diğer aile üyelerinin alabileceği hizmetlere dair yönlendirilmesinin sağlanması.
7. Kadınların çocuklarını anlama düzeyini artırmak.	7. Kadınların çocuklarını anlama düzeyindeki artış.
8. Kadınların etkili ebeveynlik düzeyini artırmak.	8. Kadınların etkili ebeveynlik düzeyindeki artış.
9. Kadınların çevrelerinden (akraba, arkadaş vb.) alabilecekleri desteğe dair farkındalığını artırmak.	9. Kadınların çevrelerinden (akraba, arkadaş vb.) alabilecekleri desteğe dair farkındalık düzeyindeki artış.
10. Kadınların başka kurumlardan alabilecekleri desteklere dair bilgi düzeyini artırmak.	10. Kadınların başka kurumlardan alabilecekleri desteklere dair bilgi düzeyindeki artış.

Tablo 34: Kişiler arası ilişkiler ve sosyal destek etki alanı

3.2.1. Aile İlişkileri

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle aile bireyleriyle olumlu iletişimim arttı.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,40	3,27	4,06	4,00	3,72

Tablo 35: Aile bireyleriyle olumlu iletişim

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle aile ilişkilerine dair sorun çözme becerilerim arttı.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,48	3,93	3,93	4,00	3,77

Tablo 36: Aile ilişkilerinde sorun çözme becerisi

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle ailemle daha etkili zaman geçirmeye başladım.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,42	3,29	4,03	3,95	3,71

Tablo 37: Aileyle etkili zaman geçirme

Kadın Destek Merkezinde kadınların aile ilişkileri dikkate alınır.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,84	3,77	4,20	4,10	3,98

Tablo 38: Aile ilişkilerinin dikkate alındığını düşünme

Kadın Destek Merkezinden kendim dışındaki aile üyelerinin ihtiyaçlarına dair (engellilik, bağımlılık, yaşlılık, ruh sağlığı ve sağlık hizmetlerine ulaşma... gibi) bilgi aldım.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,35	3,31	3,60	3,77	3,57

Tablo 39: Diğer aile üyelerinin ihtiyaçlarına dair bilgi alma

Kadın Destek Merkezi tarafından, kendim dışındaki diğer aile üyelerinin alabileceği hizmetlere dair yönlendirme yapıldı.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,27	3,19	3,70	3,73	3,52

Tablo 40: Diğer aile üyeleri için yönlendirme

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle çevremden (akraba, arkadaş...) alabileceğim desteğin daha iyi farkına vardım.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,46	3,39	3,81	3,93	3,71

Tablo 41: Çevreden alabileceği desteği fark etme

		Dağılım				
		Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Çocuğunuz var mı?	Evet	166	133	33	180	346
	Hayır	70	67	3	47	117
	Toplam	236	200	36	227	463
Çocuk sayısı	Ortalama	2,3	2,21	2,9	2,51	2,4
	Standart sapma	1,1	0,98	1,37	1,08	1,09

Tablo 42: Çocuk sahibi olma oranı ve çocuk sayısı dağılımı

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle çocuğumu daha iyi anlamaya başladım.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,78	3,73	3,96	4,18	4,01

Tablo 43 Çocuğunu daha iyi anlama

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle çocuğuma daha etkili ebeveynlik yapmaya başladım.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,82	3,78	3,92	4,08	3,97

Tablo 44: Etkili ebeveynlik

Kadın Destek Merkezinin aile ilişkileri üzerindeki etkisi genel olarak orta seviyede olumlu bir eğilim göstermektedir. Tüm danışanların verdiği puanlar 3,4 ile 4,0 arasında değişmektedir.

Etki göstergeleri arasında en yüksek puanlanan alanlar Kadın Destek Merkezinin kadınların aile ilişkilerini dikkate alması (3,98), aile ilişkilerinde sorun çözme becerilerinin artması (3,77) ve aile bireyleriyle olumlu iletişim kurulması (3,72) olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, merkezin sağladığı psikososyal desteklerin kadınların aile içindeki rollerini güçlendirdiğini ve iletişim becerilerini artırdığını göstermektedir.

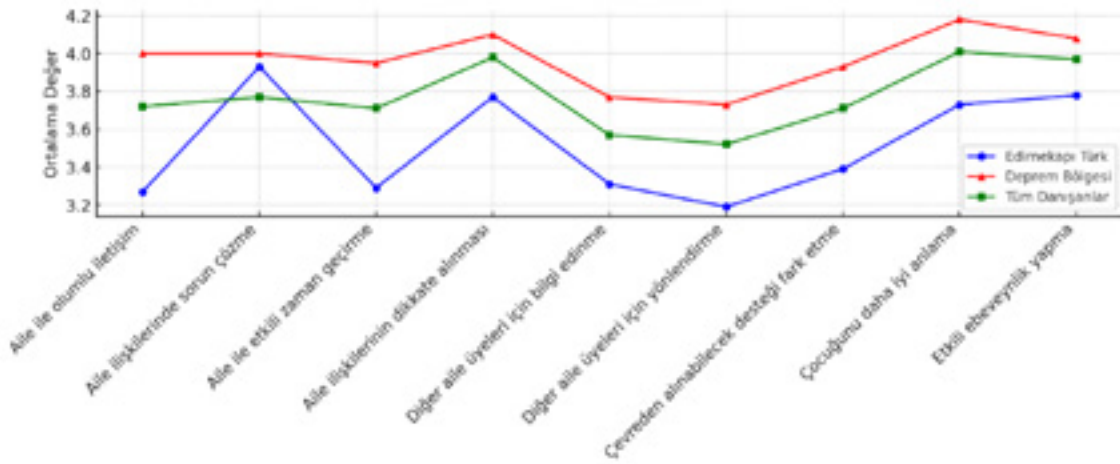
Aile üyelerinin ihtiyaçlarına yönelik bilgi edinme (3,57) ve diğer aile bireylerinin hizmetlere yönlendirilmesi (3,52) göstergeleri, genel olarak orta düzeyde olumlu bir eğilim göstermektedir. Bu skorlar, merkezin bu alanlarda belirli bir etki sağladığını ancak danışanların bu konularda daha fazla destek ve yönlendirmeye ihtiyaç duyabileceğini düşündürmektedir. Özellikle, aile dışı destek kaynaklarını fark etme (3,71) gibi alanların da orta seviyede puanlanması, kadınların kendi çevrelerinden destek alma konusunda farkındalıklarının artırılmasının faydalı olabileceğini göstermektedir.

Kadın Destek Merkezinin ebeveynlik becerileri üzerindeki etkisi incelendiğinde, genel olarak tüm danışanların bu konudaki değerlendirmelerinin diğer aile içi göstergelere kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir. Kadın Destek Merkezinden aldıkları destekle çocuğunu daha iyi anladığını belirtenlerin ortalaması 4,01, çocuğuna daha

ETKİ ANALİZİ

etkili ebeveynlik yaptığını söyleyenlerin ortalaması ise 3,97'dir. Bu skorlar, merkezin ebeveynlere yönelik sunduğu destek hizmetlerinin etkili olduğunu ve danışanların bu süreçten fayda sağladığını göstermektedir.

Genel olarak bakıldığında, Kadın Destek Merkezinin aile ilişkileri ve ebeveynlik süreçleri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu ancak diğer alanlara kıyasla etki seviyesinin biraz daha düşük kaldığı söylenebilir. Özellikle ebeveynlik alanındaki skorların aile içi ilişkilerden daha yüksek olması, **merkezin çocuklu danışanlara yönelik desteklerinin daha doğrudan bir etki yarattığını göstermektedir.** Ancak aile üyelerinin destek mekanizmalarına yönlendirilmesi konusunda daha fazla bilgilendirme ve rehberliğe ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır.

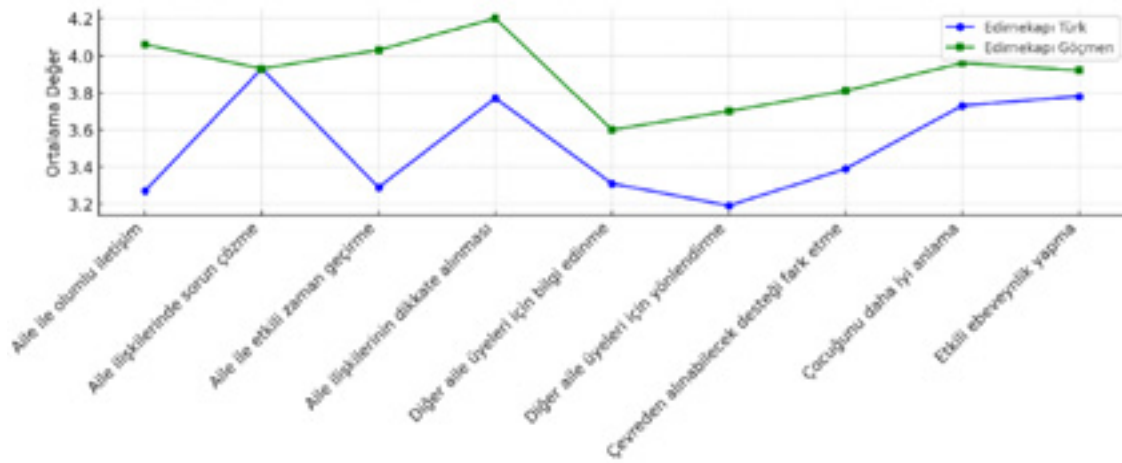
Grafik 3: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar aile ilişkileri ve ebeveynlik karşılaştırması

Grafikte, Edirnekapi Türk danışanlar ve deprem bölgesindeki danışanların aile ilişkileri ve ebeveynlik alanlarında aldıkları destekten farklı düzeylerde etkilendikleri görülmektedir. Genel olarak, deprem bölgesi danışanlarının tüm göstergelerde Edirnekapi Türk danışanlarından daha yüksek skor verdiği ancak iki grubun iniş ve çıkışlarının paralel seyrettiği dikkat çekmektedir. Bu durum, her iki bölgede de sunulan hizmetlerin belirli bir standart ve kaliteye sahip olduğunu ve benzer etkilere yol açtığını düşündürmektedir.

Edirnekapi Türk danışanlarının "Aile ilişkilerine dair sorun çözme becerilerim arttı" ifadesine verdiği skorun, tüm danışanların ortalama puanından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bunun aksine, "Aile bireyleriyle olumlu iletişimim arttı" ifadesine nispeten daha düşük skor vermeleri dikkat çekicidir. Bu farklılığın olası nedenleri şunlar olabilir:

- Katılımcılar bir soru için çekirdek ailelerini göz önünde bulundururken, diğer soru için geniş ailelerini değerlendirmiş olabilirler.
- Aile içindeki sorun çözme becerileri, aile içi iletişimden bağımsız olarak bireysel olarak geliştirilebilir. Kişinin sınır koyma, problem çözme tekniklerini öğrenme ve daha sağlıklı tepki verme gibi becerileri psikososyal destek süreçlerinde doğrudan ele alınmaktadır. Dolayısıyla bireyin kendi geliştirdiği becerilere bağlı olan bir alan olduğu için, danışanlar bu konuda daha fazla ilerleme kaydettiklerini hissetmiş olabilirler.
- Aile içi iletişim, yalnızca bireyin çabalarına değil, diğer aile bireylerinin tutumlarına da bağlıdır. Kişi, kendi iletişim becerilerini geliştirse bile, diğer aile üyeleriyle yaşanan çatışmalar veya onların değişime açık olmaması, "Aile ile olumlu iletişim" alanındaki ilerlemenin daha sınırlı hissedilmesine neden olabilir.

Özellikle Edirnekapi Kadın Destek Merkezinde verilen hizmetlerde aile içi iletişim alanına ayrılan faaliyetler artırılabilir.

Grafik 4: Türk ve göçmen danışan aile ilişkileri ve ebeveynlik karşılaştırması

Aile ilişkileri özelinde Edirnekapı'dan hizmet alan göçmen danışanlar merkezin sunduğu hizmetlerden daha yüksek düzeyde fayda sağladıklarını belirtirken, Türk danışanların değerlendirmeleri göçmen danışanlara kıyasla daha düşük seviyede kalmıştır. Aile ilişkilerinde sorun çözme becerileri dışındaki tüm alanlarda göçmen danışanların daha yüksek skorlar verdiği görülmektedir. (Grafikte en yüksek ve en düşük skorlar arasındaki farkın 0,93 olduğu unutulmamalıdır.)

Göçmen ve Türk danışanlar arasındaki en yüksek skor farkı, aile ile daha etkili zaman geçirme düzeyindeki artış ve aile bireyleri ile olumlu iletişimdeki artış alanlarındadır. Bu iki alanda göçmen ve Türk danışanlar arasındaki skor farkı, diğer etki alanlarındaki skor farkından daha yüksektir. Bu verilerden, söz konusu iki alanda Türk danışanların daha fazla desteklenmesi gerektiği sonucu çıkarılabilir.

Kadın Destek Merkezi tarafından başka kurumlara yönlendirildim.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Evet	66	57	9	63	129
Hayır	170	143	27	164	334
Toplam	236	200	36	227	463

Tablo 45: Kurumlara yönlendirme

Kadın Destek Merkezi tarafından yönlendirildiğim kurum(lar)dan hizmet aldım.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Evet	35	29	6	48	83
Hayır	33	28	5	16	49
Toplam	68	57	11	64	132

Tablo 46: Yönlendirildiği kurumdan hizmet alma

Kadın Destek Merkezi tarafından yönlendirildiğim kurumdan aldığım hizmetten memnun kaldım					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Evet	30	25	5	45	75
Hayır	4	4	0	3	7
Toplam	34	29	5	48	82

Tablo 47: Yönlendirildiği kurumdan hizmet memnuniyeti

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle hangi kurumlardan destek alabileceğime dair bilgi düzeyimde artış oldu.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,58	3,53	3,81	3,96	3,78

Tablo 48: Kurum bilgi düzeyinde artı

Kadın Destek Merkezinin, danışanları diğer sosyal hizmet kuruluşlarına yönlendirme ve bu yönlendirme sonucu alınan hizmetlerin değerlendirilmesi konusunda tüm danışanlar için belirgin bir etki sağladığı görülmektedir. Tüm danışanlar arasında Kadın Destek Merkezi tarafından başka kurumlara yönlendirildiğini belirtenlerin oranı %28'dir (129 kişi). Ancak yönlendirilen danışanların %63'ü (83 kişi) bu kurumlardan hizmet aldığını ifade etmiştir. **Bu durum, merkezin yönlendirme yaptığı danışanların büyük bir kısmının yönlendirildikleri kurumlarda destek alabildiğini göstermektedir.** Yönlendirme yapılan kurumdan hizmet alan danışanların büyük bir bölümü aldıkları hizmetten memnun olduklarını ifade etmiştir. Tüm danışanlar arasında, yönlendirildiği kurumdan hizmet alanların %91,4'ü (75 kişi) bu hizmetten memnun olduğunu, yalnızca 7 kişi memnun kalmadığını belirtmiştir. **Bu oran, yönlendirilen kişilerin genel olarak uygun hizmetlere eriştiğini ve Kadın Destek Merkezinin yönlendirmelerinin büyük ölçüde başarılı olduğunu göstermektedir.**

Kadın Destek Merkezinin danışanların hangi kurumlardan destek alabileceklerine dair bilgi düzeylerinde artış sağladığı da görülmektedir. Bu gösterge tüm danışanlar arasında 3,78 ortalama puanla değerlendirilmiştir. Bu da yönlendirme konusunda merkezin danışanları bilgilendirmede ve onları gerekli kaynaklara yönlendirmede genel olarak etkili olduğunu göstermektedir.

Edirnekapi Türk ve göçmen danışanların karşılaştırması: Edirnekapi Kadın Destek Merkezi özelinde, Türk ve göçmen danışanların yönlendirme süreçlerinden farklı seviyelerde yararlandıkları görülmektedir.

- Edirnekapi'daki Türk danışanların %28,5'i (57 kişi) yönlendirildiğini ifade ederken, göçmen danışanlar arasında bu oran %25'tir (9 kişi).
- Yönlendirme yapılan Türk danışanların %50,8'i (29 kişi) hizmet aldığını bildirirken, göçmen danışanların %66,7'si (6 kişi) yönlendirme sonrası hizmetlerden yararlanmıştır.
- Hizmet alan danışanlar arasında memnuniyet oranları yüksek olup, Türk danışanların %86,2'si (25 kişi), göçmen danışanların ise tamamı aldıkları hizmetten memnun olduklarını belirtmiştir.

Bu veriler, göçmen danışanların yönlendirildikleri kurumlardan hizmet alma oranının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca, göçmen danışanların hizmet memnuniyet oranlarının da daha yüksek olması, onların bu tür desteklere erişim konusunda daha motive ve istekli olduklarını gösterebilir. Ancak bu başlıkta veri toplanan katılımcı sayısının az olması, yapılan çıkarımları kısıtlı hale getirmektedir.

Edirnekapı özelinde, danışanların hangi kurumlardan destek alabileceklerine dair bilgi düzeylerinin arttığını ifade ettikleri ortalama puanlar göçmen danışanlarda 3,81, Türk danışanlarda ise 3,53 olarak belirlenmiştir. Bu fark, göçmen danışanların Kadın Destek Merkezi aracılığıyla aldıkları bilgileri daha etkili kullandıklarını veya bu bilgilerin onlar için daha yeni ve anlamlı olduğunu düşündürmektedir.

Deprem bölgesi değerlendirmesi: Deprem bölgesi danışanları, diğer iki gruba kıyasla daha yüksek oranlarda yönlendirme almış ve bu yönlendirmeleri daha olumlu değerlendirmiştir.

- Deprem bölgesi danışanlarının %27,8'i (63 kişi) Kadın Destek Merkezi tarafından başka kurumlara yönlendirilmiştir.
- Bu kişilerden %75'i (48 kişi) yönlendirildiği kurumdan hizmet almıştır, bu oran oldukça yüksektir.
- Deprem bölgesi danışanlarının %93,7'si (45 kişi) yönlendirildikleri hizmetten memnun olduğunu ifade etmiştir, bu oran tüm danışan grupları arasında en yüksek memnuniyet oranıdır.

Bu fark, deprem sonrası psikososyal destek ihtiyacının yüksekliği, bölgedeki kurum sayısındaki artış ve hizmetlerin afet sonrası daha erişilebilir hale gelmesiyle ilişkili olabilir. Deprem sonrası sosyal destek hizmetlerine duyulan ihtiyacın artması, yönlendirilen kişilerin hizmetlerden daha etkin yararlanmasını ve daha memnun kalmasını sağlamış olabilir.

Deprem bölgesi danışanları aynı zamanda "hangi kurumlardan destek alabileceklerine dair bilgi düzeyinde artış" göstergesinde 3,96 ortalama puan ile en yüksek skoru vermiştir. Bu durum, Kadın Destek Merkezinin özellikle afet sonrası topluluklarda bilgilendirme ve yönlendirme süreçlerinde etkili olduğunu düşündürmektedir. Edirnekapı'daki Türk danışanların yönlendirme sonrası hizmet alma oranının %50,8 ve bilgi düzeyindeki artış puanının 3,53 olması, Türk danışanların sosyal destek mekanizmalarına daha aşina olmaları veya yönlendirildikleri kurumları kullanmaya daha az ihtiyaç duymaları ile açıklanabilir.

3.2. Etki Alanı 3: Şiddet ve Yasal Haklar

AMAÇ: Kadınların şiddet ve yasal haklara dair bilgi, farkındalık ve özgüvenini artırmak.	
Sosyal Etki	Sonuç
1. Kadınların şiddetin farklı türlerine dair bilgi düzeyini artırmak.	1. Kadınların şiddetin farklı türlerine dair bilgi düzeyindeki artış.
2. Kadınların şiddet anında kendilerini korumak için neler yapabileceklerine dair bilgi düzeyini artırmak.	2. Kadınların şiddet anında kendilerini korumak için neler yapabileceklerine dair bilgi düzeyindeki artış.
3. Kadınların şiddet anında öğrendiklerini etkili bir şekilde hayata geçirebileceğine dair güvenini artırmak.	3. Kadınların şiddet anında öğrendiklerini etkili bir şekilde hayata geçirebileceğine dair güvenindeki artış.
4. Kadınların şiddet durumunda hukuki haklarına dair bilgi düzeyini artırmak.	4. Kadınların şiddet durumunda hukuki haklarına dair bilgi düzeyindeki artış.
5. Kadınların şiddet durumunda destek alabilecekleri kurumlara dair farkındalık düzeyini artırmak.	5. Kadınların şiddet durumunda destek alabilecekleri kurumlara dair farkındalık düzeyindeki artış.
6. Kadınların şiddetin kendilerini nasıl etkilediğine dair farkındalık düzeyini artırmak.	6. Kadınların şiddetin kendilerini nasıl etkilediğine dair farkındalık düzeyindeki artış.
7. Kadınların şiddetin etkileriyle daha iyi baş etmelerini desteklemek.	7. Kadınların şiddetin etkileriyle daha iyi baş ettiğini bildirmesi.
8. Kadınların daha önce farkında olmadıkları hukuki haklarına dair bilgi düzeyini artırmak.	8. Kadınların daha önce farkında olmadıkları hukuki haklarına dair bilgi düzeyindeki artış.
9. Kadınların sosyal ve hukuki haklarıyla ilgili bilgi düzeylerini artırmak.	9. Kadınların sosyal ve hukuki haklarıyla ilgili bilgi düzeyindeki artış.
10. Kadınların hukuki haklarıyla ilgili harekete geçme cesaretlerini artırmak.	10. Kadınların hukuki haklarıyla ilgili harekete geçme cesaretindeki artış.
11. Kadınların hukuki süreçlere dair kaygılarını azaltmak.	11. Kadınların hukuki süreçlere dair kaygı düzeyinde azalma.
12. Kadınların boşanma sürecine dair hukuki bilgi düzeylerini artırmak.	12. Kadınların boşanma sürecine dair hukuki bilgi düzeyindeki artış.

Tablo 49: Şiddet ve yasal haklar etki göstergeleri

Uğradığım şiddete dair Kadın Destek Merkezinden destek aldım.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Evet	42	40	2	42	84
Hayır	194	160	34	185	379
Toplam	236	200	36	227	463

Tablo 50: Kadın Destek Merkezlerinden şiddete dair destek alma oranı

Ankete katılan danışanların %18,1'i (84 kişi) merkezin şiddetle ilgili hizmetlerinden yararlandığını belirtmiştir. Buna karşın %81,9'u (379 kişi) böyle bir destek almadığını ifade etmiştir. Edirnekapı özelinde, Türk danışanların %20'si (40 kişi) destek aldığını belirtirken, göçmen danışanlarda bu oran %5,5 (2 kişi) seviyesindedir. Deprem bölgesi danışanlarının %18,5'i (42 kişi) şiddetle ilgili destek aldığını belirtmiştir, bu oran Edirnekapı Türk danışanlarıyla benzerdir.

	Şiddetin farklı çeşitleri olduğunu öğrendim.				
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	4,22	4,20	5,00	4,29	4,25

Tablo 51: Şiddet çeşitlerini öğrenme

	Şiddet anında kendimi korumak için neler yapabileceğime dair bilgilendirildim.				
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	4,00	3,97	5,00	4,26	4,12

Tablo 52: Şiddetten korunma bilgisi

	Şiddet anında kendimi korumak için neler yapabileceğime dair öğrendiklerimi, gerçek bir şiddet durumunda etkili bir şekilde hayata geçirebileceğimi düşünüyorum.				
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,79	3,76	5,00	4,18	3,98

Tablo 53: Şiddetten korunma araçlarını hayata geçirme

	Şiddet durumunda hukuki haklarıma ve destek alabileceğim kurumlara dair bilgilendirme yapıldı.				
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	4,05	4,02	4,50	4,34	4,19

Tablo 54: Şiddet durumunda haklar ve kurumlar bilgilendirmesi

	Şiddete uğramam durumunda yararlanabileceğim ve daha önce farkında olmadığım hukuki haklarımı öğrendim.				
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,95	3,92	4,50	4,15	4,05

Tablo 55: Şiddete dair hukuki haklarını öğrenme

	Hukuki haklarımla ilgili harekete geçmem gerektiğinde/ihtiyaç duyduğumda bunu yapabileceğimi düşünüyorum.				
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,97	3,94	4,50	4,15	4,06

Tablo 56: Hukuki haklarla ilgili harekete geçebilme

Kadın Destek Merkezinde, şiddete uğramam durumunda destek alabileceğim kurumlara dair daha önce bilmediğim şeyler öğrendim.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,82	3,78	4,50	4,02	3,92

Tablo 57: Şiddet durumunda destek veren, daha önce bilmediği kurumları öğrenme

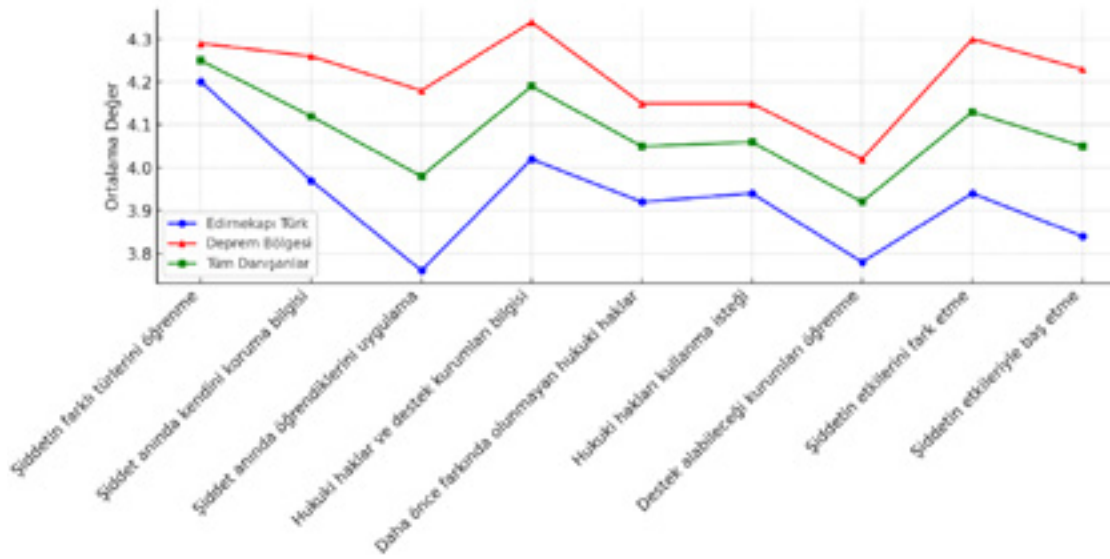
Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle yaşadığım şiddetin beni nasıl etkilediğini daha iyi fark ettim.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,97	3,94	5,00	4,30	4,13

Tablo 58: Şiddetin etkilerini fark etme

Kadın Destek Merkezinin şiddetle ilgili sağladığı hizmetler, tüm danışanlar için belirgin bir etkiye sahiptir. Tüm danışanlar açısından değerlendirildiğinde, şiddete dair bilgilendirme ve farkındalık alanında **yüksek memnuniyet düzeyleri** görülmektedir. Özellikle şiddetin farklı çeşitlerine dair bilgi edinme (4,25), hukuki haklar ve destek alınabilecek kurumlar hakkında bilgilendirme (4,19) ve yaşanan şiddetin etkilerini fark etme (4,13) gibi alanlarda yüksek puanlar verilmiştir. Bu durum, Kadın Destek Merkezinin danışanlarına kapsamlı bir bilgilendirme sağladığını ve farkındalıklarını artırmada başarılı olduğunu göstermektedir. Danışanların şiddet anında kendini koruma bilgisine sahip olma (4,12), hukuki haklarını kullanma konusunda harekete geçme kapasitesi (4,06) ve destek alabileceği kurumlara dair yeni bilgiler edinme (3,92) gibi göstergelerde de olumlu geri bildirimlerde bulunduğu görülmektedir. Ancak şiddetle mücadelede öğrendiklerini gerçek bir durumda uygulama becerisi (3,98) ve şiddetin etkileriyle baş etme (4,05) gibi göstergeler diğer sorulara nispeten biraz daha düşük puanlanmıştır. Bu durum, merkezin sağladığı bilgilendirmenin etkili olmasına rağmen, danışanların bu bilgileri eyleme geçirme sürecinde ek desteğe ihtiyaç duyabileceğini göstermektedir.

Kadın destek merkezinden aldığım destekle yaşadığım şiddetin etkileri ile daha iyi baş etmeye başladım.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,87	3,84	5,00	4,23	4,05

Tablo 59: Şiddetin etkileriyle baş etme

Grafik 5: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar şiddet etki alanları skoru karşılaştırması

Edirnekapi'daki Türk danışanlarla deprem bölgesindeki danışanlar arasında en yüksek skor farkının olduğu alanlar şunlardır:

- Şiddet anında kendimi korumak için neler yapabileceğime dair öğrendiklerimi, gerçek bir şiddet durumunda etkili bir şekilde hayata geçirebileceğimi düşünüyorum. (Skor farkı: 0,42)
- Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle yaşadığım şiddetin beni nasıl etkilediğini daha iyi fark ettim. (Skor farkı: 0,36)
- Şiddet durumunda hukuki haklarıma ve destek alabileceğim kurumlara dair bilgilendirme yapıldı. (Skor farkı: 0,32)

Tüm bu alanlarda deprem bölgesi danışanlarının verdiği skorlar, Edirnekapi'daki Türk danışanların verdiği skarlardan daha yüksektir. Bu durum, deprem bölgesi danışanlarının kriz sonrası süreçte kendilerini koruma ve haklarını kullanma konusunda daha fazla farkındalık geliştirdiğini ve destek hizmetlerinden daha yüksek düzeyde yararlandığını düşündürülebilir. Deprem gibi büyük ölçekli bir travma sonrası, kadınların hem güvenliklerini sağlama hem de hukuki haklarını öğrenme konusunda daha aktif hale gelmeleri, bu farkın temel sebeplerinden biri olabilir. Bunun yanı sıra Edirnekapi'daki Türk danışanlara şiddet anında kendilerini nasıl koruyacakları, şiddetin etkilerini anlama ve şiddet durumunda destek veren kurumların bilgisini sunma alanlarındaki destek artırılabilir.

Grafikteki göstergelerin birbirine paralel iniş ve çıkışlar göstermesi, Kadın Destek Merkezlerinin farklı danışan gruplarına benzer içerikte ve standardize hizmetler sunduğunu düşündürmektedir. Farklı danışan grupları arasında belirli seviyelerde farklılıklar olsa da göstergeler arasındaki eğilimlerin genel olarak benzer seyretmesi, merkezin sağladığı eğitim, bilgilendirme ve destek süreçlerinin tutarlı bir şekilde uygulandığını göstermektedir.

Şiddet alanında hizmet aldığını belirten anket katılımcısı göçmen danışan sayısı düşük olduğundan, bu alanda Türk ve göçmen danışan karşılaştırması yapılmamıştır.

3.2.2. Hukuki Haklara Dair Bilgilendirme

Kadın Destek Merkezinden hukuki/yasal konularda danışmanlık aldınız mı?					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Evet	27	22	5	35	62
Hayır	209	178	31	192	401
Toplam	236	200	36	227	463

Tablo 60: Hukuki konularda danışmanlık alma oranları

Ankete katılan danışanlardan 62'si (%13,4) hukuki danışmanlık aldığını belirtirken, 401 danışan (%86,6) böyle bir hizmet almadığını ifade etmiştir. Hukuki danışmanlık aldığını belirten katılımcı oranının düşük olması, danışanların hukuki danışmanlık ve adli yardımı birbirine karıştırmış olması olabilir. Hukuki danışmanlık hizmetinden en fazla yararlanan grup deprem bölgesi danışanlarıdır. Onu Edirnekapi Türk danışanları (22 kişi) ile Edirnekapi göçmen danışanları (5 kişi) takip etmektedir. Bu durum, afet sonrası hukuki süreçlerle ilgili artan bilgilendirme ihtiyacı ve hak arayışının etkisiyle açıklanabilir.

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle birlikte sosyal ve hukuki haklarımla ilgili bilgi düzeyim arttı.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,57	3,46	4,06	3,97	3,78

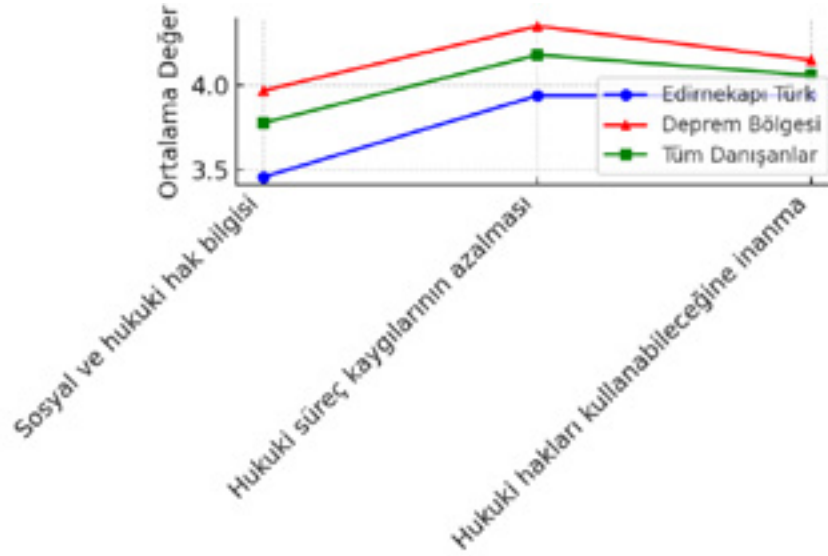
Tablo 61: Sosyal ve hukuki haklar bilgi düzeyi

Hukuki süreçlere dair kaygılarım azaldı.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,95	3,94	4,00	4,35	4,18

Tablo 62: Hukuki süreçlere dair kaygı

Hukuki haklarımla ilgili harekete geçmem gerektiğinde/ihtiyaç duyduğumda bunu yapabileceğimi düşünüyorum.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,97	3,94	4,50	4,15	4,06

Tablo 63: Hukuki haklarla ilgili harekete geçme

Grafik 6: Edirnekapı Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar hukuki süreçlere dair değerlendirme karşılaştırması

Hukuki ve sosyal haklara dair üç etki göstergesinde Edirnekapı Türk ve deprem bölgesi danışanlarının skorları birbirinden büyük farklar göstermemekle birlikte, deprem bölgesi danışanlarının skorları üç alanda da daha yüksektir. Farkın en açık olduğu etki göstergesi sosyal ve hukuki haklara dair bilgi düzeyindeki artışken, farkın en az olduğu etki göstergesi, ihtiyaç duyduğunda hukuki haklarla ilgili harekete geçeceğine inanma düzeyidir. İki danışan grubunun da ihtiyaç duyduğunda hukuki hakları ile ilgili harekete geçeceğine inanma düzeyi yükseğe yakındır. Hukuki süreçlere dair kaygıların azalması konusunda ise deprem bölgesi danışanları 4,35 puan (yüksek düzey) ile en yüksek ortalamaya sahiptir. Edirnekapı Türk danışanları ise 3,94 puan (orta düzey) ile hukuki süreçlere dair kaygı azalma düzeyini ifade etmiştir.

Ankete katılan göçmen danışanlar arasından hukuki destek aldığını belirten katılımcı sayısı az (5) olduğundan, Türk ve göçmen danışanların bu alandaki skorları karşılaştırılmamıştır.

Boşanma sürecine dair destek aldım.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Evet	16	16	0	17	33
Hayır	220	184	36	210	430
Toplam	236	200	36	227	463

Tablo 64: Boşanma sürecine dair destek alma oranları

Ankete katılan danışanlardan boşanma desteği aldığını belirtenler arasında en yüksek oran Edirnekapı Türk danışanlarıdır (%8). Bunu deprem bölgesi danışanları takip etmektedir (%7,5). Edirnekapı'daki göçmen danışanlar arasında ise boşanma sürecine dair destek alan kimse bulunmamaktadır. Bu durum ankete katılan toplam sığınmacı danışan sayısının (36) düşüklüğü ile ilgili olabilir.

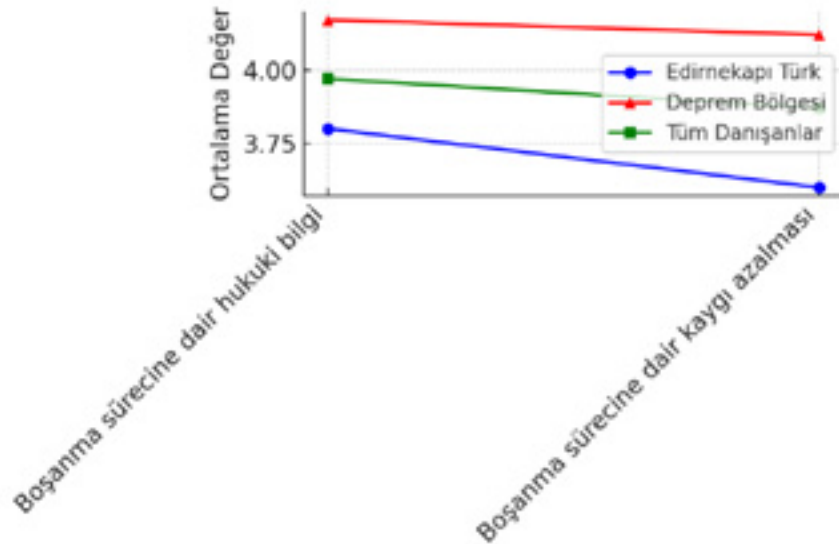
Kadın Destek Merkezinden aldığım boşanma süreci desteğiyle, boşanma sürecine dair hukuki bilgi düzeyim arttı.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,80	3,80	-	4,17	3,97

Tablo 65: Boşanma sürecine dair bilgi düzeyi

Boşanmaya dair hukuki destek sayesinde sürece dair kaygılarım azaldı.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,60	3,60	-	4,12	3,87

Tablo 66: Boşanma sürecine dair kaygı

Ankete katılan tüm danışanların ortalamaları incelendiğinde, boşanma sürecine dair hukuki bilgi düzeyinin arttığını belirten danışanların ortalaması 3,97, hukuki destek sayesinde kaygılarının azaldığını belirtenlerin ortalaması ise 3,87'dir. 5 üzerinden değerlendirildiğinde bu skorlar, merkezlerin verdiği hukuki desteğin genel olarak orta-yüksek düzeyde bir katkı sunduğunu göstermektedir. Bu verilere göre, Kadın Destek Merkezinin boşanma sürecinde hukuki bilgi sağlama konusunda etkili olduğu ancak bu bilginin danışanların kaygılarını tamamen gidermediği söylenebilir.

Grafik 7: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar boşanma süreci desteği karşılaştırması

Deprem bölgesindeki danışanlar, her iki etki göstergesinde de en yüksek puanı vermiştir. Boşanma sürecine dair kaygı azalması düzeyi ile ilgili soruda Edirnekapi'daki Türk danışanlarla deprem bölgesi danışanları arasındaki skor farkı 0,52 iken, boşanma sürecine dair hukuki bilgi düzeyindeki artış skorları arasındaki fark 0,37'dir. Bu fark, deprem bölgesindeki danışanların boşanma süreciyle ilgili kaygılarını azaltma konusunda daha fazla fayda sağladıklarını göstermektedir. Boşanma süreci, özellikle kriz sonrası dönemlerde daha karmaşık ve stresli hale gelebilir. Deprem gibi büyük bir travmanın ardından kadınların güvenlik, ekonomik bağımsızlık ve gelecek kaygılarının daha belirgin hale gelmesi, onların bu süreçte daha fazla psikososyal desteğe ihtiyaç duymalarına

yol açmış olabilir. Buna karşılık, hukuki bilgi düzeyindeki artışın farkı daha düşük (0,37) olması, her iki grup danışanın da destek merkezleri aracılığıyla hukuki haklar konusunda benzer düzeyde bilgilendirildiğini, ancak bu bilginin kaygıyı azaltma üzerindeki etkisinin deprem bölgesi danışanlarında daha belirgin olduğunu düşündürebilir.

3.3. Etki Alanı 4: Eğitim

AMAÇ: Kadınların eğitim süreçlerini desteklemek	
Sosyal Etki	Sonuç
1. Kadınların ilköğretim, ortaokul ve lise eğitimlerini tamamlamalarını desteklemek.	1. Kadınların ilköğretim, ortaokul ve lise eğitimlerini tamamlamalarının ne düzeyde etkin desteklendiğine dair değerlendirmesi.
2. Kadınların üniversite (lisans) eğitimlerini devam ettirmelerini etkin şekilde desteklemek.	2. Kadınların üniversite (lisans) eğitimlerini devam ettirmelerinin ne düzeyde etkin desteklendiğine dair değerlendirmesi.
3. Kadınların yüksek lisans ve doktora başvuru süreçlerinde etkin şekilde desteklemek.	3. Kadınların yüksek lisans ve doktora başvuru süreçlerinde ne düzeyde etkin desteklendiğine dair değerlendirmesi.
4. Kadınların yüksek lisans ve doktora eğitimlerini sürdürmede etkin şekilde desteklemek.	4. Kadınların yüksek lisans ve doktora eğitimlerini sürdürmede ne düzeyde etkin desteklendiğine dair değerlendirmesi.
5. Kadınların eğitim sürecine dair kaygılarını yönetmelerini desteklemek.	5. Kadınların eğitim sürecine dair kaygılarını yönetmelerinin ne düzeyde desteklendiğine dair değerlendirmesi.
6. Kadınların eğitim süreçlerine dair özgüvenini desteklemek.	6. Kadınların eğitim süreçlerine dair özgüveninin ne düzeyde desteklendiğine dair değerlendirmesi.
7. Kadınların eğitime erişim önündeki çevresel engelleri aşmalarını desteklemek.	7. Kadınların eğitime erişim önündeki çevresel engelleri aşmalarının ne düzeyde desteklendiğine dair değerlendirmesi.
8. Kadınların eğitim süreçlerindeki maddi zorlukları aşmalarını desteklemek.	8. Kadınların eğitim süreçlerindeki maddi zorlukları aşmalarının ne düzeyde desteklendiğine dair değerlendirmesi.

Tablo 67: Eğitim etki alanı etki göstergeleri

Kadın Destek Merkezinden kendi eğitim süreçlerinize dair destek aldınız mı?					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Evet	55	37	18	59	114
Hayır	59	163	18	168	349
Toplam	236	200	36	227	463

Tablo 68: Eğitim süreçlerine dair destek alma oranı

Kadın Destek Merkezinden eğitim sürecine dair destek alan danışanların oranları değerlendirildiğinde, tüm danışanlar içinde eğitim desteği alanların oranı %24,6'dır (114 kişi). Bu oran, eğitim desteği talebinin belirli bir danışan grubu içinde yoğunlaştığını ancak tüm danışanlara yayılmadığını göstermektedir.

Gruplar arasındaki karşılaştırmalara bakıldığında, en yüksek oran deprem bölgesi danışanlarına aittir. Deprem bölgesinden gelen danışanların %26'sı (59 kişi) merkezin eğitimle ilgili sunduğu destekten faydalanmıştır. Bu durum, afet sonrası eğitim süreçlerinin aksamaması nedeniyle kadınların eğitim desteğine daha fazla ihtiyaç duyduğunu düşündürülebilir. Kadın odaklı eğitim, bilgiye erişim ve psikososyal desteklerinin, afet sonrası arzındaki artış, taleple bütünleşmiştir. Bu bütünleşme sonuçlara yansımıştır. Deprem öncesinde bu şehirlerde kadınlara yönelik eğitim

desteklerinin düşük olması ve afet sonrası sunulan destekteki artış, kadınlardaki hizmet talebini artırmış olabilir.

Edirnekapı danışanları içinde eğitim desteği alanların oranı toplamda %23,3'tür (55 kişi). Ancak bu oran, Edirnekapı'daki Türk ve göçmen danışanlar arasında farklılaşmaktadır. Edirnekapı'daki göçmen danışanlar, merkezin eğitim desteğinden en fazla yararlanan gruptur. Eğitim desteği alma oranları %50'dir (18 kişi). Bu veri, göçmen kadınların eğitim süreçlerini tamamlama veya sürdürme konusunda daha fazla desteğe ihtiyaç duyduklarını ve Kadın Destek Merkezini bu konuda önemli bir kaynak olarak gördüklerini düşündürülebilir. Edirnekapı'daki Türk danışanların ise %18,5'i (37 kişi) eğitim desteği almıştır. Bu oran, göçmen danışanlara kıyasla belirgin şekilde daha düşüktür.

Kadın Destek Merkezi açıktan okul (ilkokul, ortaokul, lise) bitirme sürecinde beni etkili şekilde destekledi.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,21	3,17	3,33	3,88	3,61

Tablo 69: Açıktan okul bitirme desteği

Kadın Destek Merkezi üniversite (lisans) eğitimini devam ettirme sürecinde beni etkili şekilde destekledi.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,25	3,43	2,75	3,70	3,50

Tablo 70: Üniversite eğitimini devam ettirme

Kadın Destek Merkezi yüksek lisans/doktora eğitimine başvuru sürecinde beni etkili şekilde destekledi.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,13	3,53	2,28	3,71	3,49

Tablo 71: Yüksek lisans/doktora başvuru desteği

Kadın Destek Merkezi yüksek lisans/doktora eğitimini sürdürmemde beni etkili bir şekilde destekledi.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	2,78	3,00	2,28	3,66	3,32

Tablo 72: Yüksek lisans/doktora eğitimini sürdürme desteği

Kadın Destek Merkezi eğitim sürecine dair kaygılarımı yönetmemde beni etkili bir şekilde destekledi.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,78	3,87	3,60	4,11	3,95

Tablo 73: Eğitim sürecine dair kaygı

Kadın Destek Merkezi eğitim sürecime dair özgüvenimi arttırmamda beni etkili bir şekilde destekledi.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,91	3,96	3,81	4,16	4,04

Tablo 74: Eğitim sürecine dair özgüven

Kadın Destek Merkezi, eğitime ulaşmada çevremdeki engelleri aşmamda beni etkili bir şekilde destekledi.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,82	3,77	3,93	4,11	3,97

Tablo 75: Eğitime ulaşmada engelleri aşma

Kadın Destek Merkezi eğitim sürecimdeki maddi zorlukları aşmam için beni kurumlara yönlendirme noktasında etkili bir şekilde destekledi.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,55	3,51	3,63	3,97	3,78

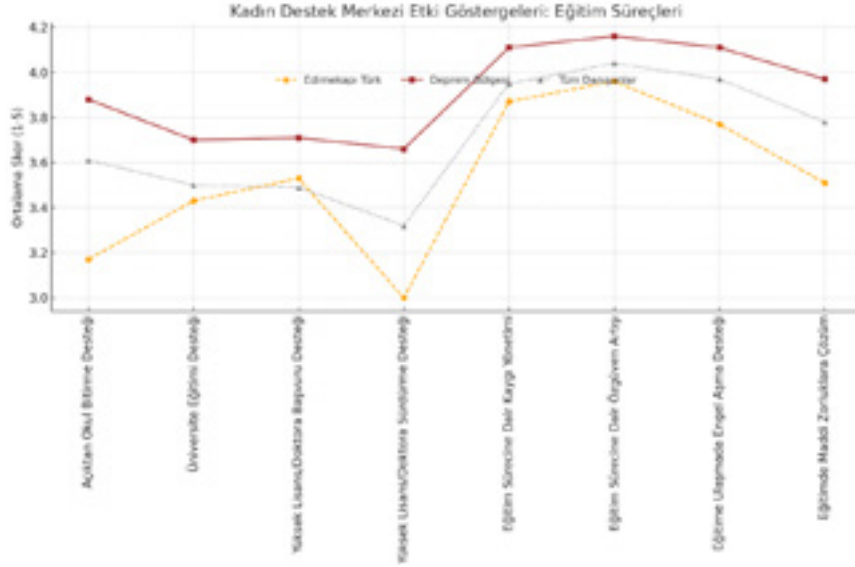
Tablo 76: Eğitim sürecindeki maddi zorlukları aşmak için yönlendirme

Kadın Destek Merkezinin eğitim alanındaki desteklerinin genel olarak orta-yüksek seviyede etkili olduğu görülmektedir. Tüm danışanlar ortalamaları değerlendirildiğinde, en yüksek puanlanan alanlar özgüven artışı, eğitim sürecine dair kaygıların yönetilmesi ve eğitime erişimde engellerin aşılmasına yönelik destek olmuştur. Bununla birlikte, yükseköğrenim düzeyine yönelik destekler görece daha düşük değerlendirilmiştir.

Açık öğretim süreçlerine yönelik destek (3,61), danışanların orta seviyede bir fayda algıladığını göstermektedir. Bu sonuç, merkezin özellikle temel eğitim süreçlerine yönelik rehberlik sunduğunu ancak etkisinin sınırlı algılandığını düşündürülebilir. Lisans eğitiminin devam ettirilmesine yönelik destek (3,50) ve yüksek lisans/doktora başvuru sürecindeki destek (3,49) de benzer şekilde ortalama seviyede etkili bulunmuştur. Bu, merkezlerin eğitim desteğinin daha çok lise düzeyi ve temel eğitim konularında etkili olduğunu ancak yükseköğrenim alanında desteğin görece daha az hissedildiğini göstermektedir.

Eğitim sürecine dair kaygıları yönetme desteği (3,95) ve eğitim sürecine dair özgüven artışı (4,04) en yüksek değerlendirilen alanlar arasındadır. Bu oran, merkezin danışanlara psikolojik olarak eğitim süreçlerine daha iyi adapte olmaları konusunda önemli katkılar sunduğunu göstermektedir. Eğitime ulaşmada çevresel engellerin aşılması desteği de (3,97) oldukça yüksek bir değerlendirme almıştır, bu da merkezin kadınların eğitim sürecinde karşılaştıkları dışsal zorlukları aşmalarında etkili olduğunu göstermektedir. Eğitim sürecindeki maddi zorlukların aşılmasına yönelik yönlendirme desteği (3,78), yine olumlu ancak görece daha düşük seviyede değerlendirilmiştir.

ETKİ ANALİZİ

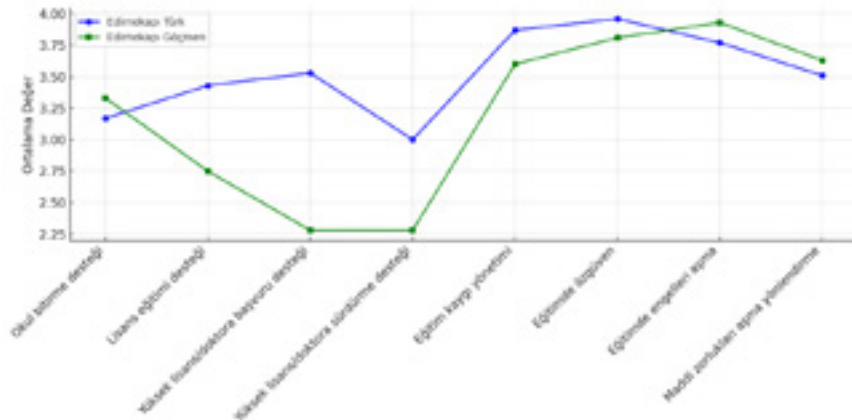

Grafik 8: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar eğitim süreçleri karşılaştırması

Edirnekapi Türk danışanlarla deprem bölgesi arasındaki en büyük fark, açıktan okul bitirme desteği düzeyidir (Skor farkı 0,71'dir). Bunu 0,46'lık skor farkıyla eğitim sürecindeki maddi zorlukları aşmak için destekleme düzeyi izlemektedir. İki etki alanında da deprem bölgesi danışanlarının ortalama skoru daha yüksektir. Yüksek lisans/ doktora başvuru desteği düzeyinde ise Edirnekapi Türk danışanlarının ortalama skoru deprem bölgesi danışanlarının ortalama skoru birbirine çok yaklaşımaktadır ve 0,18 farkla Türk danışanların skoru öndedir. Diğer tüm etki göstergelerinde deprem bölgesi danışanlarının ortalama skoru daha yüksek olmakla birlikte, iki danışan grubu arasındaki fark daha azdır. Hem Edirnekapi Türk danışan grubu, hem de deprem bölgesindeki danışanların şu üç alandaki skorları diğer alanlara göre daha yüksektir:

- Eğitim sürecine dair kaygıları aşmada etkin destek sunmak,
- Eğitim sürecine dair özgüveni artırmada etkili destek sunmak,
- Eğitime ulaşmada çevredeki engelleri aşmada etkili destek sunmak.
- Dışarıdan eğitimi destekleyecek faaliyetleri artırmak.

Bu üç etki alanında da deprem, bölgesi danışanları skoru Edirnekapi Türk danışanlarının skoruna göre daha yüksektir (Sırasıyla 4,11; 4,16; 4,11).

Grafik 9: Türk ve göçmen danışan eğitim süreçleri karşılaştırması

8 etki göstergesinden 6'sında Edirnekapi Türk danışanlarının ortalama skorları göçmen danışanlardan daha yüksektir. Bu durum, diğer etki alanlarındaki genel puanlama eğiliminden farklıdır. Bunun istisnası olan etki göstergeleri, eğitim önündeki çevresel engelleri ve maddi zorlukları aşma desteğidir. Bu iki alanda göçmen danışanların skoru Türk danışanların skorundan yüksektir. Bu durum Kadın Destek Merkezinin eğitimin önündeki engelleri aşmada göçmen danışanları destekleme gayretinin bir göstergesi olarak okunabilir. Bunun yanı sıra göçmen kadınların yaşadığı göçmenliğe özgü zorlukların sağladığı motivasyonun kadınlar üzerindeki gayretlendirici etkisi de, verilen desteklerin daha etkili algılanmasına sebep olmuş olabilir.

Eğitim sürecine dair kaygıları yönetme, eğitimde özgüven artışı ve eğitime ulaşmada engelleri aşma alanlarında iki danışan grubu arasındaki fark daha azdır.

Her iki danışan grubunun en yüksek skor verdiği üç etki alanı şunlardır:

- Eğitim sürecine dair kaygıları aşmada destek sunmak.
- Eğitim sürecine dair özgüveni artırmada etkili destek sunmak.
- Eğitime ulaşmada çevredeki engelleri aşmada destek sunmak.

Bu üç alan, hem Edirnekapi Türk hem de göçmen danışanların eğitim süreçlerinde en çok destek aldıkları alanlar olarak öne çıkmaktadır.

Edirnekapi Türk danışanlarla göçmen danışanlar arasındaki en büyük fark, yüksek lisans/doktora başvuru desteği (Skor farkı: 0,89) ve yüksek lisans/doktora sürdürme desteği (Skor farkı: 1,02) düzeylerindedir. Her iki alanda da göçmen danışanların skorlarının düşük olduğu görülmektedir. Ancak bu durum, göçmen danışan grubundaki yanıt sayısının düşük olmasıyla da ilişkili olabilir. Yüksek lisans/doktora başvuru desteği sorusuna yalnızca 7, yüksek lisans/doktora sürdürme desteği sorusuna ise yalnızca 8 göçmen danışan yanıt vermiştir. Katılımcı sayısının az olması, skoru daha düşük görünmesine neden olmuş olabilir çünkü akademik kariyer planları yapan göçmen kadın sayısının sınırlı olması, bu hizmetten yararlananların da az olmasına yol açmış olabilir.

3.4. Etki Alanı 5: Ekonomik Durum ve İstihdam

AMAÇ: Kadınların ekonomik durumunun ve istihdama katılımının desteklenmesi.	
Sosyal Etki	Sonuç
1. Kadınların paralarını daha iyi yönetmelerini desteklemek.	1. Kadınların paralarını daha iyi yönetmelerini konusundaki gelişim düzeylerinin değerlendirilmesi.
2. Kadınların maddi zorluklarını aşmada destek alabilecekleri kurum ve kuruluşlara dair bilgi düzeyini artırmak.	2. Kadınların maddi zorluklarını aşmada destek alabilecekleri kurum ve kuruluşlara dair bilgi düzeyindeki artış.
3. Kadınların maddi zorluklarını nasıl aşacaklarına dair bilgi düzeylerini artırmak.	3. Kadınların maddi zorluklarını nasıl aşacaklarına dair bilgi düzeyindeki artış.
4. Kadınların borçlarını yönetme becerilerini artırmak.	4. Kadınların borçlarını yönetme becerilerindeki artış.
5. Kadınların iş hayatında yer alma motivasyonunu artırmak.	5. Kadınların iş hayatında yer alma motivasyonundaki artış.
6. Kadınların iş hayatında yer almak için hissettiği özgüveni artırmak.	6. Kadınların iş hayatında yer almak için hissettiği özgüvendeki artış.
7. Kadınların CV/özgeçmiş hazırlama becerisini artırmak.	7. Kadınların CV/özgeçmiş hazırlama becerisindeki artış.
8. Kadınların iş görüşmelerinde kendilerini daha iyi ifade edeceğine duyduğu inancı artırmak.	8. Kadınların iş görüşmelerinde kendilerini daha iyi ifade edeceğine duyduğu inançtaki artış.
9. Kadınların kariyer planlama konusundaki farkındalığını artırmak.	9. Kadınların kariyer planlama konusundaki farkındalığındaki artış.
10. Kadınların zaman yönetimi becerisini artırmak.	10. Kadınların zaman yönetimi becerisindeki artış.
11. Kadınların iş arama motivasyonunu artırmak.	11. Kadınların iş arama motivasyonundaki artış.
12. Kadınların iş kurmak için girişimde bulunma isteğini artırmak.	12. Kadınların iş kurmak için girişimde bulunma isteğindeki artış.

Tablo 77: Ekonomik durum ve istihdam etki alanı göstergeleri

3.4.1.Ekonomik Durum

Kadın Destek Merkezinden maddi zorluklara dair destek (yönlendirme, finansal okuryazarlık... gibi) aldınız mı?					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Evet	13	13	0	30	43
Hayır	223	187	36	197	420
Toplam	236	200	36	227	463

Tablo 78: Maddi zorluklara dair destek alma oranı

Ankete katılan danışanların %9,3'ü (43 kişi) merkezin sunduğu yönlendirme ve finansal destek hizmetlerinden yararlandığını belirtmiştir. En yüksek yararlanma oranı deprem bölgesi danışanlarında görülmektedir. Deprem bölgesinden katılan danışanların %13,2'si (30 kişi) maddi zorluklara dair destek aldığını ifade etmiştir. Bu oran, Kadın Destek Merkezlerinin afet sonrası ekonomik zorluklarla başa çıkmada özellikle depremden etkilenen danışanlara daha fazla yönlendirme ve destek sunduğunu düşündürmektedir. Edirnekapı Türk danışanlarının %6,5'i (13 kişi) bu desteklerden yararlandığını belirtirken, Edirnekapı'daki göçmen danışanlardan herhangi biri bu hizmetten faydalandığını bildirmemiştir. Bu durum anketi dolduran sığınmacı sayısının düşük olması, hizmete erişimlerinin sınırlı olması ya da bu hizmetten haberdar olmamaları ile açıklanabilir.

Kadın Destek Merkezinden aldığım destek paramı daha iyi yönetmek noktasında bana etkili bir şekilde yardımcı oldu.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,00	3,00	-	3,96	3,67

Tablo 79: Parayı daha iyi yönetme

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle maddi zorluklarımı aşmada bana yardımcı olabilecek kurum ve kuruluşlara dair bilgi edindim.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	4,00	4,00	-	4,30	4,20

Tablo 80: Maddi zorluklar için kurum bilgisi

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle maddi zorluklarımı nasıl aşacağıma dair bilgi düzeyim arttı.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	4,27	4,27	-	4,23	4,24

Tablo 81: Maddi zorlukları aşma bilgisi

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle borçlarımı nasıl daha kolay yönetebileceğime dair becerim arttı.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	4,00	4,00	-	4,07	4,05

Tablo 82: Borçları yönetme becerisi

Kadın Destek Merkezi tarafından maddi destek alabileceğim kurum ve kuruluşlara yönlendirildim.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Evet	40	34	6	61	101
Hayır	196	166	30	166	362
Toplam	236	200	36	227	463

Tablo 83: Maddi destek için kurumlara yönlendirilme

Yönlendirildiğim bu kuruluşlardan maddi destek aldım.					
	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Evet	16	14	2	32	48
Hayır	27	21	6	34	61
Toplam	43	35	8	66	109

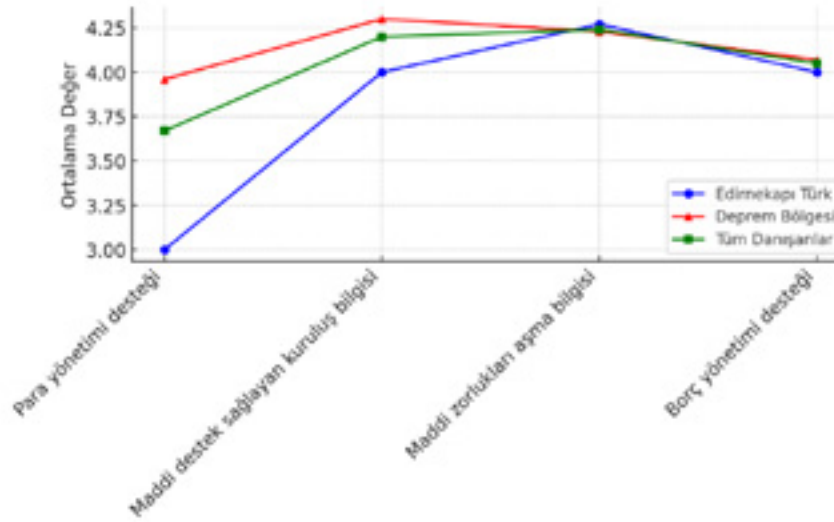
Tablo 84: Yönlendirildiği kurumdan destek alma oranları

Kadın Destek Merkezinin maddi konularda danışanlarına sağladığı destek, farklı alanlarda değişkenlik göstermektedir. Tüm danışanlar arasında, merkezin maddi zorlukları aşmada destek alabilecekleri kurum ve kuruluşlar hakkında bilgi sağlaması (4,20) ve maddi zorluklarla baş etme bilgi düzeyini artırması (4,24) **en yüksek ortalama skora sahip alanlar** olmuştur. Bu durum, merkezlerin bilgilendirme ve yönlendirme konusunda etkili bir destek sunduğunu göstermektedir.

Borç yönetimi konusunda destek alma skoru da yüksek (4,05) olup, danışanların bu alanda kendilerini daha donanımlı hissettiği görülmektedir. Ancak "paramı daha iyi yönetme" konusunda verilen destek (3,67) diğer alanlara kıyasla daha düşük bir değerlendirme almıştır.

Maddi destek mekanizmalarına yönlendirme konusunda ise tüm danışanların %21,8'i Kadın Destek Merkezi tarafından maddi destek alabilecekleri kurumlara yönlendirildiğini belirtmiştir. Ancak yönlendirilen danışanların yalnızca %44'ü (48 kişi) gerçekten destek alabilmiştir. Bu durum, yönlendirmenin her zaman doğrudan maddi destekle sonuçlanmadığını, bazı danışanların ilgili kurum ve kuruluşlardan destek alamadığını göstermektedir. Bu tabloya bakılarak, Kadın Destek Merkezlerinin yönlendirme sonrası takip süreçlerinin gözden geçirilmesi faydalı olabilir. Bununla birlikte, yönlendirilen kurumların hizmet koşullarının belirlenmesinde kadın destek merkezlerinin doğrudan bir etkisinin olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır. Kadın destek merkezleri, yönlendirme sonrası izleme süreçlerinde yönlendirilen kurumlarda danışanların yaşadığı güçlükler dair tespitleri olması durumunda bu kurumlarla danışanlar arasında arabuluculuk yapabilir veya savunuculuk faaliyetleri yürütebilir.

ETKİ ANALİZİ

Grafik 10: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar maddi destek alanı karşılaştırması

Ekonomik durum etki göstergelerinde Edirnekapi Türk danışanları ile deprem bölgesi danışanları arasındaki farkın bazı alanlarda belirgin, bazı alanlarda ise daha az olduğu görülmektedir.

En büyük fark, para yönetimi desteği alanında gözlemlenmektedir. Deprem bölgesi danışanlarının ortalama skoru daha yüksektir ve Edirnekapi Türk danışanlarına kıyasla daha fazla destek aldıklarını belirtmişlerdir. Bu tabloya bakılarak, Kadın Destek Merkezlerinin yönlendirme sonrası takip süreçlerinin gözden geçirilmesi faydalı olabilir. Bununla birlikte, yönlendirilen kurumların hizmet koşullarının belirlenmesinde kadın destek merkezlerinin doğrudan bir etkisinin olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır. Kadın destek merkezleri, yönlendirme sonrası izleme süreçlerinde yönlendirilen kurumlarda danışanların yaşadığı güçlükler için tespitleri olması durumunda bu kurumlarla danışanlar arasında arabuluculuk yapabilir veya savunuculuk faaliyetleri yürütebilir. Bu fark, deprem bölgesindeki kadınların kriz sonrası süreçte mali planlama ve bütçe yönetimi konularında aldıkları destekten daha etkin şekilde faydalandıkları anlamına gelebilir. Afet sonrası ekonomik kayıplar ve gelir güvencesizliği, onların bu tür destekleri daha fazla talep etmelerine ve değerlendirmelerini daha yüksek yapmalarına neden olmuş olabilir.

Maddi destek sağlayan kuruluşlar hakkında bilgi düzeyindeki artış skorlarında da farklılık vardır. Deprem bölgesi danışanları bu konuda Edirnekapi Türk danışanlarına kıyasla daha fazla bilgilendiklerini ifade etmişlerdir. Afet sonrası sosyal yardımlara erişimin artması, deprem bölgesi danışanlarının bu konuda daha fazla bilgi almasına yol açmış olabilir.

Farkın neredeyse olmadığı alan, maddi zorlukları aşma bilgisidir. Bu etki göstergesinde Edirnekapi Türk ve deprem bölgesi danışanları oldukça benzer skorlar vermiştir. Bu durum, finansal zorluklarla baş etme stratejilerinin iki grup için de benzer şekilde geliştirildiğini gösterebilir. Ayrıca, ekonomik zorluklar hem deprem bölgesinde hem de Edirnekapi'da yaşayan kadınlar için ortak bir mücadele alanı olduğu için, bu desteğin etkisi gruplar arasında fazla değişmemiş olabilir. Borç yönetimi desteği alanında da iki danışan grubunun ortalama skorları birbirine yakındır.

3.4.2. İstihdam

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle iş hayatında yer almak için motivasyonum arttı.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,33	3,20	3,81	3,30	3,31

Tablo 85: İş hayatında yer alma motivasyonu

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle iş hayatında yer almak için kendimi daha özgüvenli hissetmeye başladım.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,38	3,22	3,91	3,47	3,42

Tablo 86: İş hayatında yer alma özgüveni

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle etkili bir CV/özgeçmiş hazırlama becerim gelişti.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,08	2,92	3,65	3,36	3,23

Tablo 87: CV/özgeçmiş hazırlama becerisi

Kadın Destek Merkezinden aldığım destek sayesinde iş görüşmelerinde kendimi daha iyi ifade edebileceğimi düşünüyorum.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,42	3,37	3,58	3,37	3,39

Tablo 88: İş görüşmelerinde kendini ifade edebilme

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle kariyer planlama konusundaki farkındalığım arttı.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,12	3,04	3,39	3,53	3,34

Tablo 89: Kariyer planlama farkındalığı

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle zaman yönetimi konusundaki becerim arttı.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,17	3,08	3,52	3,64	3,42

Tablo 90: Zaman yönetimi becerisi

Kadın Destek Merkezinden aldığım hizmet sonrası iş arama motivasyonumda artış oldu.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,20	3,06	3,69	3,44	3,32

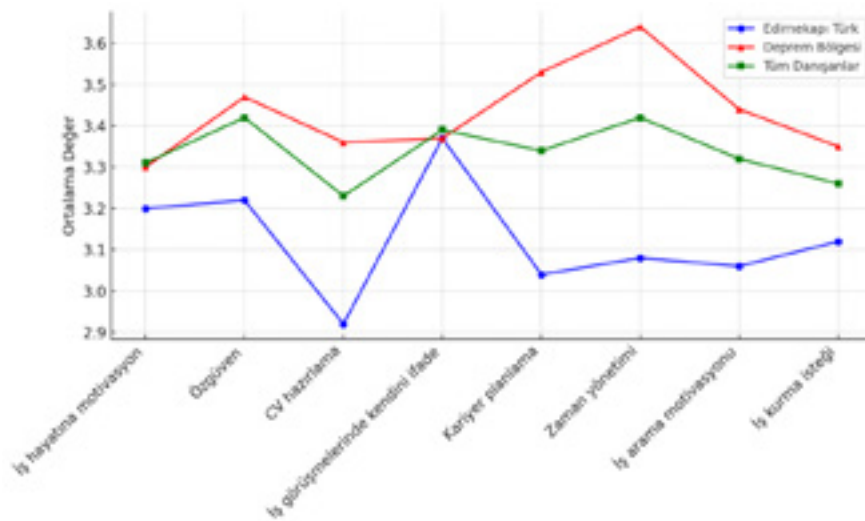
Tablo 91: İş arama motivasyonu

Kadın Destek Merkezinden aldığım hizmet sonrası iş kurmak için girişimde bulunma isteğim arttı.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,16	3,12	3,34	3,35	3,26

Tablo 92: İş kurma girişimi isteği

Kadın Destek Merkezinin iş hayatına katılım ve kariyer planlama konularındaki desteği, ankete katılan tüm danışanlar tarafından genel olarak orta düzeyde etkili bulunmuştur. Veriler, merkezlerin özellikle iş hayatına yönelik motivasyon, özgüven, CV hazırlama becerisi ve zaman yönetimi gibi alanlarda danışanlara katkı sunduğunu göstermektedir. En yüksek değerlendirmeler, zaman yönetimi becerilerinin artması (3,42) ve kariyer planlama farkındalığının gelişmesi (3,34) alanlarında gözlemlenmektedir. Bu durum, merkezlerin sunduğu hizmetlerin danışanların iş hayatına dair uzun vadeli planlarını şekillendirmelerine katkı sağladığını düşündürmektedir. İş görüşmelerinde kendini ifade edebilme becerisi (3,39) ve iş arama motivasyonundaki artış da (3,32) merkezin destek sunduğu alanlar arasında önemli yer tutmaktadır.

Bununla birlikte, CV hazırlama becerisindeki gelişim (3,23) ve iş kurmak için girişimde bulunma isteğindeki artış (3,26) gibi göstergelerde diğer alanlara kıyasla daha düşük değerlendirmeler yapılmıştır. Bu veriler, merkezin iş hayatına hazırlık sürecinde bazı alanlarda daha güçlü etkiler yaratırken, bazı alanlarda danışanların daha fazla desteğe ihtiyaç duyabileceğini düşündürmektedir.

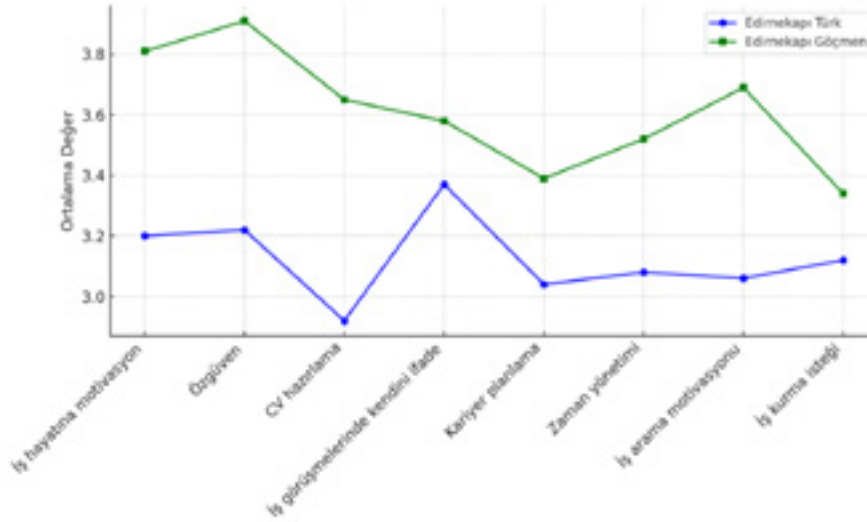

Grafik 11: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar iş hayatına yönelik görüşler karşılaştırması

Grafikte görüldüğü gibi, deprem bölgesi danışanlarının iş hayatına yönelik motivasyon, özgüven, CV hazırlama, iş görüşmelerinde kendini ifade etme ve kariyer planlama gibi alanlarda Edirnekapi Türk danışanlarına kıyasla daha yüksek değerlendirmeler

yaptığı görülmektedir. Özellikle zaman yönetimi (3,64), iş arama motivasyonu (3,44) ve kariyer planlama farkındalığı (3,53) gibi göstergelerde deprem bölgesi danışanlarının ortalamaları Edirnekapı Türk danışanlarına göre daha yüksektir. CV hazırlama, zaman yönetimi, kariyer planlama alanları, Edirnekapı Türk ve deprem bölgesi danışanları ortalama skorlarının en çok farklılaştığı etki alanlarıdır. Bu alanlarda deprem bölgesi danışanlarının ortalama skoru daha yüksektir. İş görüşmelerinde kendini ifade etmeye yönelik sunulan destek alanında iki danışan grubunun ortalama skorları çok yakındır. Edirnekapı Türk danışanlarının CV hazırlama desteğine verdikleri ortalama skor oldukça düşüktür. Bu alanda danışanların desteğe ihtiyacı olduğu ya da zaten becerileri gelişmiş olduğundan Kadın Destek Merkezindeki hizmetlerin becerileri arttırmadığı düşünülebilir.

Kariyer planlama ve iş arama motivasyonunu destekleme gibi göstergelerde deprem bölgesi danışanlarının yüksek puan vermesi, Kadın Destek Merkezlerinin afet sonrasında kadınların ihtiyaç duyabileceği bu hayati ihtiyaçlara etkin şekilde yanıt verdiğini göstermektedir.

Grafik 12: Türk ve göçmen danışan iş hayatına yönelik görüşler karşılaştırması

Göçmen danışanların iş hayatına yönelik tüm etki alanlarında Edirnekapı Türk danışanlarına kıyasla daha yüksek ortalama skorlar verdiği görülmektedir. Bu fark, göçmen kadınların iş gücü piyasasına girişte daha fazla desteğe ihtiyaç duymaları ve aldıkları desteği daha etkili bulmalarıyla ilişkili olabilir.

En büyük farkın olduğu etki alanları şunlardır:

- **Özgüven (Skor farkı yüksek):** Göçmen danışanların iş hayatına dair özgüven kazanma konusundaki desteğe yüksek puan verdikleri görülmektedir. Bu durum, göçmen kadınların istihdam süreçlerinde daha fazla engelle karşılaşması nedeniyle destek programlarından daha fazla fayda sağladıklarını düşündürülebilir.
- **CV hazırlama (Skor farkı çok yüksek):** Edirnekapı Türk danışanlarının bu alandaki skorları oldukça düşükken, göçmen danışanlar CV hazırlama desteğine daha yüksek bir değerlendirme yapmıştır. Bu, göçmen danışanların iş arama sürecinde daha fazla yönlendirmeye ve rehberliğe ihtiyaç duymasıyla açıklanabilir. Farkın nispeten daha az olduğu etki alanları:
- **Kariyer planlama:** İki grup arasındaki fark diğer alanlara kıyasla daha azdır. Bu, kariyer planlama konusunda destek programlarının her iki gruba da benzer düzeyde etkili olduğuna işaret edebilir.

ETKİ ANALİZİ

- İş görüşmelerinde kendini ifade etme: Göçmen danışanların bu alandaki skorları Türk danışanlara göre daha yüksek olmakla birlikte fark çok belirgin değildir. Bu durum, iş görüşmelerine yönelik sunulan desteğin her iki grup için de benzer düzeyde algılandığını gösterebilir.

Son 7 gün içerisinde gelir getiren herhangi bir işte haftada bir de olsa çalıştınız mı?					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Evet	58	55	3	40	98
Hayır	169	142	27	159	328
Toplam	227	197	30	199	426

Tablo 93: Son 7 günde gelir getiren işte çalışma durumu dağılımı

Ankete katılan danışanların %22,9'u (98 kişi) son 7 gün içerisinde gelir getiren herhangi bir işte haftada en az bir kez çalıştığını belirtmiştir. En yüksek istihdam oranı Edirnekapi'daki Türk danışanlarda görülmektedir; Edirnekapi Türk danışanlarının %27,9'u (55 kişi) çalıştığını ifade etmiştir. Deprem bölgesinden katılan danışanların %20,1'i (40 kişi) çalıştığını belirtmiştir. Edirnekapi'daki göçmen danışanların ise yalnızca %10'u (3 kişi) son 7 gün içinde herhangi bir işte çalıştığını belirtmiştir. Toplamda ankete katılan bütün danışanların büyük bir kısmı (%77,1 – 328 kişi) son 7 gün içinde herhangi bir gelir getiren işte çalışmadığını belirtmiştir.

Son 7 gün içerisinde gelir getiren herhangi bir işte haftada bir de olsa çalıştınız mı?					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Düzenli maaşı olan bir işte çalışıyorum	22	21	1	17	40
Yevmiyeli işlerde geçici süre çalışıyorum	18	17	1	9	29
İşverenim	0	0	0	2	2
Kendi hesabıma düzenli yaptığım bir işim var	2	2	0	3	5
Kendi hesabıma ara ara yaptığım bir işim var	6	6	0	0	7
Diğer	9	9	0	9	42
Toplam	57	55	2	40	97

Tablo 94: Çalışılan işin türü

Aşağıdaki sorulara, yalnızca çalışma durumuna "evet" diyen danışanlar cevap vermiştir.

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle iş yerinde yaşadığım kaygılarla baş etme becerim gelişti.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,45	3,59	3,15	3,67	3,53

Tablo 95: İş yerindeki kaygılarla baş etme

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle iş yerinde karşılaştığım mobbing durumlarını daha iyi yönetebildim.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,48	3,52	3,38	3,62	3,53

Tablo 96: İş yerindeki mobbing durumunu yönetme

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle iş yerinde iletişim becerilerimi geliştirdim.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,59	3,52	3,75	3,64	3,61

Tablo 97: İş yerindeki iletişim becerileri

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle iş yerinde sınır çizme konusunda kendimi daha güçlü hissediyorum.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,62	3,57	3,73	3,70	3,65

Tablo 98: İş yerinde sınır çizme

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle iş hayatında karşılaştığım zorluklara karşı umutsuzluk hislerim azaldı.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,54	3,55	3,52	3,64	3,58

Tablo 99: İş yerindeki zorluklarla ilgili umutsuzluk hisleri

Kadın Destek Merkezinden aldığım destek sayesinde iş görüşmelerinde kendimi daha iyi ifade edebileceğimi düşünüyorum.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,64	3,61	3,70	3,65	3,64

Tablo 100: İş görüşmesinde kendini ifade edebilme becerisi

Kadın Destek Merkezinden aldığım destekle iş yerimdeki haklarım ile ilgili farkındalığım arttı.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,67	3,56	3,90	3,42	3,58

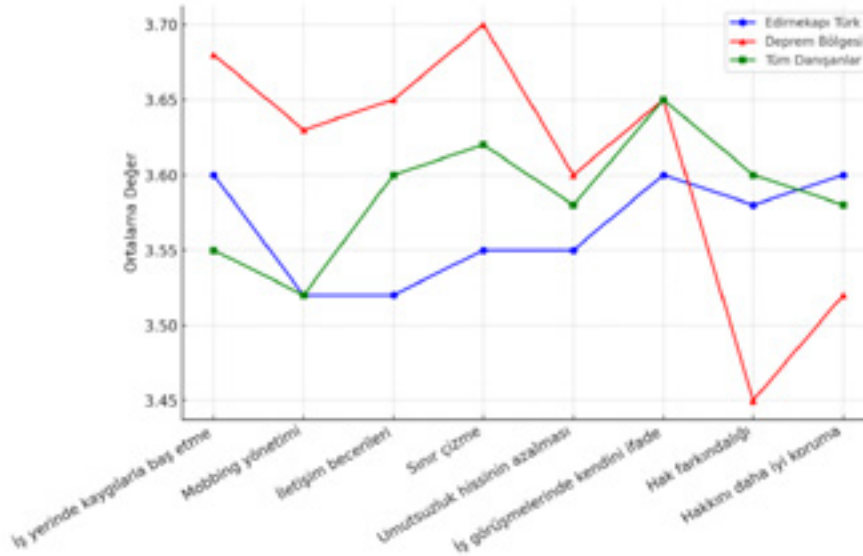
Tablo 101: İş yerindeki haklarla ilgili farkındalık

Kadın Destek Merkezinden aldığım hizmet sonrası iş yerimde haklarımı daha iyi korumaya başladım.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,62	3,59	3,68	3,50	3,57

Tablo 102: İş yerindeki haklarını koruma

Ankete katılan ve çalıştığını belirten danışanların değerlendirmeleri, Kadın Destek Merkezlerinin iş hayatına yönelik çeşitli alanlardaki etkisini orta düzeyde olumlu olarak göstermektedir. 5 üzerinden yapılan değerlendirmeler incelendiğinde, hiçbir alanın çok yüksek bir düzeye ulaşmadığı, ancak genel olarak orta düzeyde olumlu bir algının olduğu görülmektedir. Bu etki alanındaki göstergelerin yalnızca kadınlara yönelik bireysel desteklerle ilgili olmadığı ve pek çok dışsal kaynağa bağlı olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle bu etki alanındaki etki ortalamalarının nispeten düşük olması son derece anlaşılırdır.

Görece en yüksek skorlar, iş yerindeki hak farkındalığının artması (3,58), iş yerinde sınır koyma (3,65) ve iş görüşmelerinde kendini daha iyi ifade edebilme (3,64) alanlarında yer almaktadır. Bu skorlar, çalışan kadınların bu konularda belirli bir düzeyde fayda sağladığını ancak etkilerin çok güçlü olmadığını göstermektedir. Orta düzeye yakın skorlar, iş yerinde yaşanan kaygılarla baş etme (3,53), mobbing durumlarını yönetme (3,53) ve iş hayatında umutsuzluk hislerinin azalması (3,58) alanlarında gözlemlenmiştir.

Grafik 13: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar istihdam süreçlerine etkiler karşılaştırması

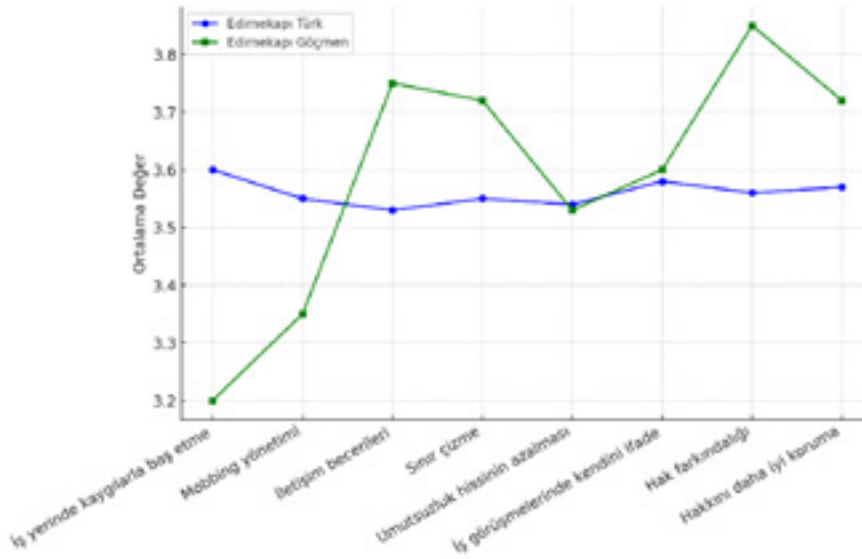
Deprem bölgesi danışanlarının iş hayatına yönelik destek hizmetlerinden Edirnekapi Türk danışanlarına kıyasla genel olarak daha yüksek fayda sağladıkları görülmektedir. Özellikle işyerinde kaygılarla baş etme, mobbing yönetimi ve iş görüşmelerinde kendini ifade etme gibi alanlarda deprem bölgesi danışanlarının değerlendirmeleri daha yüksektir. Bu durum, deprem sonrası ekonomik belirsizliklerin ve psikolojik baskının artmasıyla birlikte, kadınların iş yerinde karşılaştıkları zorluklara yönelik daha fazla destek alma ihtiyacı duymalarından kaynaklanabilir.

İki grup arasındaki en büyük farklardan biri iş yerinde kaygılarla baş etme becerisi alanında gözlemlenmektedir. Deprem bölgesi danışanları (3,67) bu alanda Edirnekapi Türk danışanlarına (3,59) kıyasla daha yüksek bir değerlendirme yapmıştır. Benzer şekilde, iş yerinde mobbing yönetimi konusunda da deprem bölgesi danışanları (3,62)

Edirnekapı Türk danışanlarına (3,52) kıyasla daha yüksek skor vermiştir. Bu fark, deprem sonrası çalışma hayatındaki güvencesiz koşullar, artan stres ve belirsizliklerle mücadele eden kadınların destek merkezlerinden daha fazla fayda sağlamış olabileceklarini düşündürmektedir.

Buna karşılık, hak farkındalığı konusunda deprem bölgesi danışanlarının değerlendirmesi (3,42), Edirnekapı Türk danışanlarının değerlendirmesine (3,56) kıyasla daha düşük çıkmıştır. Göçmen danışanların göçmenliğe özgü kısıtları ve Kadın Destek Merkezlerinin vatandaşlık temelli hizmetlerin arabuluculuğunu yapıyor olması, bu skorun altında yatan etmenlerden olabilir. Bu durum, deprem bölgesindeki kadınların iş yerinde haklarını arama konusunda daha fazla desteğe ihtiyaç duyduklarını göstermektedir. Bu bulgu, iş yerindeki hak ihlalleri konusunda farkındalık artırıcı eğitim ve rehberlik hizmetlerinin özellikle deprem bölgesindeki kadınlar için daha fazla güçlendirilmesi gerektiğini düşündürmektedir.

İki grup arasındaki farkın en az olduğu alanlar ise iş görüşmelerinde kendini ifade etme ve haklarını daha iyi koruma becerileri olmuştur. İş görüşmelerinde kendini ifade etme konusunda deprem bölgesi danışanları (3,65) ve Edirnekapı Türk danışanları (3,61) neredeyse aynı değerlendirmeyi yapmıştır. Bu, iş görüşmelerine hazırlık ve iletişim becerileri alanındaki desteklerin her iki grupta da benzer şekilde etkili olduğunu göstermektedir.

Grafik 14: Türk ve göçmen danışan istihdam sürecine etkiler karşılaştırması

Grafikte, Edirnekapı Türk danışanları ile Edirnekapı göçmen danışanlarının iş hayatında karşılaştıkları zorluklara yönelik aldıkları desteği nasıl değerlendirdikleri karşılaştırılmaktadır. Genel olarak, göçmen danışanların beş etki göstergesinde daha yüksek skor verdiği görülmektedir.

Göçmen danışanların daha yüksek değerlendirme yaptığı alanlar iletişim becerileri, sınır çizme, hak farkındalığı, haklarını daha iyi koruma ve iş yerinde kaygılarla baş etme olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, göçmen kadınların iş hayatında daha fazla hak ihlali ve uyum sorunu yaşadıklarını ve aldıkları desteği daha anlamlı bulduklarını düşündürülebilir.

Buna karşılık, mobbing yönetimi, umutsuzluk hissinin azalması ve iş görüşmelerinde kendini ifade etme alanlarında Edirnekapı Türk danışanlarının skorları göçmen danışanlardan daha yüksektir. Bu fark, göçmen kadınların bu konulara yönelik desteklerden daha az fayda sağladıklarını ya da bu alanlarda daha büyük zorluklar yaşadıklarını gösterebilir.

Grafikte Edirnekapı Türk danışanlarının değerlendirmeleri genel olarak daha düz bir seyir izlemektedir. Bu durum, iş yerine dair desteklerin etkisini daha istikrarlı ancak daha sınırlı bir şekilde gördüklerine işaret edebilir.

4. Genel Memnuniyet

Kadın Destek Merkezinden aldığım hizmet sonrası iş yerimde haklarımı daha iyi korumaya başladım.
1.Kadın Destek Merkezinden hizmet alırken çocuk oyun odasını kullanma düzeyi
2.Çocuk oyun odasının varlığının Kadın Destek Merkezine devamlılığı
3."Psikolog görüşmesinden memnun kaldım." ifadesine katılım düzeyi
4."Sosyal hizmet uzmanı görüşmesinden memnun kaldım." ifadesine katılım düzeyi
5.Grup çalışmasından/atölye çalışmasından/eğitimden/seminerden memnuniyet düzeyi
6.Aldığı hukuki danışmanlıktan memnun kalma düzeyi
7.Hizmet sonrası diğer kurumlara erişim düzeyi
8.Kadın Destek Merkezi ekibinin koordinasyonunu başarılı bulma düzeyi
9.Kadın Destek Merkezinin kadınları ne düzeyde güçlendirdiğine dair değerlendirme
10.Kadın Destek Merkezinin kadınların sosyal ilişkilerini dikkate alışı düzeyine yönelik değerlendirme
11.Kadın Destek Merkezinin kültürel ve dini hassasiyetleri ne düzeyde gözettiğine dair değerlendirme
12.Kadın Destek Merkezinin diğer şehirlerde de yaygınlaştırılmasının gerekliliğine inanma düzeyi

Tablo 103: Genel memnuniyet göstergeleri

Kadın Destek Merkezi ekibinin koordinasyonunu başarılı buluyorum.	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,91	3,85	3,15	4,22	4,07

Tablo 104: Koordinasyon başarısına dair değerlendirme

Kadın Destek Merkezi ekibinin koordinasyonunu başarılı buluyorum.	Edirnekapı toplam	Edirnekapı Türk	Edirnekapı Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,91	3,85	3,15	4,22	4,07

Tablo 105: Koordinasyon başarısına dair değerlendirme

Kadın Destek Merkezi ekiplerinin koordinasyonu genel olarak orta ile yüksek düzeyde başarılı bulunmuştur. En yüksek değerlendirme deprem bölgesi danışanlarından gelmiş olup, ortalama 4,22'dir. Bu sonuç, merkezin özellikle afet sonrası destek çalışmalarında güçlü bir koordinasyon sağladığını düşündürmektedir. Edirnekapı genelinde ortalama 3,91 olarak ölçülmüştür ancak Edirnekapı'daki sığınmacı danışanlar 3,15 ile en düşük değerlendirmeyi yapmıştır. Bu skor, sığınmacı kadınların hizmetlere erişiminde veya iletişim süreçlerinde belirli zorluklar yaşadıklarını gösterebilir. Göçmen danışanların göçmenliğe özgü kısıtları ve Kadın Destek Merkezlerinin vatandaşlık temelli hizmetlerin arabuluculuğunu yapıyor olması, bu skorun altında yatan etmenlerden olabilir.

Genel ortalama 4,07 olup, danışanların büyük çoğunluğunun ekibin koordinasyonunu başarılı bulduğunu göstermektedir. Sığınmacı danışanların ekip koordinasyonuna daha düşük puan vermesi, onların hizmetlere erişim süreçlerinde yaşadığı sınırlamalarla bağlantılı olabilir. Özellikle yönlendirme verileri incelendiğinde, göçmenlerin başka kurumlara yönlendirilme ve bu kurumlardan hizmet alma oranlarının düşük olduğu görülmektedir. 36 kişilik göçmen grubunun yalnızca 9'u başka kurumlara yönlendirilmiş ve bunlardan sadece 6'sı hizmet alabilmiştir. Buna karşılık, deprem bölgesinde yönlendirilen 63 kişinin 48'i (%76) hizmet alabilmiştir. Bu fark, göçmenlerin hizmet koordinasyonuna dair daha az deneyime sahip olmalarına ve süreci yeterince gözlemleyememelerine yol açmış olabilir.

Kadın Destek Merkezinde kadınların sosyal ilişkileri dikkate alınır.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	3,95	3,90	4,24	4,23	4,10

Tablo 106: Kadın Destek Merkezinin sosyal ilişkileri dikkate aldığı düşünme

Kadın Destek Merkezinin kadınların sosyal ilişkilerini dikkate alma düzeyi yüksek olarak değerlendirilmiştir. En yüksek değerlendirme Edirnekapi'daki sığınmacı danışanlardan (4,24) ve deprem bölgesi danışanlarından (4,23) gelmiştir. Bu, merkezin özellikle daha kırılgan ve sosyal destek ihtiyacı daha yüksek olan gruplar için sosyal ilişkileri gözetme konusunda daha etkili algılandığını göstermektedir. Edirnekapi Türk danışanlarının ortalaması 3,90 olup, diğer gruplara kıyasla biraz daha düşük kalmıştır ancak yine de olumlu bir değerlendirmedir. Genel ortalama 4,10 olup, danışanların büyük çoğunluğu merkezin kadınların sosyal bağlarını dikkate aldığı görüşündedir. Bu bulgu, merkezin kadınların sosyal çevreleriyle olan etkileşimlerini destekleyici bir yapı sunduğunu göstermektedir.

Kadın Destek Merkezinde kadınların kültürel ve dini hassasiyetleri gözetilir.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	4,00	3,96	4,22	4,16	4,08

Tablo 107: Kadın Destek Merkezinin kültürel ve dini hassasiyetleri gözettiğini düşünme

Kadın Destek Merkezinin kadınların kültürel ve dini hassasiyetlerini gözetme düzeyi genel olarak yüksek seviyede değerlendirilmiştir. En yüksek değerlendirme Edirnekapi'daki sığınmacı danışanlardan (4,22) ve deprem bölgesinden ankete katılan danışanlardan (4,16) gelmiştir, bu da merkezin özellikle daha kırılgan ve çeşitli kültürel geçmişlere sahip gruplar için daha kapsayıcı algılandığını düşündürmektedir. Edirnekapi Türk danışanlarının ortalaması 3,96 ile görece daha düşük olmakla birlikte yine olumlu bir seviyededir. Genel ortalama 4,08'dir ve danışanların büyük çoğunluğu merkezin kültürel ve dini hassasiyetlere duyarlı bir hizmet sunduğunu ifade etmektedir.

Kadın Destek Merkezinin diğer şehirlerde de yaygınlaştırılması gerektiğine inanıyorum.

	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	4,25	4,21	4,44	4,40	4,32

Tablo 108: Kadın Destek Merkezinin yaygınlaştırılması gerektiğine inanma

Kadın Destek Merkezinin diğer şehirlerde de yaygınlaştırılması gerektiğine dair inanç genel olarak **çok yüksek** düzeydedir. En yüksek değerlendirme Edirnekapi'daki sığınmacı danışanlardan (4,44) ve deprem bölgesi danışanlarından (4,40) gelmiştir. Edirnekapi Türk danışanlarının ortalaması 4,21'dir. 4,32 olan genel ortalama, **tüm grupların bu hizmetin genişletilmesi gerektiği konusunda hemfikir olduğunu göstermektedir.**

Kadın Destek Merkezinden hizmet alırken çocuk oyun odasını kullandım.

	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Evet	54	34	20	72	126
Hayır	112	99	13	108	220
Toplam	166	133	33	180	346

Tablo 109: Çocuk oyun alanı kullanma oranları

Ankete katılan danışanların %36,4'ü (126 kişi) çocuk oyun odasını kullanırken, %63,6'sı (220 kişi) kullanmadığını belirtmiştir. Edirnekapi'da oyun odasını kullananların çoğunluğu Türk danışanlardan oluşurken (34 kişi), sığınmacı danışanlar arasında bu hizmetten yararlanma oranı daha düşük kalmıştır (20 kişi). Deprem bölgesinden katılan danışanlar arasında ise danışanların %40'ı (72 kişi) oyun odasını kullandığını bildirmiştir.

Çocuk oyun odasının varlığı Kadın Destek Merkezine devamlılığını kolaylaştırdı.

	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	4,48	4,44	4,55	4,30	4,37

Tablo 110: Çocuk oyun odasının devamlılığa etkisi

Çocuk oyun odasının merkeze devamlılığı kolaylaştırması açısından değerlendirme puanları oldukça yüksektir. Ankete katılan tüm danışanların ortalaması 5 üzerinden 4,30'dur. Çocuk oyun odası hizmeti özellikle Edirnekapi'daki sığınmacılar için önemli bir destek mekanizması olarak öne çıkmaktadır. Deprem bölgesinde çocuk oyun alanı kullanma oranı da merkeze devamlılığı kolaylaştırma etkisi de Edirnekapi danışanlarına göre düşüktür. Bu durum, Edirnekapi'daki çocuk oyun odasının fiziksel şartlarındaki uygunlukla ilgili olabilir. Genel olarak tüm danışanlar için çocuk oyun odasının merkeze devam etme sürecini kolaylaştırdığı görülmektedir.

Kadın Destek Merkezinde psikolog ile görüştünüz mü?					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Evet	128	107	21	141	269
Hayır	108	93	15	86	194
Toplam	236	200	36	227	463

Tablo 111: Psikolog ile görüşme oranı

Ankete katılan danışanların %58,1'i (269 kişi) Kadın Destek Merkezinde bir psikolog ile görüştüğünü belirtmiştir, %41,9'u (194 kişi) ise görüşmediğini ifade etmiştir. Edirnekapi'daki danışanlar arasında psikolog ile görüşenlerin oranı %54,2'dir. Edirnekapi Türk danışanlarının %53,5'i sığınmacı danışanların ise %58,3'ü psikolog ile görüştüğünü bildirmiştir. Deprem bölgesinden katılan danışanlarda psikolog ile görüşme oranı %62,1 ile en yüksek seviyededir. Bu durum, afet sonrası psikososyal destek ihtiyacının daha fazla olduğunu ve deprem bölgesinde bu hizmete yönelik daha fazla talep olduğunu gösteriyor olabilir.

"Psikolog görüşmesinden memnun kaldım." ifadesine katılım düzeyinizi belirtiniz.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	4,1	4,17	3,76	4,39	4,26

Tablo 112: Psikolog görüşmesi memnuniyeti

Psikolog görüşmelerine yönelik memnuniyet genel olarak yüksek düzeydedir (4,26). En yüksek memnuniyet deprem bölgesi danışanlarında görülmüş olup, ortalama 4,39'dur. Bu, afet sonrası psikososyal desteğin danışanlar için büyük bir önem taşıdığını göstermektedir. Edirnekapi genelinde memnuniyet 4,1 olarak ölçülmüş, Edirnekapi Türk danışanlarının ortalaması 4,17 ile biraz daha yüksek çıkmıştır. Edirnekapi'daki sığınmacı danışanların memnuniyet düzeyi ise 3,76 ile diğer gruplara kıyasla daha düşük kalmıştır. Bu durum, tercüman eşliğinde görüşme yapmakla ilgili olabilir.

Kadın Destek Merkezinde sosyal hizmet uzmanı ile görüştünüz mü?					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Evet	116	100	16	125	241
Hayır	125	100	20	102	222
Toplam	236	200	36	227	463

Tablo 113: Sosyal hizmet uzmanı ile görüşme oranları

Ankete katılan danışanların %52'si Kadın Destek Merkezinde sosyal hizmet uzmanı ile görüştüğünü belirtmiştir. En yüksek görüşme oranı %55 ile deprem bölgesindedir. Edirnekapi'da sosyal hizmet uzmanı ile görüşme oranı %49,2'dir. Edirnekapi Türk danışanlarının %50'si sosyal hizmet uzmanı ile görüşmüşken, Edirnekapi'daki sığınmacılar arasında bu oran %44,4 ile daha düşük seviyededir.

"Sosyal hizmet uzmanı görüşmesinden memnun kaldım." ifadesine katılım düzeyinizi belirtiniz.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	4,09	4,12	3,93	4,42	4,26

Tablo 114: Sosyal hizmet uzmanı görüşmesi memnuniyeti

Sosyal hizmet uzmanı görüşmelerine yönelik memnuniyet genel olarak yüksek düzeydedir (4,26). En yüksek memnuniyet deprem bölgesi danışanlarında görülmüş olup, ortalama 4,42'dir. Bu, afet sonrası sosyal hizmet desteğinin danışanlar için önemli bir kaynak olduğunu göstermektedir. Edirnekapi genelinde memnuniyet 4,09 olarak ölçülmüş, Edirnekapi Türk danışanlarının ortalaması 4,12 ile biraz daha yüksek çıkmıştır. Edirnekapi'daki sığınmacı danışanların memnuniyet düzeyi ise 3,93 ile diğer gruplara kıyasla daha düşük kalmıştır.

Kadın Destek Merkezinde grup çalışması, atölye çalışması, eğitim ya da seminere katıldınız mı?					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Evet	66	44	22	112	178
Hayır	112	156	14	115	285
Toplam	236	200	36	227	463

Tablo 115: Grup/atölye çalışması/eğitim/seminer katılma oranları

Ankete katılan danışanların %38,4'ü Kadın Destek Merkezlerinde grup çalışması, atölye, eğitim veya seminere katıldığını belirtmiştir. En yüksek katılım oranı deprem bölgesi danışanlarındadır (%49,3). Bu durum, afet sonrası eğitim ve destek programlarının deprem bölgesindeki kadınlar tarafından daha fazla ilgi gördüğünü gösteriyor olabilir. Edirnekapi'da grup veya atölye çalışmalarına katılım oranı %28'dir. Edirnekapi Türk danışanlarının %22'si bu çalışmalara katıldığını belirtirken, Edirnekapi'daki sığınmacılar arasında bu oran %61,1 ile daha yüksek çıkmıştır.

Katıldığım grup çalışmasından/atölye çalışmasından/eğitimden/seminerden memnun kaldım.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	4,39	4,38	4,40	4,48	4,45

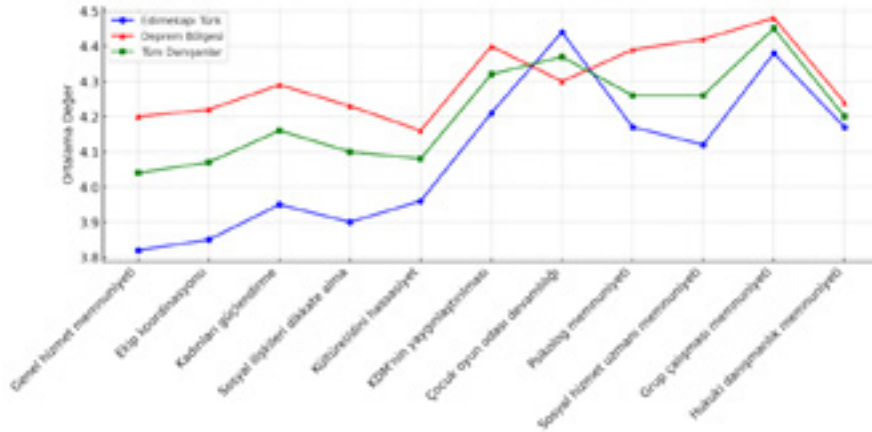
Tablo 116: Grup/atölye çalışması/eğitim/seminer memnuniyet düzeyi

Grup çalışmaları, atölyeler, eğitimler ve seminerlere katılan danışanların memnuniyeti genel olarak **çok yüksek düzeydedir** (4,45). En yüksek memnuniyet deprem bölgesi danışanlarında görülmüş olup, ortalama 4,48'dir. Bu durum, afet sonrası destekleyici etkinliklerin kadınlar için önemli bir güçlenme ve dayanışma aracı olduğunu göstermektedir. Edirnekapi genelinde memnuniyet 4,39 olarak ölçülmüş, Edirnekapi Türk danışanlarının ortalaması 4,38, Edirnekapi'daki sığınmacıların ise 4,40 olarak belirlenmiştir.

Aldığım hukuki danışmanlıktan memnun kaldım.					
	Edirnekapi toplam	Edirnekapi Türk	Edirnekapi Sığınmacı	Deprem Bölgesi	Tüm Danışanlar
Ortalama	4,13	4,17	4,00	4,24	4,20

Tablo 117: Hukuki danışmanlıktan memnuniyet düzeyi

Hukuki danışmanlık hizmetinden memnuniyet genel olarak yüksek düzeydedir (4,20). En yüksek memnuniyet deprem bölgesi danışanlarında görülmüş olup, ortalama 4,24'tür. Edirnekapi genelinde memnuniyet düzeyi ortalaması 4,13, Edirnekapi Türk danışanlarının ortalaması 4,17, sığınmacıların ise 4,00'tür. Sığınmacı danışanların memnuniyet düzeyi görece daha düşük kalmıştır, bu durum dil bariyerleri, göçmenlik statüsünün getirdiği kısıtlar, kayıtsız göçmenlik durumu ya da hukuki süreçlerin karmaşıklığı ile ilgili olabilir. Bu durum dil bariyerleri veya hukuki süreçlerin karmaşıklığı ile ilişkili olabilir.

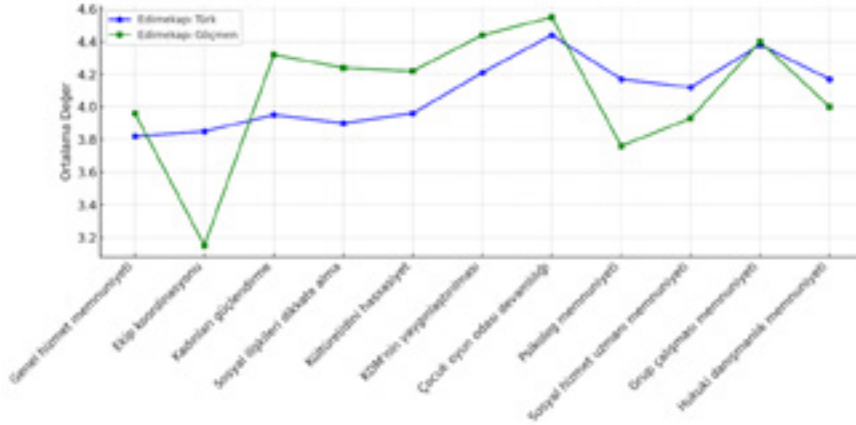
Grafik 15: Edirnekapi Türk, deprem bölgesi ve tüm danışanlar genel memnuniyet karşılaştırması

Deprem bölgesindeki memnuniyet eğrisi daha az eğimli olup, bu gruptaki memnuniyet skorları daha istikrarlı ve daha az dalgalıdır. Türk danışanların memnuniyet eğrisinde en yüksek skoru alan alanlar, çocuk oyun odasının devamlılığının sağlanması ve grup çalışması memnuniyetidir. Bu alanları, psikolog ve sosyal hizmet uzmanlarından duyulan memnuniyet takip etmektedir. Her iki grup da kadın destek merkezlerinin diğer şehirlerde yaygınlaştırılması gerektiği fikrine yüksek düzeyde katılmaktadır.

İki grup için de memnuniyet skorlarının birbirine en yakın olduğu alanlar, çocuk oyun odasının devamlılığının sağlanması ve grup çalışmasına yönelik memnuniyetin ortalamasıdır. Buna karşın, deprem bölgesindeki danışanlar ile Edirnekapi'daki Türk danışanların skorlarının nispeten farklılaştığı alanlar, genel memnuniyet, ekip koordinasyonunu başarılı bulma, kadın destek merkezlerinin kadınları güçlendirdiğine inanma ve sosyal ilişkilerin dikkate alınmasına yönelik değerlendirmelerdir. Bu alanlarda deprem bölgesi danışanlarının memnuniyet skorları daha yüksektir.

Bununla birlikte, en düşük memnuniyet skorunun 3,82 olduğu göz önüne alındığında, hiçbir alanda memnuniyetin düşük olmadığı, hatta en düşük memnuniyet düzeyinin bile orta-yüksek seviyede olduğu görülmektedir.

ETKİ ANALİZİ

Grafik 16: Türk ve göçmen danışan genel memnuniyet karşılaştırması

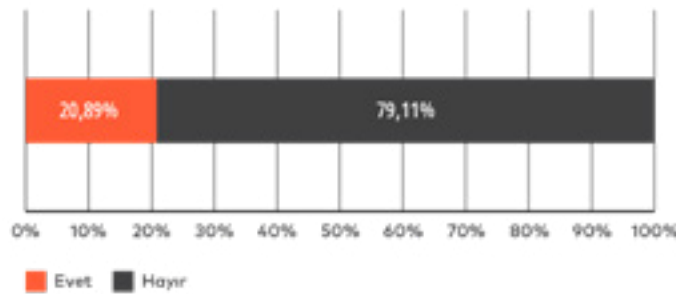
Sığınmacılar, genel hizmet memnuniyeti, kadınların güçlendirilmesi, sosyal ilişkilerin dikkate alınması ve kültürel-dini hassasiyetlerin gözetilmesi gibi alanlarda Türk danışanlara kıyasla daha yüksek memnuniyet bildirmiştir. Bununla birlikte, ekip koordinasyonu, psikolog ve sosyal hizmet uzmanı görüşmeleri konularında daha düşük memnuniyet ifade etmişlerdir. Kadın Destek Merkezlerinin yalnızca göçmenlerle çalışan bir kurum olmaması ve dil bariyeri, göçmen danışanların aidiyet ve psikolojik güvenlik hislerini etkiliyor olabilir. Sığınmacıların ortalama skorlarının yer yer düşük olması, önemli ölçüde dil bariyerine bağlı olabilir. Grup çalışmalarına katılım oranları sığınmacılar arasında daha yüksek olup, bu çalışmalardan genel olarak memnun kaldıkları görülmüştür. Çocuk oyun odasının devamlılığı her iki grup için de önemli bir faktör olsa da sığınmacılar için daha kritik bir destek mekanizması olarak öne çıkmaktadır. Öte yandan, Kadın Destek Merkezlerinin diğer şehirlerde yaygınlaştırılması gerektiği konusunda her iki grup da hemfikirdir.

5. Deprem Bölgesi Araştırması

Deprem bölgesi analizleri; Kahramanmaraş, İskenderun, Adıyaman ve Malatya'da bulunan dört Kadın Destek Merkezinde anket sorularını cevaplayan 225 danışanın verilerinin analizi ile üç merkezde (Kahramanmaraş, İskenderun ve Adıyaman) 30 danışan ile yapılan birebir görüşmelerin analizi sonucunda elde edilmiştir.

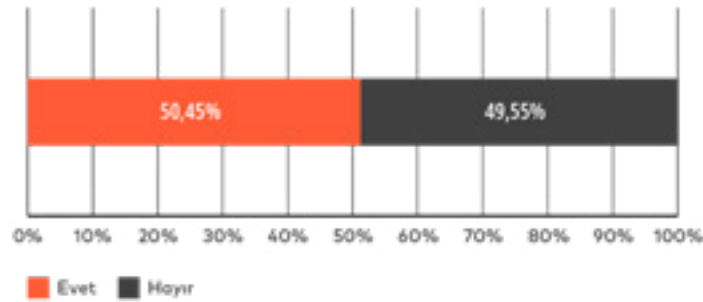
5.1. Nicel Veriler: Deprem Etkileri

Bu bölümde depremde yaralanma, yakınına kaybetme, evin yıkılması ve geçici barınma deneyimlerine dair sorular sorulmuştur.

Grafik 17: Depremden dolayı yaralanma durumunuz oldu mu?

Deprem nedeniyle yaralanma yaşayanların oranı %20,89 (47 kişi) olup, katılımcıların yaklaşık beşte biri fiziksel olarak zarar görmüştür. %79,11'lik (178 kişi) kesim ise herhangi bir yaralanma yaşamadığını belirtmiştir. Bu oran, depremin fiziksel etkilerinin önemli olduğunu ve birçok kişinin kendisinin ya da yakınının yaralanma sebebiyle sağlık sorunlarıyla karşı karşıya kalabileceğini göstermektedir. Yaralanan bireylerin uzun vadeli fiziksel ve psikolojik iyileşme süreçleri göz önüne alındığında, sağlık hizmetlerine erişim, rehabilitasyon imkanları ve psikososyal destek programlarının artırılması büyük önem taşımaktadır. Özellikle deprem sonrası fiziksel travmaların yanı sıra psikolojik etkilerin de uzun vadeli takip edilmesi gerekmektedir.

Grafik 18: Depremde yakınlarınızdan can kaybı oldu mu?

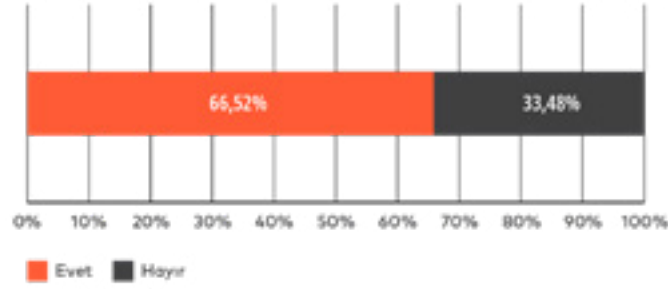
Anket sonuçlarına göre, katılımcıların %50,45'i (113 kişi) depremde en az bir yakını kaybettiğini belirtmiştir. Bu oran, katılımcıların yarısının doğrudan bir kayıpla karşı karşıya kaldığını ve depremin toplumsal etkilerinin ne kadar büyük olduğunu göstermektedir. %49,55'lik (111 kişi) kesim ise yakınlarından herhangi birini kaybetmediğini ifade etmiştir.

Bu bulgular, depremin yalnızca fiziksel değil, psikolojik ve sosyal etkilerinin de ağır olduğunu ortaya koymaktadır. Yakın kaybı yaşayan bireyler için yas sürecinin yönetilmesi, psikososyal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi ve toplumsal dayanışmanın artırılması kritik önem taşımaktadır. Bu süreçte, özellikle kadın destek merkezleri ve sosyal hizmet birimleri aracılığıyla travma sonrası destek hizmetlerinin sağlanması, bireylerin iyileşme sürecine katkı sunabilir.

Yakını	Yüzde	Sayı
Anne	%2,65	3
Baba	%3,54	4
Kardeş	%8,85	10
Çocuk	%4,42	5
Eş	%2,65	3
Amca	%13,27	15
Hala	%10,62	12
Dayı	%9,73	11
Teyze	%8,85	10
Babanne	%1,77	2
Anneanne	%0,88	1
Dede	%0,88	1
Arkadaş	%39,82	45
Diğer	%68,14	77
Toplam		113

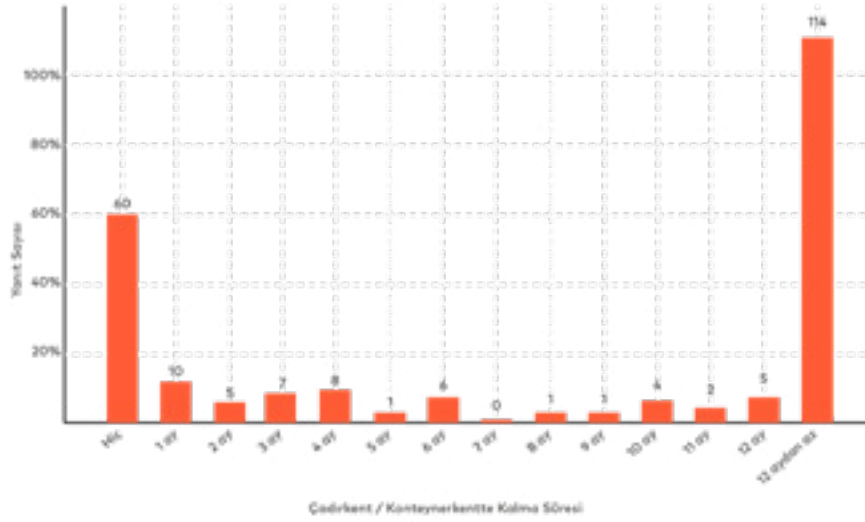
Tablo 118: Ölen kişinin yakınlık derecesi

ETKİ ANALİZİ

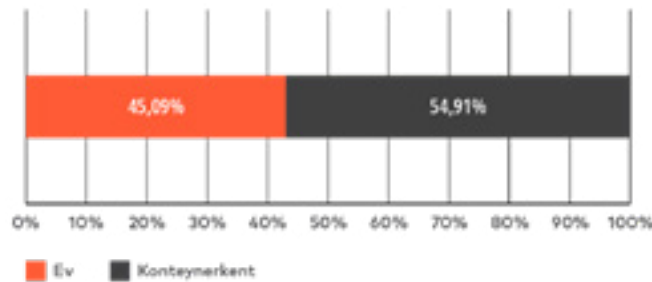
Grafik 19: Eviniz yıkıldı ya da kullanılmaz hale geldi mi?

224 katılımcıdan 149'unun (%66,52) evi yıkılmış ya da kullanılmaz hale gelmiştir.

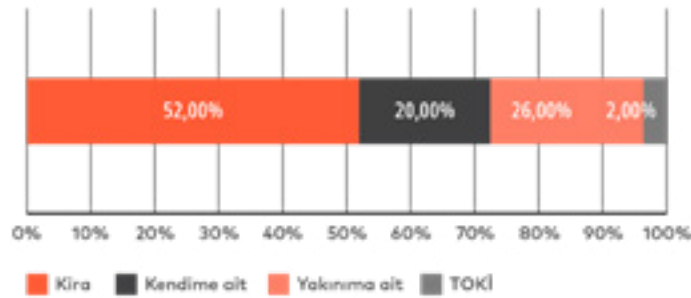
Grafik 20: Deprem sonrasında çadır kent veya konteyner kentte kalma süresi

Grafik 20, deprem sonrası çadır kent veya konteyner kentte kalma sürelerine ilişkin dağılımı göstermektedir. Verilere göre, en yüksek yanıt oranı "12 aydan fazla" seçeneğinde olup, 114 kişi bu süre boyunca geçici barınma alanlarında kalmıştır. Bunun yanı sıra, 60 kişi hiç çadır kent veya konteyner kentte kalmadığını belirtmiştir. Kısa süreli (1-6 ay) barınma oranları oldukça düşük olup, özellikle 7 ay boyunca kalan kimse bulunmamaktadır. Bu durum, depremden sonra uzun vadeli barınma ihtiyacının yaygın olduğunu ve geçici çözümlerin birçok kişi için kalıcı hale geldiğini göstermektedir.

Grafik 21: Şu anki ikamet durumu

Anket sonuçlarına göre, katılımcıların %54,91'i (123 kişi) halen konteyner kentte yaşarken, %45,09'u (101 kişi) bir evde ikamet etmektedir. Bu durum, depremin üzerinden uzun bir süre geçmiş olmasına rağmen, birçok kişinin hala geçici barınma alanlarında yaşamak zorunda kaldığını göstermektedir. Konteyner kentte ikamet edenlerin oranının evde yaşayanlardan fazla olması, kalıcı konutlara erişimde yaşanan zorlukları ve barınma sürecinin halen tamamlanmadığını ortaya koymaktadır. Birebir görüşmelerde de katılımcılar konteyner kentte kalmanın zorluklarına dair pek çok deneyim aktarmıştır. Bu deneyimler, konteyner kentlerde yaşam koşullarının zorluklarını gözler önüne sermektedir.

Grafik 22: Oturulan evin mülkiyet durumu

Anket sonuçlarına göre, konteyner kent yerine evde ikamet eden katılımcıların çoğunluğu kiracı (%52, 52 kişi) olarak yaşamlarını sürdürmektedir. Kendi evine sahip olanların oranı %20 (20 kişi) iken, yakınlarına ait bir evde yaşayanların oranı %26 (26 kişi) olarak belirlenmiştir. TOKİ (kalıcı konut) sahibi olanların oranı ise oldukça düşük olup yalnızca %2'dir (2 kişi).

Bu veriler, deprem sonrası barınma koşullarında birçok kişinin hala kendi mülküne sahip olamadığını ve yüksek oranda kiracı ya da yakınlarına bağımlı olarak yaşamak durumunda kaldığını göstermektedir. Özellikle kira oranının yüksek olması, barınma güvencesinin kırılgan olduğunu ve ekonomik istikrarsızlık yaşayan bireylerin uzun vadeli barınma çözümlerine ulaşmakta zorlandığını ortaya koymaktadır.

5.2. Nitel Veriler: Depremden Genel Etkilenme

5.2.1. Deprem Deneyimleri ve Etkileri

Deprem anı ve ilk şok: Katılımcıların deprem anına dair hatırladıkları, yaşanan ilk şoka farklı tepkiler verildiğini göstermektedir.

"(Deprem hemen) durmadı da. Ondan sonra (oğluma) 'Yanıma gel' dedim. Hani duracağı yok bunun dedim. Sanki ümidi kestik dedim ki, oğlana denir mi bu? Ona olumlu telkin edecekken, ben ona diyorum ki, 'Oğlum bunun sonu yok, sarılın' dedim, 'Öleceğiz. Gel beraber yanıma.' Caminin orada, herkes orada ağlaşıyor, bağıriyor, çığıriyor. Karşı binanın sitenin köşe başındaki de yıkılmış. Bir kadın sesi geliyor ama kurtaran yok mu diyor ya binanın içinde. O binanın içinde, köpek oradan bağıriyor. O kadının sesine bağıriyor artık o kadının köpeği midir nedir dışarıda? Köpek dışarıda, kadın içeride bağıriyor 'Kurtaran yok mu can kurtaran yok mu?!' Hiç kimse, herkes kendi. Mahşer alanı yani." (Aylin, 50)

"Çok büyük kayıplarımız olmadı ama bizi çok ağır, derinden etkiledi. Biz çünkü depremin ilk anında hissedip kalktık. Sanki böyle çok erken bir saatte uyumuş, uyanmış gibi olduk. Ve o anı hisseder hissetmez dışarıya çıktık." (Burcu, 30)

"Depremi birebir buradaydım, yaşadım. Korkmadım. İlk önce bunu bir şey olarak düşündüm. Yani öyle bir ışık, öyle bir enerji, bir şey sanki bir savaş başladı gibi geldi bana." (Selma, 54)

"Bizim ev de az hasarlıydı ama bayağı bir kötü sallandı. Sokağa çıktığımda yıkılan evler, ağlayanlar, bayağı bir şeyler gördüm." (Gözde, 44)

"Çocuğunuzla yani şu an kızım 4 yaşında, o zaman 2-2,5 yaşlarında onunla birlikte soğukta arabada kalmak, ihtiyaçlarını karşılayabilmek inanılmaz zordu." (Nesrin, 28)

Deprem anında bazı katılımcılar daha soğuk kanlı kalabilirken, bazıları öleceğini düşünerek sevdiklerine sarılmıştır. Küçük çocuğu olanlar depremin hemen sonrasında soğukta dışarıda beklemede çok zorlanmışlardır.

Enkaz altında kalma ve fiziksel yaralanmalar: Deprem sonucunda bazı katılımcılar ya da yakınları enkaz altında kalmış ve fiziksel yaralanmalar yaşamıştır. Bu tür deneyimler hem fiziksel hem de psikolojik travmalara neden olmuştur.

"Biz zaten depremde enkazda kaldık. Üç saat süren bir enkazda kaldık. Benim büyük oğlumun kafatası kırıldı. Beyin ameliyatı oldu. Kayınbabamın arabası bizdeydi. Kayınbabamın arabası enkazda gitti. Ondan sonra eşim bayağı zarar gördü. Beli rahatsızlanmıştı.'e (şehir adı) gittiğinde dediler hani 'Şimdi aciliyeti yok. Çatlak var ama aciliyeti yok. Sonra ameliyat ol' dediler. Eşim de 6 ay sonra ameliyat oldu. Hala işsiz ve evde." (Aysel, 28)

"(Depremden) çok kötü (etkilendik). Kızımı, iki torunumu, damadımı depremde kaybettim. Beşinci günü akşam yedi buçukta çıktılar. Hiçbir destek gelmedi. Eşim, dostum ve oğlumun yardımıyla çocuklarım çıkarıldı." (Yasemin, 70)

Enkazda kalma süreci, katılımcıların fiziksel sağlıklarını, psikolojik durumlarını ve maddi varlıklarını etkileyen bir durum olmuştur. Yaralanmaların uzun vadeli etkileri hayatlarını önemli ölçüde etkilemiştir.

Yakınlarını kaybetmenin etkisi: Deprem, birçok katılımcının sevdiklerini kaybetmesine neden olmuş ve bu kayıpların yarattığı yas süreci uzun süre devam etmiştir.

"Önceleri mezara gittiğim zaman çok kötü oluyordum. Götürmez oldu bir ara eşim. Daha sonra gitmeye başladım. Biraz biraz alıştım. Şöyle hani kabullenmen lazım deniyor. Evet ben kabullendim. Çünkü gördüm. Görmeseydim inanmazdım. 'Siz bana yalan söylüyorsunuz' derdim. Ama zoraki gösterdiler. Bana yarım olarak gösterdiler enkazdan çıkartınca. Burada ben sekiz kişiyi kaybettim. En acısı çocuklarımdı. Depremde değil sadece çocuklar, depremde amcam yengem, daha sonra annemi kaybettim, erkek kardeşimin eşini. Ama ben anneme bir damla gözyaşı dökemedim. Dökemedim. Uzun süredir de yatağa bağımlıydı. Amcam baba yarımdaydı benim. Omuzlarında gezmişim ben. Fotoğraflarım var. Yani o fotoğrafımdan çok çok... Burada erkek kardeşim var. Kız kardeşimin evi de zarar gördü, konteynerde kalıyor. Kuzenim var yine, dayımın kızı." (Yasemin, 70)

"Çok acı. Yani yakın amcaoğlu, kaynımın kızı, damadı. Gitti. Komşularımızdan 60 kişi gitti. Yanımızda hemen. Onları gördük yani. Bugünler çok soğuk günlerdi." (Ceyda, 59)
"Depremde hani ben ailemden kimseyi kaybetmedim ama yakın akrabamı mesela

teyze, dayı, amca çocuklarım... 58 kişiye yakın biz kaybettik. Enkazlara gidiyordum. Çünkü dayımın kızıyla kardeş gibiydik. Çok zor günlerdi." (Gözde, 44)

Yakınlarını kaybeden bireyler için yas süreci oldukça zorlayıcı olmuş ve uzun süreli etkiler bırakmıştır. Kayıpların büyüklüğü, bireylerin psikolojik dayanıklılıklarını ciddi anlamda sınamıştır.

Deprem sonrası koşullar ve zorluklar: Katılımcılar deprem sonrasında yaşanacak yer bulma, temel ihtiyaçlara erişim ve belirsizlik gibi çeşitli zorluklarla karşılaşmıştır.

"Evimiz o an yıkılmadı, hasar aldı falan. Başımıza yıkılmadığına şükrettik. Ama sonra o evi yıkılacak diye taşıma riski, taşıyacak yer bulmak... Su yoktu, elektrik yoktu bir zaman. Evimde eşyam vardı ama onlara ulaşamadım." (Burcu, 30)

"Deprem sürecinde arabalarda kaldık üç dört gün. Sonra görümcem şehir dışındaydı, onun yanına gittik. Biraz, bir hafta kadar orada kaldık. Geri dönmek zorunda kaldım eşimin işi sebebiyle. Burada çadırda, çadır kente kaldık. O çadır kentten kalktık, başka bir çadır kente bizi gönderdiler. Oradan da konteynere buraya geldim." (Sevil, 33)

Deprem sonrası yaşam koşulları oldukça zorlu bir hal almıştır. Katılımcılar temel ihtiyaçlarına erişmekte zorlandıklarını, farklı şehirlere gitmek durumunda kaldıklarını, çadır kent ve konteyner kentler arasında gidip gelmek zorunda kaldıklarını belirtmiştir.

Barınma ve Geçici Yaşam Alanları

Katılımcılar, konteynerde yaşamın fiziksel ve psikolojik zorlukları, uyum süreci, mahremiyet ve mekansal sıkışıklık, sosyal destek ağları, kalıcı konut beklentisi ve göç ile barınma sorunları gibi konular hakkında deneyimlerini paylaşmıştır.

Konteynerde yaşamın zorlukları: Deprem sonrası konteyner kentlere taşınan bireyler için fiziksel alanın kısıtlılığı, mahremiyet eksikliği ve psikolojik etkiler öne çıkan zorluklar arasındadır. Katılımcılar, konteynerlerdeki dar yaşam alanlarının günlük rutinlerini ve aile içi dinamikleri olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir.

"Yaşam koşullarınız anlamında bir değişiklik oldu mu? Mesela konteyner kentte yaşam?" "Çok zor annem ya. Her yere sığarsın. Kümes de olsa sığılıyor da. Yavrumu psikolojik olarak çok etkiliyor." (Hande, 59)

"Konteynerde yaşamak zor. Alanın açısından çok zor. Çünkü benim oğlum büyük, hadi gitti, İstanbul'a gitti. Küçük oğlum. Çekyatımız var bir tane. Onu açıyoruz. Açmadan yatamaz. Açıyoruz. Onun üstüne yatak açıyorum." (Aylin, 50)

Konteynerde alan yetersizliği, günlük yaşam düzenini doğrudan etkilemektedir. Katılımcılar, konteyner kentlerde yaşamının psikolojik olarak zorlayıcı olduğunu vurgulamaktadır. Konteynerde yaşam, sadece fiziksel değil, psikolojik olarak da büyük bir uyum süreci gerektirmektedir.

Konteyner kentlerde yaşamın getirdiği en önemli sorunlardan biri mahremiyet eksikliğidir. Mekansal sıkışıklık, bireylerin özel alan yaratmalarını zorlaştırmakta ve günlük yaşamı daha da stresli hale getirmektedir.

"Konteyner kentte çok iç içesiniz olumsuz olarak. Yani senden rahatsız oldum kapıyı kapatayım olmuyor. Açıyorsun karşında. Duymak istemiyorsun, duyuyorsun." (Nesrin, 28)

"Çocukların mesela ayrı bir odası yok. Dolap, sınırlı bir sayıda dolap var. Kıyafetlerin

içine koymaktan, okul eşyaları falan her birine ayrı bir yerler gerekiyor. Kısıtlı bir alanımız olduğu için her şey iç içe." (Sevil, 33)

Konteyner kentlerde bireylerin özel alan yaratması neredeyse imkansız görünmektedir. Özellikle çocuk sahibi aileler için konteynerde yaşam daha da sınırlayıcı olabilmektedir.

Konteynere uyum süreci: Depremzedeler için konteyner kentlere geçiş, bir adaptasyon sürecini beraberinde getirmiştir. Katılımcılar, başlangıçta konteynerlerde yaşamın zor olduğunu, ancak zamanla bu yaşam biçimine alıştıklarını ifade etmişlerdir.

"Biz dedik ki aslında kendi çatımız olsun. Güzel bir deneyim ama yani kendi çatımız olsun, iki oda olsun ya da tek oda olsun, bizim olsun dedik." (Burcu, 30)

"Ya alıştık aslında. Evsindik konteynerimize ister istemez." (Nesrin, 28)

"Sabretmemiz lazım zorluklara ki güzel zamana şey yapalım. Ben diyorum ki yani çok şeyde kaldık. Üniversitenin çelik binasında belki bin kişiyle yaşadık. Evet bin kişiyle kaldık. Biz böyle karton serdik, o betonun üstünde uyuduk biz. Sabrettik. Sonra biz konteynere geçtik. Bizi koruyor. Yani banyomuzu yapabiliyoruz. Yemeğimizi pişirebiliyoruz. Yani bana mükemmel geliyor. Zor ama mükemmel geliyor. Onları yaşadığım için yani. Çocuklarım gitmedi. Gitmeyiz biz, bırakmayız (dediler). Ben de destekledim. Burada kaldık. Çevreleri burası çünkü. Yaşamımız burası." (Ceyda, 59)

Başlangıçta zorlayıcı olan geçici barınma süreci, zamanla bir yaşam biçimine dönüşmektedir. Konteyner kent öncesi yaşanan zorlu deneyimler, konteyner kentteki görece iyi koşullar nedeniyle ortama uyumu kolaylaştırmıştır.

Konut ve barınma sorunları: Konteynerde yaşayan katılımcılar, uzun vadeli bir çözüm olarak kalıcı konutlara geçmek istemektedirler. Bu konudaki belirsizlik, psikolojik durumlarını olumsuz etkilemektedir.

"Deprem sonrasında benim annem ve kız kardeşlerim, ben'de (şehir adı) yaşıyordum, benim yanıma geldiler. O süreç biraz çok yıpratıcıydı çünkü ev bulmaya çalışıyorduk, ev bulamıyorduk." (Serap, 30)

"Bekliyoruz evlerimize ne zaman geçeceğiz, eski düzenlerimiz ne zaman olacak." (Nesrin, 28)

"Bana bir ev verilsin. Biz çünkü hiçbir evin sağlam olduğuna inanmıyoruz." (Aysel, 28)

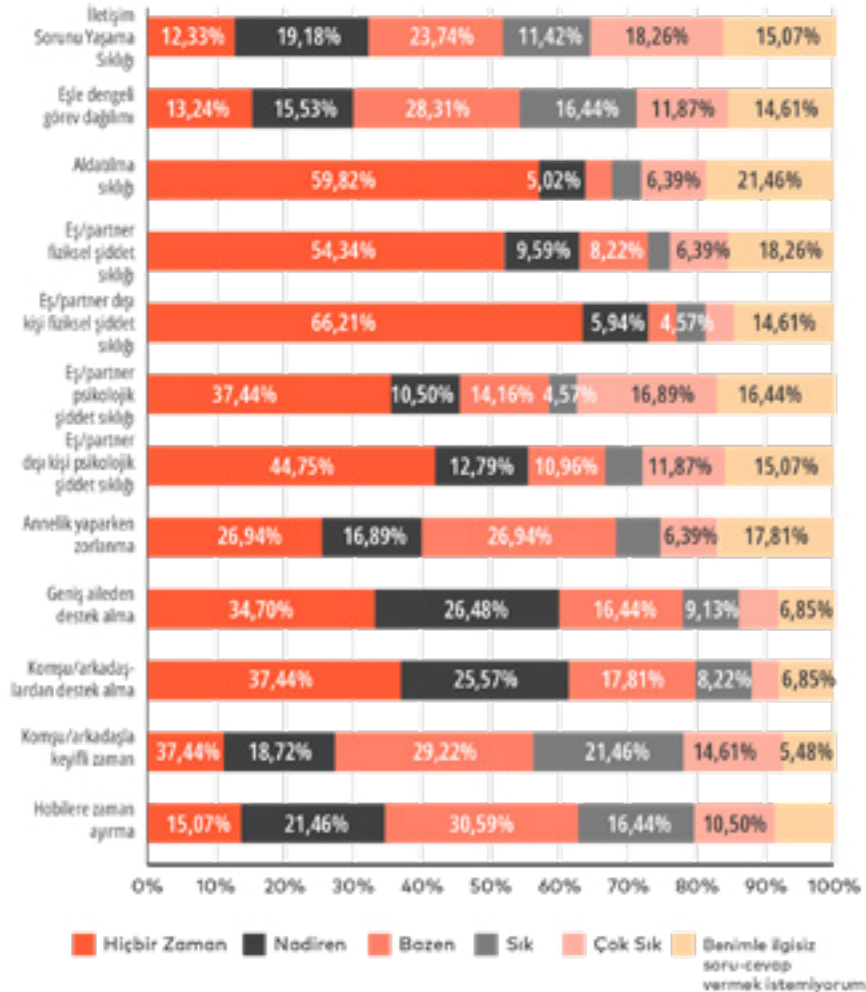
Deprem sonrası sağlam kalan ev bulmadaki zorluk, katılımcılar için büyük bir barınma sorununa yol açmıştır. Bunun yanı sıra katılımcılar kalıcı evlere geçişi beklediklerini, var olan evlerin sağlamlığına güvenmediklerini, bu nedenle güvenli barınma için yeni yapılan evleri beklediklerini ifade etmiştir.

5.3. Nicel Veriler: Kişiler Arası İlişkiler ve Sosyal Hayat

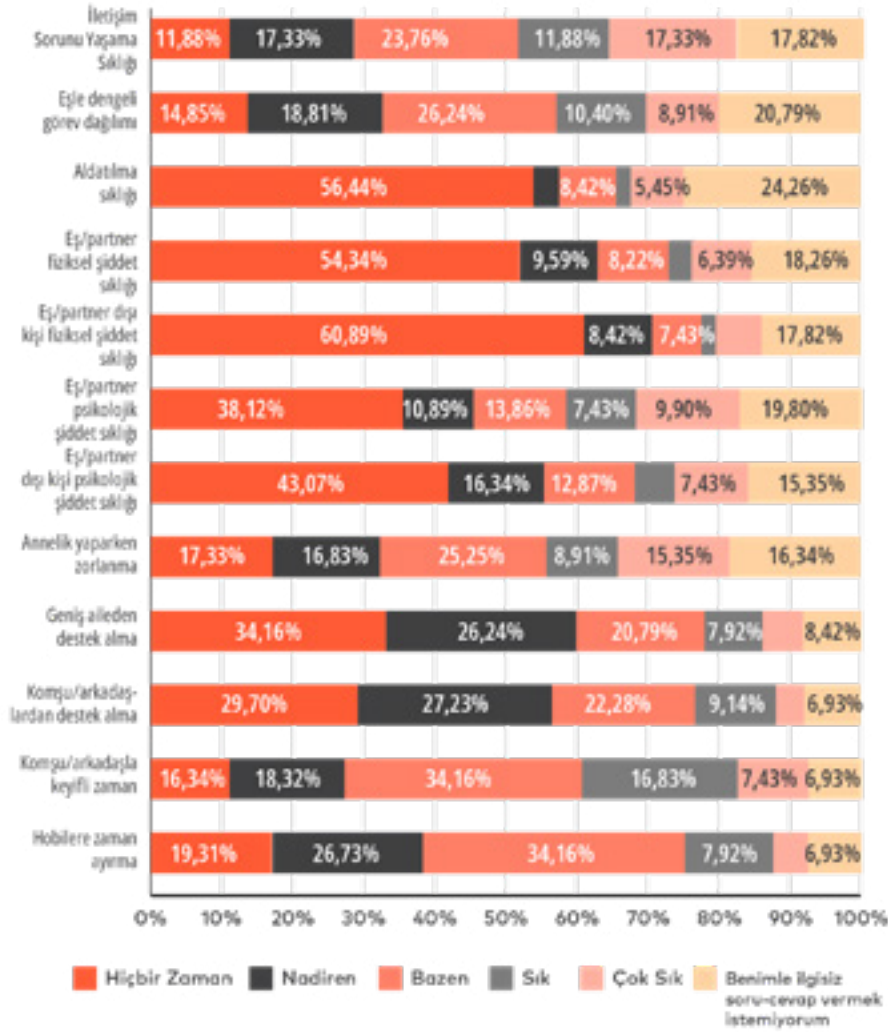
Deprem Öncesi	Ort.	Deprem Sonrası	Ortalama Min. 1, Maks. 4
Depremden önce eşinizle/ partnerinizle iletişim sorunu yaşama sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	2,98	Depremden bugüne kadarki süreçte eşinizle/partnerinizle iletim sorunu yaşama sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	2,95
Depremden önce eşinizle aile içerisinde görev ve sorumlulukları dengeli bir şekilde paylaşma sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	2,95	Depremden bugüne kadarki süreçte eşinizle aile içerisinde görev ve sorumlulukları dengeli bir şekilde paylaşma sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	2,71
Depremden önce eşiniz tarafından aldatılma sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz	1,62	Depremden bugüne kadarki süreçte eşiniz tarafından aldatılma sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz	1,62
Depremden önce eşinizden/ partnerinizden fiziksel şiddet (tokat, itme, yumruk... gibi) görme sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	1,72	Depremden bugüne kadarki süreçte eşinizden/ partnerinizden fiziksel şiddet (tokat, itme, yumruk... gibi) görme sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	1,68
Depremden önce eş/partner dışı kişilerden fiziksel şiddet (tokat, itme, yumruk... gibi) görme sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	1,49	Depremden bugüne kadarki süreçte eş/partner dışı kişilerden fiziksel şiddet (tokat, itme, yumruk... gibi) görme sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	1,50
Depremden önce eşinizden/ partnerinizden psikolojik şiddet (aşağılama, küçük görme, küfretme... gibi) görme sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	2,36	Depremden bugüne kadarki süreçte eşinizden/ partnerinizden psikolojik şiddet (aşağılama, küçük görme, küfretme... gibi) görme sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	2,18
Depremden önce eşiniz/ partneriniz dışı kişilerden psikolojik şiddet (aşağılama, küçük görme, küfretme... gibi) görme sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	2,09	Depremden bugüne kadarki süreçte eşiniz/partneriniz dışı kişilerden psikolojik şiddet (aşağılama, küçük görme, küfretme... gibi) görme sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	1,97
Depremden önce annelik yaparken zorlanma sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	2,36	Depremden bugüne kadarki süreçte annelik yaparken zorlanma sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	2,78

Deprem Öncesi	Ort.	Deprem Sonrası Min. 1, Maks. 5	Ort.
Depremden önce geniş aileden destek alma sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	2,14	Depremden bugüne kadarki süreçte geniş aileden destek alma sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	2,07
Depremden önce komşu/arkadaşlardan destek alma sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	2,04	Depremden bugüne kadarki süreçte komşu/arkadaşlardan destek alma sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	2,23
Depremden önce komşularınızla/arkadaşlarınızla keyifli zaman geçirme sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	3,05	Depremden bugüne kadarki süreçte komşularınızla/arkadaşlarınızla keyifli zaman geçirme sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	2,73
Depremden önce hobilerinize zaman ayırma sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	2,82	Depremden bugüne kadarki süreçte hobilerinize zaman ayırma sıklığınızı en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz.	2,48

Tablo 119: Deprem sonrası ilişkiler ve sosyal hayat ortalama skorlar tablosu

Grafik 23: Deprem öncesi ilişkiler ve sosyal hayat yüzdeler dağılımları

Grafik 24: Deprem sonrası ilişkiler ve sosyal hayat yüzdeler dağılımları

Deprem sonrası bazı yaşam alanlarında istatistiksel olarak anlamlı değişiklikler gözlemlenmiştir. T-test sonuçlarına göre, deprem öncesi ve sonrası belirli değişkenlerde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Öncelikle, **eşler arasındaki görev ve sorumluluk paylaşımı** sıklığında anlamlı bir azalma gözlemlenmiştir ($p < 0,05$). Deprem öncesinde 2,95 olan ortalama skor, deprem sonrası 2,71'e düşmüştür. Bu durum, deprem sonrası ev içi rollerin değişmesi, sorumlulukların artması veya ilişkideki dinamiklerin farklılaşması ile açıklanabilir.

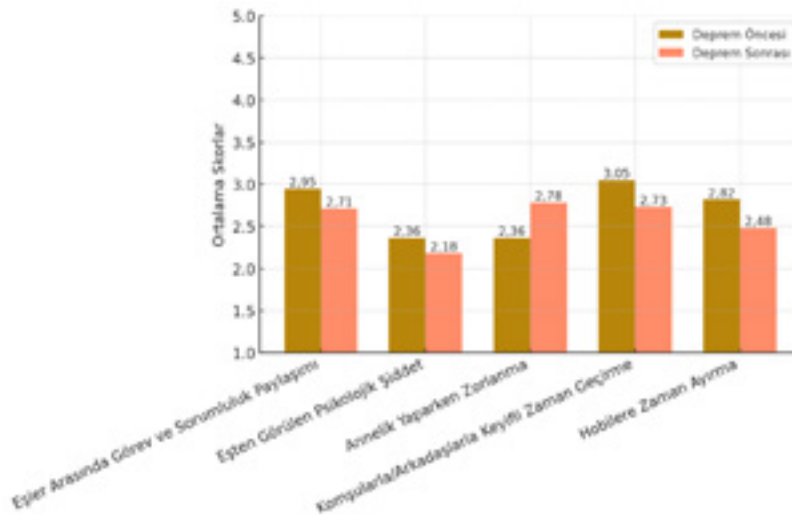
Benzer şekilde, **eş/partnerden psikolojik şiddet (aşağılama, küçük görme, küfredme vb.)** görme sıklığında da anlamlı bir düşüş yaşanmıştır ($p < 0,05$). Deprem öncesinde 2,36 olan skor, deprem sonrasında 2,18'e gerilemiştir. Bu azalma, kriz sonrası dayanışmanın artması veya geçici uyum mekanizmalarının devreye girmesiyle ilişkili olabilir.

Öte yandan, **annelik yaparken zorlanma** sıklığında dikkat çekici bir artış yaşanmıştır ($p < 0,001$). Deprem öncesinde 2,36 olan ortalama skor, deprem sonrası 2,78'e yükselmiştir. Bu artış, çocuk bakımında karşılaşılan ek zorluklar, yaşam koşullarının kötüleşmesi ve sosyal destek mekanizmalarının zayıflamasıyla bağlantılı olabilir.

Ayrıca, **komşularla ve arkadaşlarla keyifli zaman geçirme** sıklığında da anlamlı bir düşüş tespit edilmiştir ($P<0,001$). Deprem öncesinde 3,05 olan skor, deprem sonrasında 2,73'e gerilemiştir. Bu değişim, sosyal çevrelerin dağılması, psikolojik stresin artması veya bireylerin sosyalleşmeye daha az zaman ayırabilmesiyle açıklanabilir.

Hobiler için ayrılan zamanın da deprem sonrasında belirgin şekilde azaldığı görülmüştür ($P<0,001$). Deprem öncesinde 2,82 olan skor, deprem sonrası 2,48'e düşmüştür. Bu azalma, psikolojik ve fiziksel olarak yaşanan zorlukların bireylerin kişisel ilgi alanlarına daha az vakit ayırmalarına neden olmasıyla bağlantılı olabilir.

Bulgular deprem sonrası bireylerin yaşamlarında önemli değişiklikler yaşadığını göstermektedir. Özellikle annelik rolü, sosyal yaşam ve kişisel ilgi alanları gibi alanlarda belirgin zorluklar ortaya çıkarken, bazı durumlarda (örneğin, eşten psikolojik şiddet görme) geçici iyileşmeler gözlemlenmiştir.

Grafik 25: Deprem öncesi ve sonrası ilişkiler ve sosyal hayat alanında istatistiksel olarak anlamlı değişimler

5.4. Nitel Veriler: Kişiler Arası İlişkiler ve Sosyal Hayat

5.4.1. Aile İçi İlişkiler

Araştırma bulgularına göre deprem, aile ilişkilerini çeşitli biçimlerde etkilemiştir. Özellikle aile içi çatışmalar ve gerilimler artmış, eş ilişkilerinde değişimler gözlemlenmiş, ebeveyn rollerinde dönüşümler yaşanmış ve bazı aile bireyleri arasında mesafe ya da ayrılık meydana gelmiştir. Sevdiklerinin değerini anlayıp daha fazla bağlanan katılımcılar da olmuştur.

Aile içinde çatışmalar ve gerilim: Depremin yarattığı travma ve stres, aile içinde çatışmalara ve gerilimlere neden olmuştur. Bazı durumlarda zaten var olan çatışma ve gerilimi arttırmıştır. Aile bireyleri arasındaki ilişkilerde zaman zaman anlayışsızlık ve öfke ön plana çıkmış, güven duygusunda zedelenmeler meydana gelmiştir.

"Ailemizi de yani şöyle, hepimizin çok sınırları bozulduğu için aile içinde çatışma yaşadık. Zaten herkesin mutlaka evde sıkıntıları vardır. Bizim de vardı zaten. O böyle bizi bayağı yani sınırlarımızı, psikolojimizi bozduğu için çok kötü birbirimize girdik. Bizda (şehir adı) bir ay kadar kızımın evinde kaldık. Ama sürekli birbirlerine girdiler. Yani gittiğimiz kızım bizi anlayamadı. Nasıl dehşetli bir şey yaşadığımızı kavrayamadı. Öbürleri tepki verdiler. 'Nasıl bizi anlamazsın' diye. Biz ilk geldiğimiz zaman herkes

zaten konuşmak istemiyordu. Suskunluk vardı yani. Sanki iç aleminde bir bomba vardı ve kimse kimseyle konuşmak istemiyordu." (Arzu, 51)

"Engelli annem benim yanımda kalıyordu. (Kardeşlerim) hiç annemiz ne halde, ne durumda hiç sormadılar. Onlarla konuşmuyorum. Çünkü insan değillermiş. Yani bu annemi bana bıraktıktan sonra, annem tamamen bana geldikten sonra anladım onların nasıl bir insan olduğunu. Ben tek başıma, hiç kız çocuğum yok elimden tutan, yardımcım yok. O çocuklarımla, eşimle baktım ben o kadına. Benim kardeşlerime karşı da güvenim kırılmış durumda." (Aylin, 50)

"O ara biz böyle hep ben böyle psikolojik olarak hep eşime böyle kızırıyordum, bağıırıyordum. Yani işte hep böyle nefret dile getiriyordum. İşte senin ailen şöyle yapıyor, işte sen böyle yapıyorsun falan. (Deprem olunca) otomatik olarak yani bir felaket yaşanmış. Onlar da (benim ailem) kızlarına sahip çıkmak istediler. Benim babam bize sahip çıktı diye bunu kayınbabamgil yediremediler. O yüzden işte eşime sürekli 'Sen o kadını boşayacaksın, sen o kadını boşayacaksın, sen o kadını boşayacaksın. Çocuklarımızı getir o kadını boşa.' Ve ben artık cinnet getiriyordum. Boşanma yaşayacaktık. Eşimin ailesi o süreçte bize çok böyle baskı yaptı." (Aysel, 28)

Deprem sonrası psikolojik ve duygusal baskılar nedeniyle aile üyeleri arasındaki ilişkilerde mesafeler oluşmuş, bazı durumlarda güven zedelenmiştir. Bu süreçte bazı bireyler destek görmemekten şikayet ederken, bazıları ise aile içinde derinleşen çatışmalara dikkat çekmiştir.

Eşile depremden hemen öncesinde sorun yaşamaya başlayan bir katılımcı, depremin oluşturduğu ağır koşullarda boşanma sürecinin zorluklarını şöyle ifade etmiştir:

"Annem işte 'Boşanırsan eve gelme, benim çocuğum değilsin git kendini öldür.' diyordu. Babam yine aynı. Mesela abimgilde kalıyordum. Abim de diyordu ki, 'Bu aile ne? Barışma.' diyordu. Sonra anlaşmalıya çevirdim. Abimgillerden kovuldum. Annemgillerin hakaretine uğradım. Böyle çok zor bir şey oldu tabii benim için. Tekrar buraya geldim, destek aldım. Hanım (psikolog) dedi, 'Kimsenin telefonunu açma, konuşma, etme.' Öyle yaptım. Annem aradığı zaman bile açmıyordum. Güvenlik yoktu, ev yoktu. Kaynanamın evinde kaldık o da sürekli tabii şey oluyordu hani deprem şeyiydi. Orada kalıyorduk, sonra onların iş yeri vardı, konteynere gidiyorduk. Can güvenliğim de yoktu aslında hocam. O deprem süreci, onlarla yaşadığım sürece içine kapanık, sessiz... Kitap okuyordum, annesi gelip hakaret ediyordu. Eşim geliyordu, kitabı alıp fırlatıyordu. Yani çok zor şeyler. Yaşamak istemiyorum bir daha." (Gözde, 44)

Bu ifadeler deprem sonrası ağır toplumsal koşullarda, eş ve aile ile olan sorunları bir kadın olarak yönetmenin zorluğunu gözler önüne sermektedir.

Eş ilişkilerinde değişim: Deprem, bazı eşler arasındaki ilişkileri güçlendirirken, bazı ilişkilerde ise daha fazla stres ve uzaklaşma yaratmıştır. Bazı çiftler arasında daha fazla koruyuculuk ve dayanışma gözlemlenirken, bazıları için ise günlük hayatın stresi daha belirgin hale gelmiştir. İlişkinin aynı kaldığı durumlar da olmuştur.

"(Deprem öncesi ve sonrasında ilişkimiz) aynı. Çünkü o da emekli, ben de emekliyim. Devamlı 24 saat evde olan bir insan. Evde olunca bir erkek. Üzerime titriyor. Bir şey yapıyorum, bir şey diyorum. 'Bak hasta olacaksın, düşeceksin, yatacaksın.' O şekilde geçiyor zaman işte. Ama değişen bir şey yok, hep aynı." (Yasemin, 70)

"Yani eşimle aramdaki ilişki hep iyiydi. Depremden sonra da bir şey değişmedi bizim için. Sadece birbirimize daha çok kolaçan etme, daha böyle zarar gelecek ortamlarda çok bırakmama..." (Nesrin, 28)

"Deprem bizim hayatımızı çok şu yönden kötü etkiledi diyemem. Hani kötüydük, sarıldık birbirimize, hani ilaç gibi geldi diye bir şey bizim hayatımıza, yani öyle bir şey olmadı. Zaten çok... Yani çok böyle fikirlerimiz uyuşan bir çift değiliz." (Filiz, 60)

"Şöyle, depremden önce belki daha çok kavga ediyorduk, ne diyorduk ama şu an daha iyi. Hani bugün mü ölecek, yarın mı ölecek? Her an deprem olacak diyorlar ya. Hani aman Bekir diyorum hani komşulara da aman Bekir birbirimizi kırmayalım. Bak aha millet ölüp ölüp gidiyor." (Şule, 68)

Bazı çiftler deprem sonrası birbirlerine daha çok destek verirken, bazıları ise sürekli stres ve belirsizlik içinde ilişki dinamiklerinin değiştiğini ifade etmiştir. Deprem sonrası bazı bireyler, eşleri ve aileleriyle olan ilişkilerinde ciddi değişimler yaşamış ve bazı durumlarda ayrılık kararları almışlardır.

"Deprem sonrası gerçekten onun yanında çok şey insanmışım, değer verdiği bir eşi yokmuş. Onu anladım ben." (Sibel, 42)

"Bu olaylardan sonra ayrılmaya karar verdim. Resmi olarak ayrılmadık ama ayrılma kararımı verdim." (Selma, 54)

"İlk aşamada çok farklıydı. Çünkü ikimiz için de kaybetme korkusu çok yeniydi. Sonra çevre, olaylar, maddiyat biraz bizi yıprattı." (Işıl, 31)

Deprem sonrası yaşanan ekonomik ve sosyal zorluklar bazı ilişkilerde kırılmalara yol açmış ve bireylerin eşlerinden veya ailelerinden uzaklaşmalarına neden olmuştur.

Ebeveynlik rollerindeki değişim: Deprem, ebeveynlerin çocuklarına karşı sorumluluklarını ve ebeveynlik rollerini farklı şekillerde etkilemiştir. Kimi ebeveynler çocuklarına daha fazla koruyucu yaklaşırken, bazıları yaşadıkları travmanın kendi ebeveynlik rollerini nasıl şekillendirdiğini anlatmıştır.

Koruma içgüdüleriyle kendi duygularını bastıran ebeveynler olmuştur.

"O zaman tek amacım çocukları korumak olmuş sadece. O duyguyla kendimi şey yapmışım yani. Korkumu bastırmışım." (Elif, 40)

Çocuklarını koruma çabası içinde olan ebeveynler, onların etkilenmemesi için güçlü kalmaya çalışmıştır.

"Çocuklarımızda oluşan korku, onlar etkilenmesin diye sizin bir tık daha güçlü kalma çabanız." (Nesrin, 28)

Yeni bir deprem olursa çocuğunu kaybetme korkusu, özellikle yalnız ebeveynlerde ön plana çıkabilmektedir.

"Yani şöyle, aslında hala korkular var. Her tekrar sallandığında acaba tekrar yıkılır mı? Olur mu? Olursa ne yaparız? O korkularla ailemizi kaybedersek? Çocuğumu kaybedersem o korkuları çok fazla hissettim. Özellikle boşanmış olmak, tek başına çocuk büyütmek beni çok endişelendiriyor." (Ebru, 30)

Özel gereksinimli çocuğu olan ebeveynler, çocuklarının özel eğitiminin aksadığını belirtmiştir:

"Otistik çocuğum var. Eğitimi aksadı. Depremden sonra kendi kendine konuşma başladı. Konuşan bir insandı, kızdığı zaman odasına giderdi. Ama şu an her an konuşarak yürüyor, koşarak yürüyor, hoplayarak yürüyor." (Feride, 48)

Çocuklarının yaşam şartlarına ve kendisinden daha zor koşullarda yaşıyor olmalarına üzülen ebeveynler vardır:

"Ama gelecek korkusu maalesef yaşıyorum. Yaşıyorum çocuklarım için yaşıyorum, yaşıyorum torunlarım için yaşıyorum. Maalesef biz onlardan daha şanslıydık her şeye rağmen. Yani eskiden de belki diyorum hani çok eşyamız yoktu yeni evlendiğim zamanlarda. Ama mutluyduk sanki böyle daha bir hayat doluyduk." (Filiz, 60)

Deprem sonrası çocuklarına daha düşkün hale gelen ya da onları düşünerek kayıplara rağmen ayakta kalan katılımcılar olmuştur.

"Çocuklar daha bağlı oldu. Mesela günde ben 2-3 kere çocukları ararım. Bağlarımız kuvvetlenmiş o zaman depremden sonra. Eskiden biz 'kurban olayım' çocuklarımıza demezdik. Şimdi açtım mı kurban olayım, ne yapıyorum, ne yaşıyorum? Böyle daha farklı ilişkilere girdik." (Nazlı, 64)

Ebeveynler açısından deprem, çocuklarının ihtiyaçlarına daha fazla odaklanmalarına neden olmuş ve ebeveynlik sorumluluklarını daha fazla sorgulamalarına yol açmıştır.

"(Çocuk ve torunlarımın kaybindan) sonra düşündüm. Yasemin kendine gel. Kendini biraz toparla. Geride evladın, torunların var dedim. Ona dua ediyorum. Onların ömrünü bunlara versin. Şimdi mezarına gittiğim zaman eskisi gibi değilim. Önceleri çok kötü oluyordum, uzun süre çıkamıyordum. Şimdi alışmaya çalışıyorum ama kolay değil." (Yasemin, 70)

Çocuk ve torunlarını kaybetmiş olan Yasemin, geride kalan çocuk ve torunlarının kendisini hayata bağladığını ifade etmiştir. Ebeveynlik rolü, birçok ebeveyn için dayanıklılığı artıran bir etmen olmuştur.

5.4.2. Sosyal İlişkiler ve Sosyal Yaşam

Deprem, araştırma katılımcılarının sosyal ilişkilerini farklı şekillerde etkilemiştir. Sosyal çevrede yaşanan kopuş sonucunda yalnızlaşma deneyimleyen katılımcıların yanı sıra sosyal dayanışma ve paylaşımda artış deneyimleyen katılımcılar da olmuştur. Deprem sonrası sosyal hayattan kopuş ve yalnızlık: Deprem, katılımcıların alıştıkları sosyal düzeni bozmuş, kimi katılımcıların yakın çevrelerinden ayrılmasına ve sosyal ağlarının zayıflamasına neden olmuştur.

"Oturdüğüm mahallede çok şükür çok yıkıntı olmadı. Depremden önce benim birçok arkadaşım vardı. ... Onun hani dağılması beni çok üzdü. Yani yalnız hissettim kendimi." (Arzu, 51)

Bir katılımcı, konteyner kentteki koşullarından dolayı misafir ağırlayamadığı için çağırdıklarında gitmeye de çekindiğini şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Tamamen ters döndü. Her şey ters döndü. Günlerimiz vardı. Toplantılarımız vardı. Ne kadar güzel. Arkadaşlıklar vardı. Yavrum depremden sonra arkadaşlık da bitti. Basbayağı şimdi konteynerdeyim. Hani konteynere taşındım. Hepsi toplandı geldiler. Arkadaşlar. 'Eee sen de çık gel.' Ya ben nasıl çık geleyim? Ya söylemesi ayıp şunu yaptım, gel demedikten sonra tekrar arıyorlar. Hande niye gelmiyorsun? Ya bir türlü kısmet olmuyor. Ben istiyorum ki o arkadaşların da hiçbirinin evi yıkılmadı. Hiçbir şekilde zararları yok." (Hande, 59)

Başka bir katılımcı, deprem sonrası yeniden başlatılan kadın gününe katılmaya başladığını söylemiştir. Bu örnek, deprem öncesi sosyal ortamların yeniden kurulmaya başladığını göstermektedir:

"Bayağı etkilendi. Hiçbir yere gitmiyorum etmiyorum. Sadece işte gelenler oluyor. Daha sonra aradan epey geçti. 2023'ün Ekim'inde miydi neydi sanırım? Günümüzü dediler işte başlatalım. 'Geleceksin ama.' dediler bana. Ondan sonra tamam dedim, kısmet olursa geliyorum." (Yasemin, 70)

Katılımcılar, depremin ardından sosyal hayatlarının önemli ölçüde değiştiğini ve yalnızlık hissini arttığını vurgulamaktadır. Özellikle sosyal destek sağlayan toplulukların dağılması, insanların aidiyet duygusunu zedelemiş ve bireysel izolasyonu artırmıştır. Sosyal organizasyonların ve arkadaşlık bağlarının kaybolması, kişilerin kendilerini daha savunmasız hissetmelerine yol açmıştır. Ancak zamanla bazı girişimler (örneğin eski sosyal etkinliklerin yeniden başlatılması) bu yalnızlık duygusunu hafifletebilmektedir. Komşuluk ve sosyal bağların güçlenmesi: Deprem sonrası bazı katılımcılar yalnızlık çekerken, bazı katılımcılar için ise sosyal bağlar güçlenmiştir. Yeni yaşam koşulları, komşuluk ilişkilerinin daha fazla önem kazanmasına neden olmuştur.

"Burada arkadaşlar edindim. Yani başka yerde karşılaştığımızda selamlaşıyoruz, konuşuyoruz. Burada komşularıyla yine. Burada öğrendiklerimi onlara anlatıyorum." (Ceyda, 59)

"İki komşumla görüşüyordum evdeyken. İyiydi yani. Ama burada daha çok komşum oldu. Yani komşuculuğu burada öğrendim diyebilirim. Daha yakınım burada." (Sevil, 33)

"Önceden bağımsız yaşamak zorundaydık. Şimdi zor günlerde birbirimize destek olduk. Kim çay demlediyse, kim önce çayı koyduysa onunki içilir. Böyle çok güzel geçti. Şimdi onların yerleri çıktı. Hem evlerine gidiyorlar hem ayrıldıkları için ağlıyorlar. Çok iyi bir şey oldu yani. İleride de devam edecek. İleride de sürekli birbirimize gidip geleceğimize inanıyorum. Çok iyi insanlara yoldaş etti Allah'ım." (Aslı, 40)

"Komşularım maşallah çok iyi çıktılar. O yönden şanslıyım. Üç komşum vardı, üçü de birbirinden harika insanlar. Onlardan dolayı da biraz atlatabildik." (Nazlı, 64)

"Komşularıyla yani kahve, çay, sohbet falan daha çok arttı. Burada yapılan etkinlikler... Yani herhangi bir etkinliğe katılıyorum, katılmak da istiyorum. Yani depremden sonra daha çok sosyal şeylere katılıyorum." (Sevil, 33)

Deprem sonrası yaşam alanlarının değişmesi, yeni sosyal etkileşimlere zemin hazırlamıştır. Katılımcılar, özellikle komşuluk ilişkilerinin güçlendiğini, dayanışmanın arttığını ve sosyal bağların yeniden inşa edildiğini vurgulamaktadır. Önceden yalnız yaşayan veya sınırlı sosyal çevresi olan bireyler için bu süreç, komşuluk bağlarını keşfetmelerine ve destek mekanizmaları oluşturmalarına vesile olmuştur. Bu durum, krizlerin bazen bireyleri bir araya getiren bir dinamik yaratabileceğini göstermektedir. Deprem, bireyler arasındaki dayanışmayı artırmış, paylaşma dayalı bir topluluk kültürü oluşturmuştur.

"Bir işimiz olur, birbirimize yardımcı oluruz. Bir sıkıntımız olsa birbirimize anlatırız, moral veririz. Sahip çıkarız." (Ceyda, 59)

"Bu depremden sonra daha çok bir kenetlenme oluyor. Mesela hatalar daha çok göz önünde bulunduruluyor, küsler barışıyor." (Nesrin, 28)

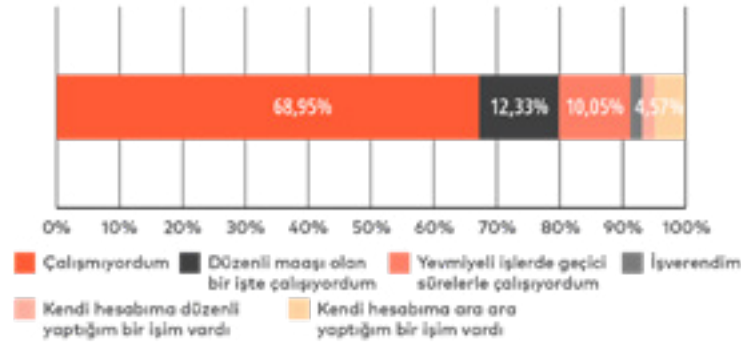
"Kim çay demlediyse, kim önce çayı koyduysa onunki içilir. Böyle çok güzel geçti." (Aslı, 40)

Deprem, bireylerin yalnızca maddi değil, manevi dayanışmayı da artırmalarına yol açmıştır. İnsanlar arasındaki yardımlaşma, günlük yaşamın bir parçası haline gelmiş ve bu süreçte bireyler birbirlerine destek olmaya çalışmıştır.

"Kadın olarak burada idare etmek çok zor. Her yönden konteyner olsun, çadır kent olsun sorumluluklar daha da arttı diyebilirim." (Sevil, 33)

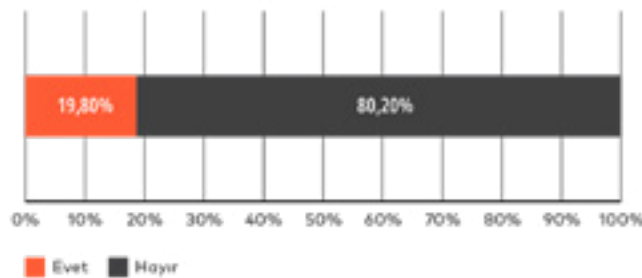
Ancak, özellikle kadınlar için bu süreç, artan sorumluluklarla birlikte daha fazla yük anlamına da gelmiştir. Dolayısıyla, dayanışmanın artması bir avantaj sağlasa da toplumsal cinsiyet rollerine dayalı iş yükünün de belirginleştiği görülmektedir.

5.5. Nicel Veriler: Ekonomik Durum ve İstihdam

Grafik 26: Deprem öncesi çalışma durumu

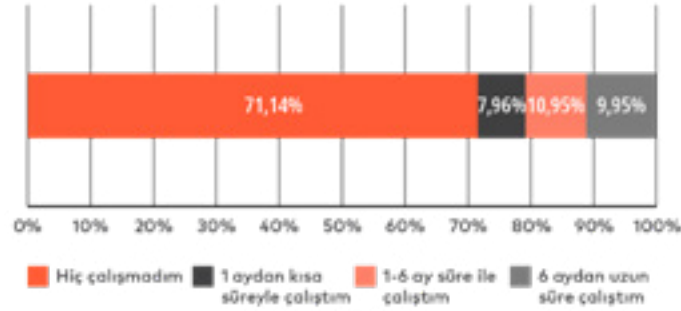
Deprem öncesinde, kadınların büyük çoğunluğunun zaten iş gücüne katılmadığı görülmektedir (%68,95, 151 kişi). Çalışanların önemli bir kısmı ise düzenli ve güvenceli bir işe sahip değildir. Düzenli maaşlı çalışan kadınların oranı sadece %12,33 (27 kişi) iken, yevmiyeli ve geçici işlerde çalışanların oranı %10,05 (22 kişi) ile oldukça yüksektir. Bunun yanı sıra, kendi işini düzenli olarak yapanların oranı oldukça düşük (%2,28, 5 kişi), işveren konumundaki kadınların oranı ise neredeyse yok denecek kadar azdır (%1,83, 4 kişi). Bu veriler, kadınların zaten kırılgan ve güvencesiz bir iş gücü piyasasında yer aldığını ve ekonomik bağımsızlık açısından dezavantajlı konumda olduklarını göstermektedir. Bu nedenle deprem bölgesinde kadınların istihdamını kolaylaştıracak PRODES benzeri beceri edinme ve istihdam desteği programları büyük önem arz etmektedir."

Grafik 27: Depremde işinizi kaybettiniz mi?

Deprem sonrası süreçte bu kırılganlık daha da derinleşmiştir. Deprem nedeniyle doğrudan işini kaybeden kadınların oranı %19,80 (40 kişi) olmuştur. Bu oran toplam katılımcıların beşte birinden az olsa da özellikle geçici ve güvencesiz işlerde çalışan kadınların bu kayıptan daha fazla etkilenmiş olabileceğini göstermektedir. Öte yandan, işini kaybetmediğini belirten %80,20'lik kesimin de iş güvencesi açısından nasıl bir durumda olduğu belirsizdir. Bu nedenle, kadın istihdamına yönelik destekleyici mekanizmaların sadece iş kaybı yaşayanları değil, genel olarak güvencesiz koşullarda çalışan kadınları da hedeflemesi gerekmektedir.

ETKİ ANALİZİ

Grafik 28: Depremden bugüne kadar ücretli bir işte çalışma süresi

Deprem sonrası süreçte istihdama katılım oranları ciddi anlamda düşük kalmıştır. Kadınların %71,14'ü (143 kişi) depremden bu yana hiç ücretli bir işte çalışmadığını belirtmiştir. İş bulanların çoğu ise kısa süreli veya geçici işlerde çalışmış; %7,96 (16 kişi) 1 aydan kısa süreli, %10,95 (22 kişi) 1-6 ay süreyle çalışmış ve sadece %9,95'i (20 kişi) 6 aydan uzun süre çalışabilmiştir.

Bu veriler, kadınların deprem sonrası istihdama katılımının çok düşük kaldığını ve iş bulanların da genellikle kalıcı istihdam fırsatlarına erişemediğini göstermektedir. Özellikle uzun süreli istihdama dahil olan kadın oranının düşük olması, kalıcı ve güvenceli iş fırsatlarının yetersizliğini ortaya koymaktadır. Kısa süreli işlerde çalışanların oranı, deprem sonrası geçici işlerin yaygın olduğunu ancak uzun vadeli ekonomik istikrarın sağlanamadığını göstermektedir.

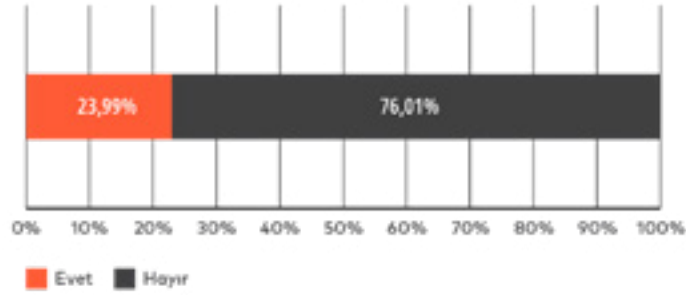

Grafik 29: "Deprem sonrası istihdama erişimim arttı." ifadesine katılım oranı

Anket sonuçlarına göre, katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%43,56, 88 kişi) deprem sonrası süreçte istihdama erişimlerinin artıp artmadığı konusunda kararsız kalmıştır. Bunun yanı sıra, %17,82'si (36 kişi) kesinlikle katılmadığını, %24,26'sı (49 kişi) ise katılmadığını belirtmiştir. İstihdama erişimin arttığını düşünenlerin oranı ise oldukça düşüktür; yalnızca %11,88'i (24 kişi) katıldığını ve %2,48'i (5 kişi) kesinlikle katıldığını ifade etmiştir.

Bu veriler, deprem sonrası istihdam olanaklarının iyileşmediğini ve birçok kadının iş bulma konusunda belirsizlik yaşadığını göstermektedir. Olumsuz yanıt verenlerin toplam oranı (%42,08), kadınların büyük bir kısmının istihdama erişimde zorluk çektiğini ortaya koymaktadır.

Kararsız yanıtların yüksekliği (%43,56), kadınların istihdam fırsatlarına dair belirsizlik yaşadığını veya istihdam olanaklarının artıp artmadığını doğrudan deneyimleme şanslarının olmadığını gösterebilir. Bu durum, özellikle kırılgan gruplar için iş fırsatlarının artırılması, mesleki eğitimlerin yaygınlaştırılması ve kadınların ekonomik bağımsızlıklarını güçlendirecek destek programlarının önemini vurgulamaktadır.

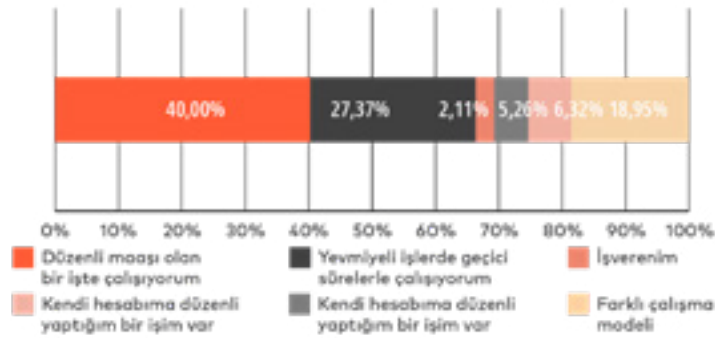

Grafik 30: Son 7 günde herhangi bir işte haftada bir de olsa çalıştınız mı?

Anket sonuçlarına göre, katılımcıların %76,01'i (301 kişi) son 7 gün içerisinde hiçbir gelir getirici işte çalışmadığını belirtirken, sadece %23,99'u (95 kişi) haftada en az bir kez çalıştığını ifade etmiştir. Bu veriler, kadınların büyük bir çoğunluğunun düzenli veya düzensiz bir gelir kaynağına sahip olmadığını göstermektedir. Özellikle deprem sonrası süreçte kadınların iş gücüne katılım oranlarının düşük seyrettiği göz önüne alındığında, ekonomik bağımsızlığın sınırlı kaldığı görülmektedir.

Haftada en az bir gün çalışan %23,99'luk kesim içerisinde yer alan kadınların çoğunun geçici, esnek veya düzensiz işlerde çalıştığı tahmin edilebilir. Bu oran, tam zamanlı veya sürdürülebilir işlere sahip olan kadınların oranını yansıtmaktan çok uzak olup, kadın istihdamındaki kırılmalılığı ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda, kadınların iş gücüne katılımını artırmak için daha fazla destek mekanizmasına ihtiyaç duyulduğu açıktır. Özellikle uzun vadeli ve sürdürülebilir istihdam yaratacak programların geliştirilmesi, kadınların ekonomik bağımsızlıklarını artırmada kritik bir rol oynayacaktır. Mesleki eğitim, girişimcilik destekleri, kadın kooperatifleri ve çocuk/yaşlı bakım desteği gibi çözümler, kadınların iş gücüne katılımını teşvik edecek önemli stratejiler arasında yer alabilir.

Grafik 31: Çalıştığınız işi en iyi hangisi ifade eder?

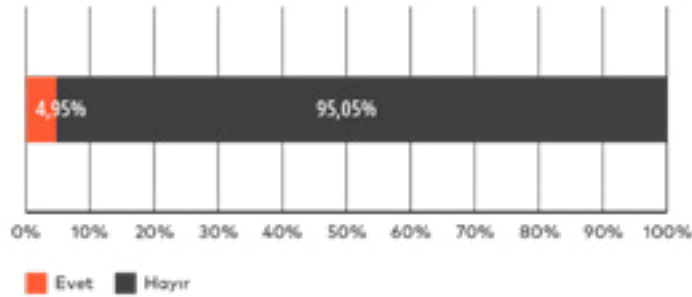
Anket sonuçlarına göre, şu anda çalışan kadınların %40'ı (38 kişi) düzenli maaşlı olan bir işte çalıştığını, %27,37'si (26 kişi) yevmiyeli ve geçici süreli işlerde çalıştığını belirtmiştir. Kendi hesabına düzenli iş yapanların oranı %5,26 (5 kişi), ara ara kendi hesabına çalışanların oranı ise %6,32 (6 kişi) olarak tespit edilmiştir. İşveren konumunda olan kadınların oranı ise oldukça düşük olup yalnızca %2,11'dir (2 kişi). Ayrıca, %18,95'lik (18 kişi) bir kesim farklı bir çalışma modeliyle çalıştığını ifade etmiştir.

Bu veriler, çalışan kadınların büyük bir kısmının halen güvencesiz veya geçici işlerde yer aldığını göstermektedir. Düzenli maaşlı işte çalışanların oranı çalışan kadınlar içinde en

ETKİ ANALİZİ

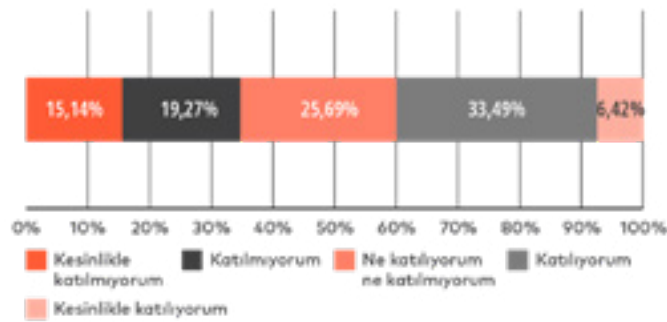
yüksek olsa da toplam kadın katılımcılar arasında değerlendirildiğinde oldukça düşük kalmaktadır. Özellikle yevmiye usulü veya geçici işlerde çalışanların %27,37'lik oranı, kadınların ekonomik istikrar sağlayamadığını ve gelir güvencesinin sınırlı olduğunu düşündürmektedir.

Kendi hesabına çalışan kadınların oranının düşük olması ve işveren konumunda olanların yok denecek kadar az olması, kadın girişimciliğinin yeterince gelişmediğini göstermektedir. Kadınların girişimcilik, mesleki eğitim ve iş kurma desteklerinden faydalanmalarını sağlamak, ekonomik bağımsızlıklarını artırmada önemli bir adım olabilir.

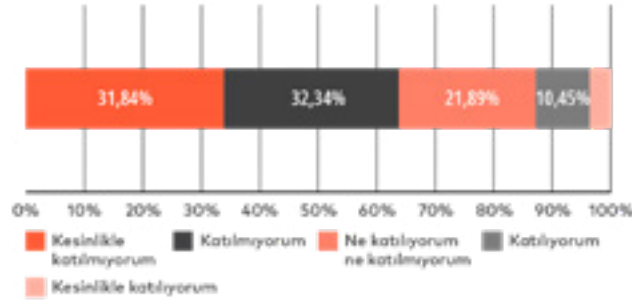

Grafik 32: Deprem sonrası süreçte kadın kooperatifleri ile çalıştınız mı?

Anket sonuçlarına göre, katılımcıların %95,05'i (192 kişi) deprem sonrası süreçte kadın kooperatifleri ile çalışmadığını, yalnızca %4,95'i (10 kişi) kadın kooperatifleri ile çalıştığını belirtmiştir. Bu veriler, kadın kooperatiflerinin deprem sonrası istihdam ve ekonomik dayanıklılık açısından yeterince yaygın olarak erişilebilir olmadığını veya kadınlar tarafından bilinmediğini göstermektedir. Kadın kooperatifleri, kriz dönemlerinde kadınların ekonomik hayata katılımını destekleme açısından önemli bir role sahiptir. Ancak bu düşük oran, kooperatiflerin bölgedeki kadınlara ulaşma konusunda yetersiz kaldığını veya kadınların bu tür fırsatlardan haberdar olmadığını düşündürmektedir.

Grafik 33: Deprem öncesinde ailemin gelirleri giderlerini karşıladı mı?

Grafik 34: Ailemin gelirleri giderlerini karşılıyor

Deprem öncesinde aile gelirlerinin giderleri karşılama durumu ortalama 2,96 iken, deprem sonrası bu değer 2,21'e düşmüştür ve yapılan t-test analizine göre bu düşüş istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu durum, ailelerin ekonomik koşullarının belirgin şekilde kötüleştiğini göstermektedir. Bu nedenle, ekonomik destek programları ve istihdam fırsatlarının artırılması kritik önem taşımaktadır.

5.6. Nitel Veriler: Ekonomik Durum ve İstihdam

Deprem, bireylerin ekonomik koşullarını derinden sarsarak gelir kaybı, işsizlik ve geçim kaygılarını artırmıştır. Özellikle ailelerin maddi güvencesinin zayıflaması, barınma, temel ihtiyaçlar ve uzun vadeli ekonomik belirsizlikler konusunda endişelere yol açmaktadır.

Deprem sonrası gelir kaybı ve ekonomik kaygılar: Deprem sonrası ekonomik zorluklar, özellikle gelir kaybı ve geçim kaygıları açısından katılımcıları derinden etkilemiştir. Eşlerinin iş kaybı, gelir düşüşü ve artan maddi yükler nedeniyle büyük belirsizlik yaşadıklarını ifade eden katılımcılar, ekonomik çöküş hissi içinde olduklarını belirtmiştir.

"Yani benim eşimin işi biraz tabii ki daha geriledi önceki zamana göre. Biz tamamen çöküşü yaşadık. O derece diyeyim yani. Normalde benim eşim şu an çalışsın 45 bin maaş alır. Ama yani adam..." (Arzu, 51)

"Yani depremden ötürü eşimin çalıştığı yerde sıkıntı olduğu için eşim bir süre işsiz kaldı." (Nesrin, 28)

Deprem sonrası işsizlik ve gelir kaybı, ailelerin ekonomik güvencelerini sarsarak gelecek kaygılarını artırmıştır. Özellikle barınma ile ilgili endişeler öne çıkmıştır.

"Ev hakkında kaygılarım var. Barınak konusunu nasıl ederiz, nasıl öderiz? O düşüncelerim var. Kaygılarım bunlar." (Ceyda, 59)

Deprem sonrası ekonomik sıkıntıların kalıcı etkileri gözlemlenmiştir. Katılımcılar, ekonomik güvencesizlik ve artan hayat pahalılığı nedeniyle zorlandıklarını belirtmiştir.

"Ekonomik hayatımızda tabii yani... Oldu yani. Maddi yönden falan... Bayağı bir sıkıntı oldu yani." (Aylin, 50)

"Kiracı sıkıştırdı o süreci. Bir anda kiralar arttı. Yani bir buçukken depremden önce şu an 11 bin oldu. Yani bu bir yıl içerisinde bu derece arttı. Biraz evet maddi anlamda sıkıntı yaşandı." (Ebru, 30)

Bir katılımcı, alınmayan fatura ücretlerini sonradan ödedikleri için sıkıntı çektiklerini ifade etmiştir:

"Mesela suyumuzu, elektriğimizi kaç ay almadılar ya. Elektriği ödemedik. Suyu almadılar bizden. Belki alsalardı yani az az. Ondan sonra sıkıntı çektik. Toplu toplu ödeyerek. Toplu suyu öde. Doğal gazını öde. Elektriğini öde. Her gelmeye 3 milyar (bin) 4 milyar (bin) ödedik ama elimizde avucumuzda çok sıkıntı çektik. Yani o sıkıntıları çektik. Yani bir seneye yakın iyi sıkıntı çektik." (Şule, 68)

Ekonomik güvencesizliğin uzun vadeli etkileri de katılımcılar tarafından vurgulanmıştır.

"Esas ekonomik durumu zorlayacak olan bundan sonrası." (Hande, 59)

"Ki alışverişimi yaparken bir sene aç kalıyordum. İkinci sene iyi bir şey alayım. Güzel bir ayakkabı alayım. Üst baş alayım. O şekildeydi. Ama şimdi hiçbir şey yok. Ancak ihtiyaç kadar. Sabit bir gelir olsa da (emekli maaşı) hiç rahatlatmıyor bak. Ama şey aç kalmayacak kadar." (Hande, 59)

Orta halli yaşam ve kanaat duygusu: Bazı katılımcılar, ekonomik zorluklara rağmen mevcut durumlarını diğer insanlarla kıyaslayarak şükrettiklerini ifade etmektedir. Deprem sonrası ekonomik olarak gerileme yaşamalarına rağmen, başkalarına kıyasla hala iyi durumda olduklarını vurgulamaktadırlar.

"Ama hani başkalarına göre yine iyiyiz Elhamdülillah. Hani orta haldeyiz şu anda. Önce çok daha iyiydik. Şimdi orta haldeyiz. Olsun. Yani buna da şükür." (Arzu, 51)

"Şu an dediğim gibi orta. Yani çok iyi sayılmasa da en azından kendi yağımızda kavruluyoruz derler ya." (Nesrin, 28)

"Ama maddi yönden belki bizim hani çok şeyimiz olmadı. Ama etrafımızdaki insanlara, akrabalara, hani genel olarak herkese biz çok üzüldük yani. O da o yönden bizi çok etkiledi." (Filiz, 60)

"Benim kız lisede, oğlan ortaokulda. Yani o bile (devletin çocuklara servis vermesi) çok büyük bir nimet. Yoksa sen o parayı kendin vereceksin." (Tuğba, 46)

Deprem sonrası ekonomik durumu zorlaşan katılımcıların bazıları, her ne kadar eskiye oranla daha kötü bir ekonomik tabloyla karşı karşıya kalsalar da hala geçinebildikleri için memnun olduklarını ifade etmektedir.

Kadınların geçim ve bağımsızlık çabaları: Kadınlar, deprem sonrası ekonomik bağımsızlıklarını koruyabilmek adına farklı yollar aramış ve kendi geçimlerini sağlamak için çeşitli çabalar göstermişlerdir.

"Hayat devam ediyor. Ve o zeytin tarlası benim sayemde şu an ayakta. Ve bu sene ne kadar zeytinyağı aldım biliyor musun? 726 kilo. Yani. İçimden masrafını çıktım iyi para kaldı bana." (Aylin, 50)

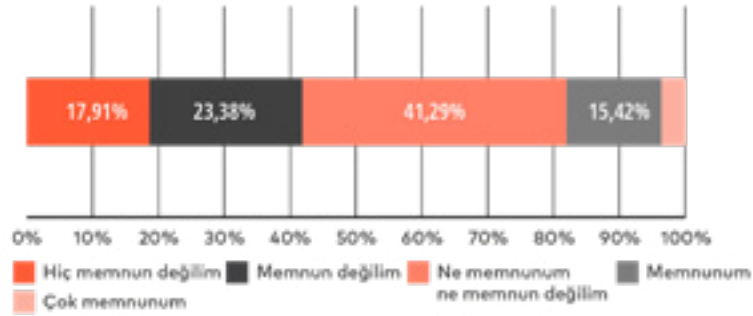
"Ben maddi olarak kimseye muhtaç olmak istemiyorum. Çünkü ben 12 yıl hep çalıştım hocam. Ondan önce yine el işi yapıp satıyordum. Hiç kimseye maddi olarak şey yapmadım. Eşime bile yapmadım." (Gözde, 44)

"Fikirlerim ve düşüncelerim çok değişti... Şu an karavana yöneldiğimden birikim yapıyorum. Bu kendi şeyimle değişti. Fikrim yani çevreyle etkili." (Emine, 31)

Kadınlar, ekonomik olarak bağımsız olabilmek için hem tarımsal üretime hem de girişimcilik faaliyetlerine yönelmiştir. Ayrıca, uzun vadeli yatırım ve birikim yapma fikri, kadınların ekonomik krizlere karşı dayanıklılık geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Kadınların bu süreçte sadece ekonomik bağımsızlık kazanmaları değil, aynı zamanda kendilerini daha güçlü hissetmeleri de önemli bir dönüşüm olarak ortaya çıkmaktadır.

5.7. Nicel Veriler: Psikolojik İyi Oluş ve Ruh Sağlığı

5.7.1. Yaşam Memnuniyeti

Grafik 35: Şu anda hayatınızdan ne düzeyde memnunsunuz?

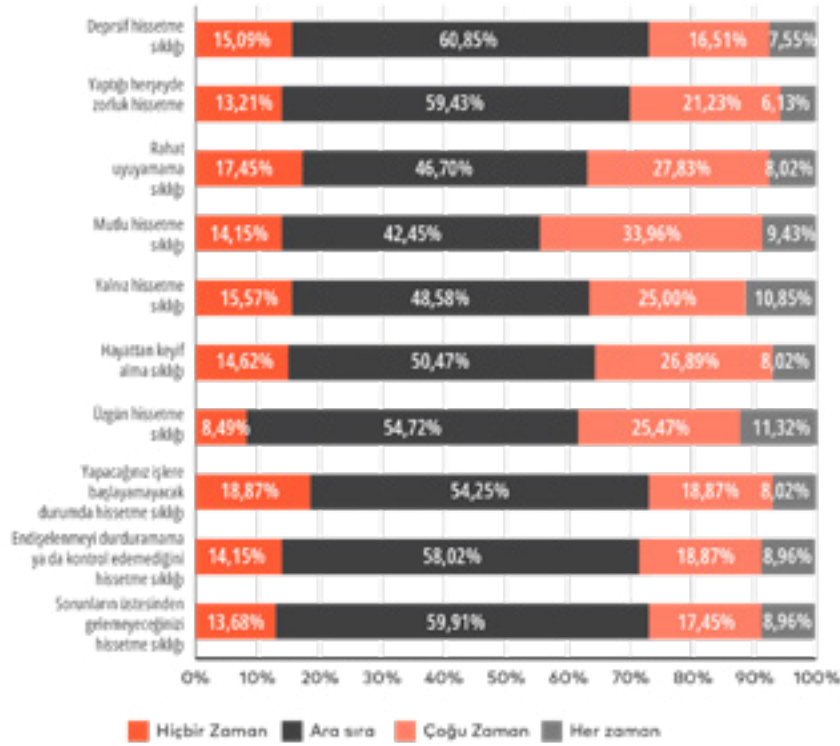
Grafik 36: Deprem öncesi yaşam memnuniyeti düzeyi

Deprem öncesi hayattan genel memnuniyet düzeyi	Deprem sonrası hayattan genel memnuniyet düzeyi
3,32	2,63

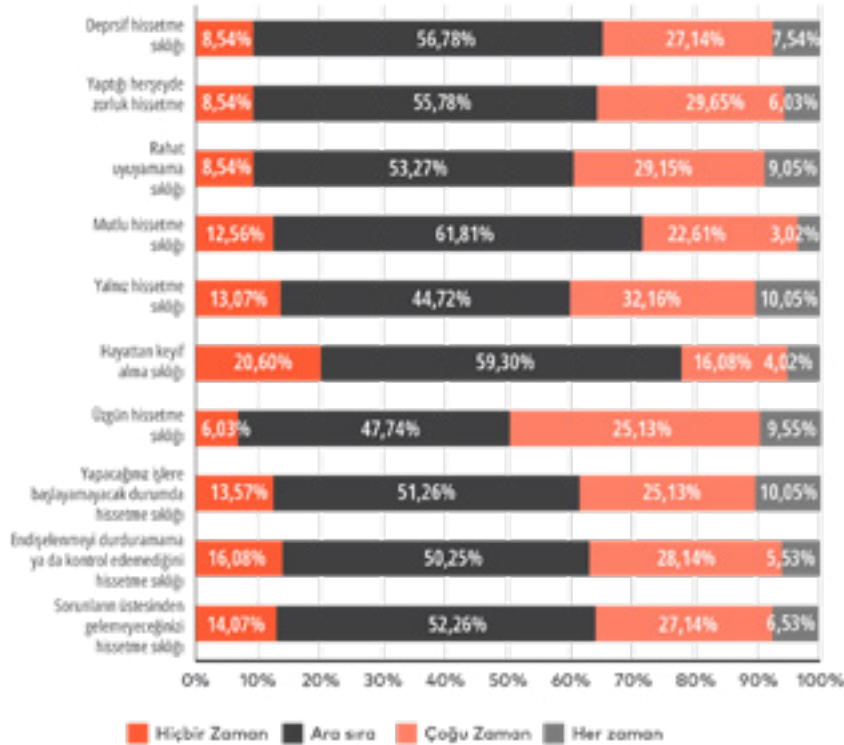
Tablo 120: Deprem öncesi ve sonrası yaşam memnuniyeti

Tablo 120'de görüldüğü gibi, deprem öncesi yaşam memnuniyeti ile deprem sonrası yaşam memnuniyeti arasında düşüş vardır. T-test sonucuna göre bu düşüş istatistiksel olarak anlamlıdır.

5.7.2. Ruh Sağlığı

Grafik 37: Deprem öncesi dönemde ruh sağlığı sorunları yaşama sıklığı

Grafik 38: Deprem sonrası dönemde ruh sağlığı sorunları yaşama sıklığı

Deprem Öncesi	Ort.	Deprem Sonrası	Ortalama Min. 1, Maks. 4
Deprem öncesindeki bir ayı düşündüğünüzde kendinizi depresif hissetme sıklığınızı belirtiniz.	2,16	Son 2 haftayı düşündüğünüzde kendinizi depresif hissetme sıklığınızı belirtiniz.	2,33
Deprem öncesindeki bir ayı düşündüğünüzde ne sıklıkla yaptığınız her şeyde zorluk hissettiniz belirtiniz.	2,20	Son 2 haftayı düşündüğünüzde ne sıklıkla yaptığınız her şeyde zorluk hissettiniz belirtiniz.	2,33
Deprem öncesindeki bir ayı düşündüğünüzde rahat uyuyamama sıklığınızı belirtiniz.	2,26	Son 2 haftayı düşündüğünüzde rahat uyuyamama sıklığınızı belirtiniz.	2,38
Deprem öncesindeki bir ayı düşündüğünüzde kendinizi mutlu hissetme sıklığınızı belirtiniz.	2,38	Son 2 haftayı düşündüğünüzde kendinizi mutlu hissetme sıklığınızı belirtiniz.	2,16
Deprem öncesindeki bir ayı düşündüğünüzde kendinizi ne sıklıkla yalnız hissettiğinizi belirtiniz.	2,31	Son 2 haftayı düşündüğünüzde kendinizi ne sıklıkla yalnız hissettiğinizi belirtiniz.	2,39
Deprem öncesindeki bir ayı düşündüğünüzde ne sıklıkla hayattan keyif aldığınızı belirtiniz.	2,28	Son 2 haftayı düşündüğünüzde ne sıklıkla hayattan keyif aldığınızı belirtiniz.	2,03
Deprem öncesindeki bir ayı düşündüğünüzde kendinizi üzgün hissetme sıklığınızı belirtiniz.	2,39	Son 2 haftayı düşündüğünüzde kendinizi üzgün hissetme sıklığınızı belirtiniz.	2,48
Deprem öncesindeki bir ayı düşündüğünüzde ne sıklıkla yapacağınız işlere başlayamayacak durumda hissettiniz.	2,16	Son 2 haftayı düşündüğünüzde ne sıklıkla yapacağınız işlere başlayamayacak durumda hissettiniz.	2,31
Deprem öncesindeki bir ayı düşündüğünüzde endişelenmeyi durduramadığınızı ya da kontrol edemediğinizi hissetme sıklığınızı belirtiniz.	2,22	Son 2 haftayı düşündüğünüzde endişelenmeyi durduramadığınızı ya da kontrol edemediğinizi hissetme sıklığınızı belirtiniz.	2,23
Deprem öncesindeki bir ayı düşündüğünüzde ne kadar sıklıkla sorunlarınızın üstesinden gelemeyeceğinizi hissettiniz belirtiniz.	2,21	Son 2 haftayı düşündüğünüzde ne kadar sıklıkla sorunlarınızın üstesinden gelemeyeceğinizi hissettiniz belirtiniz.	2,26

Tablo 121: Deprem öncesi ve deprem sonrası ruh sağlığı göstergeleri

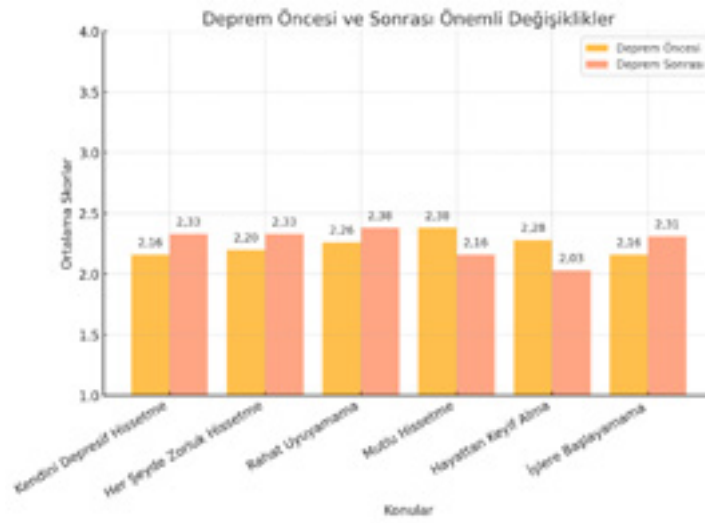
Deprem sonrası ruhsal durum ve günlük işlevsellikte istatistiksel olarak anlamlı değişiklikler gözlemlenmiştir. Kendini depresif hissetme sıklığı deprem öncesinde 2,16 iken son iki haftada 2,33'e yükselmiş ($P<0,05$), bu da bireylerin depresif belirtilerinde anlamlı bir artış olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, yaptığı her şeyde zorluk hissetme sıklığı da 2,20'den 2,33'e yükselerek ($P<0,05$) günlük aktivitelerde zorlanma hissinin arttığını işaret etmektedir. Rahat uyuyamama sıklığı da 2,26'dan 2,38'e yükselmiş ($P<0,05$), bu da uyku kalitesinde bozulma yaşandığını göstermektedir.

ETKİ ANALİZİ

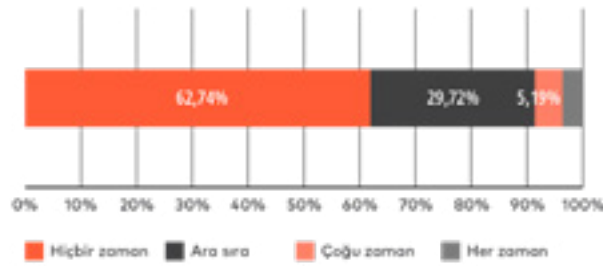
Öte yandan, olumlu duygular açısından anlamlı azalmalar gözlemlenmiştir. Mutlu hissetme sıklığı deprem öncesinde 2,38 iken, son iki haftada 2,16'ya düşmüş ($P<0,05$), bu da bireylerin mutluluk düzeylerinde belirgin bir azalma olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, hayattan keyif alma sıklığı da 2,28'den 2,03'e düşerek ($p<0,05$) yaşamdan zevk alma düzeyinde belirgin bir gerileme olduğunu ortaya koymaktadır.

İşlerlik açısından, yapacağı işlere başlayamayacak durumda hissetme sıklığı 2,16'dan 2,31'e yükselmiş ($P<0,05$), bu da bireylerin günlük görevleri yerine getirme konusunda daha fazla zorlandığını göstermektedir.

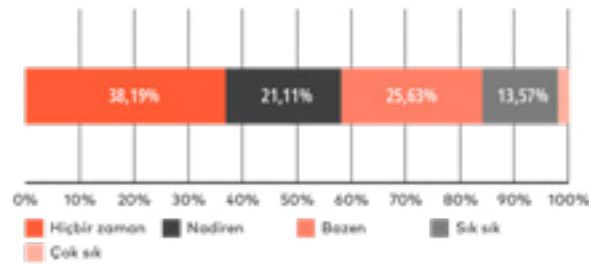
Genel olarak, deprem sonrası bireylerin ruhsal durumlarında belirgin bir bozulma yaşandığı, depresif hissetme, zorluk çekme, uyku problemleri ve hayattan keyif alma düzeylerinde anlamlı değişiklikler olduğu görülmektedir.

Grafik 39: Deprem öncesi ve sonrası ruh sağlığındaki istatistiksel anlamlı değişimler

Grafik 40: Deprem öncesi dönemde ruh sağlığı sorunu için profesyonel destek alma sıklığı

Grafik 41: Deprem sonrası dönemde ruh sağlığı sorunu için profesyonel destek alma sıklığı

Deprem öncesi dönemde yaşanan ruh sağlığı sorunu için destek alma sıklığı ortalaması	Deprem sonrası dönemde yaşanan ruh sağlığı sorunu için destek alma sıklığı ortalaması (Min. 1, Maks 5)
1,47	2,19

Tablo 122: Deprem öncesi ve sonrası ruh sağlığı desteği alma

Ruh sağlığı sorunları için profesyonel destek alma sıklığı açısından da deprem öncesi ve sonrasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0,001$). Bu durum, katılımcıların deprem sonrası psikolojik destek arayışında kayda değer bir artış yaşadığını düşündürülebilir. Deprem sonrası bölgede hizmet veren kurum sayısındaki artış da bu durumda etkili olmuş olabilir.

Anket sonuçlarına göre, katılımcıların %38,19'u (76 kişi) deprem sonrası dönemde yaşadığı ruh sağlığı sorunları için hiçbir zaman profesyonel destek almadığını belirtmiştir. %21,11'i (42 kişi) nadiren, %25,63'ü (51 kişi) bazen, %13,57'si (27 kişi) sık sık ve yalnızca %1,51'i (3 kişi) çok sık profesyonel destek aldığını ifade etmiştir.

Bu veriler, deprem sonrası ruh sağlığı sorunlarının yaygın olmasına rağmen, profesyonel destek alma oranlarının oldukça düşük kaldığını göstermektedir. Hiçbir zaman veya nadiren destek alanların toplam oranı %59,30'a ulaşmaktadır, bu da katılımcıların büyük bir çoğunluğunun psikolojik destek hizmetlerine erişemediğini veya bu hizmetleri kullanmadığını göstermektedir.

Bazen, sık sık ve çok sık destek alanların toplam oranı %40,71 olsa da, çok sık profesyonel destek alanların oranının %1,51 gibi oldukça düşük olması, ruh sağlığı hizmetlerinin sürekli ve yeterli şekilde sağlanamadığını düşündürmektedir.

Bu sonuçlar, deprem sonrası ruh sağlığı desteğinin yaygınlaştırılması, erişilebilirliğinin artırılması ve özellikle kadınların bu hizmetleri düzenli olarak kullanmalarını teşvik eden mekanizmaların oluşturulması gerektiğini göstermektedir. Kadınların psikolojik destek almasının önündeki engeller maddi imkansızlıklar, sosyal damgalama, bilinç eksikliği veya uygun hizmetlere erişememe gibi faktörler olabilir.

5.8. Nitel Veriler: Psikolojik İyi Oluş ve Ruh Sağlığı

Katılımcılarla yapılan birebir görüşmelerin bulguları, nicel araştırma verilerini destekler niteliktedir. Katılımcılar, nicel verilerde artış gösterdiği gözlemlenen ruh sağlığı sorunlarına nitel görüşmelerde değinmişlerdir. Bulgular katılımcıların psikolojik travmayla mücadelesini, gündelik hayatlarına yansıyan kaygı ve stres unsurlarını, ruhsal çöküş ve toparlanma süreçlerini, gelecek kaygılarını ve umutlarını ortaya koymaktadır.

Deprem travması ve süregelen korkular: Deprem travması, bireylerin kendilerini dünyadan kopmuş hissetmelerine, güven duygularının sarsılmasına ve uzun vadeli psikolojik etkiler yaşamalarına neden olmaktadır:

"Kendi içimde dünyadan koptuğumu hissettim. Dünyaya olan güvenim sarsıldı. Tekrar dünyaya bağlanmak, güvenli bir bağlantı sağlamak... Hala şu an o tam şeyde değilim." (Arzu, 51)

"Binalara giremiyorum. Daha hiç binalara girmedim. Hep yani sanki üstümüze yıkılacak gibi hissediyorum." (Canan, 51)

Katılımcılar, deprem travması sonrasında güven duygularını yeniden inşa etmekte zorluk yaşamaktadır. Bu durum, hem gündelik hayatlarını hem de uzun vadeli ruhsal sağlıklarını etkilemektedir. Deprem anısını zihinsel ve fiziksel olarak sürekli tekrar yaşamak, bireylerin travma sonrası stres bozukluğu belirtileri göstermesine neden olmaktadır.

Kaygı ve stresin gündelik hayata yansması: Deprem sonrasında bireyler gündelik hayatta kaygı ve stresle başa çıkmakta zorlanmaktadır. Bireylerin barınma alanları ve sosyal ilişkileri de bu kaygılardan etkilenmektedir:

"Eve gidince kaygılanıyorum, strese de giriyorum. Hiçbir şekilde depremden sonra bir evde yatmadık, kalmadık. Deprem korkusunu hala atlatamadım." (Sevil, 33)

"Ev mi? Hani biz konteynerde yaşıyoruz ya atıyorum kuzenim atıyorum biri evdeyse ben bırakıp orada gidemiyorum. Kızım da gelsin ya da ben yanında olayım. Her an her şey olabilir korkusu var sadece." (Nesrin, 28)

Kaygı, katılımcıların gündelik hayatlarına yoğun bir şekilde yansımakta ve hareket alanlarını kısıtlamaktadır. Sosyal hayata katılımı azalma, barınma alanlarına dair güvensizlik ve kalıcı stres, bireylerin yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir.

İyileşme ve dayanıklılık: Depremde bireyler, travma sonrasında ruhsal çöküş yaşayabilmekte, ancak zamanla toparlanma sürecine girebilmektedirler:

"Sonra düşündüm. (Kendi kendime) kendine gel, kendini biraz toparla (dedim). Geride bir evladın, iki torunun daha var dedim." (Yasemin, 70)

"Ben iyileşmişim diyorum. Ne güzel diyorum. Takılmıyorum. Önceliklerimiz değişti. Ve önceliğim kendim olup sonrasında o mutlu olduktan sonra. O işler beklesin." (Necla, 47)

Travma sonrasında bazı katılımcılar, zaman içinde dayanıklılıklarını artırarak daha dengeli bir ruh haline kavuşabilmektedir. Ancak bu sürecin bireysel farklılıklar gösterdiği ve destek mekanizmalarının bu süreci hızlandırabileceği unutulmamalıdır.

Gelecek kaygıları ve umut: Depremden etkilenen bireylerin büyük bir kısmı gelecek konusunda belirsizlik ve endişe yaşarken, bazıları ise umut duygusunu korumaya çalışmaktadır:

"Ama gelecek korkusu maalesef yaşıyorum. Yaşıyorum çocuklarım için yaşıyorum, yaşıyorum torunlarım için yaşıyorum." (Filiz, 60)

"Baya umutluyum artık. Pozitif düşünüyorum hala. Bir gün buradan gideceğiz, evimiz olacak, düzenimiz olacak inşallah. Tekrar eski düzenimize kavuşacağız diye inanıyorum ben." (Elif, 40)

5.9. Kadın Destek Merkezlerine Dair Değerlendirmeler

Araştırma bulgularına göre Kadın Destek Merkezleri, kadınların psikolojik, sosyal ve hukuki alanlarda güçlenmelerine yardımcı olarak hayatlarında olumlu değişimler yaratmaktadır. Bu merkezler sayesinde kadınlar, kendilerini daha iyi ifade edebilmekte, zor durumlarla başa çıkma becerisi kazanmakta ve sosyal hayata daha aktif katılım sağlamaktadır.

Psikolojik destek ve ruhsal iyileşme: Kadın Destek Merkezleri, psikolojik destek sağlayarak kadınların ruhsal yönden toparlanmasına yardımcı olmuştur. Kadınlar, burada aldıkları psikolojik destek sayesinde kaygılarını azaltmış, olaylara farklı açılardan

bakabilmiş ve daha sağlıklı düşünmeye başlamışlardır. Buradan aldığı hizmetle özgürleştiğini, kendi değerini fark ettiğini, migren ağrısının azaldığını belirten katılımcılar olmuştur.

"Hayatımı nasıl etkiledi bireysel olarak? Özgürlük. Özgürlük bambaşka bir şeymiş yani tarifi yok ki." (Emine, 31)

"Buradaki arkadaşlar beni o kadar güzel yönlendirdiler ki kendimin kıymetli olduğunu anladım. Kendi kıymetimin, kendimin farkına vardım." (Selma, 54)

"Buradan psikolojik destek aldıktan sonra daha yani olumlu düşündüm. Daha yani fark etmeye başladım. Yani doğru yanlışı. Beni endişelendiren, kaygılandırılan şeylerin boş olduğunu yani hani." (Sevil, 33)

"Ben Hanım'la (psikolog) birlikte bir seanslar aldım daha önce. Burada seansımız zaten bitti. 10 falan, 10 seans oldu galiba. Ben onun yardımıyla çok oldum yani, iyi oldum. Terapi olurken şöyle bir şey fark ettim. Hani ilaç tedavisi de bana iyi geleceğini fark ettim. Ve bakayım kendim Hanım'a (psikolog) söyledim. Dedim, Hanım (psikolog) ben ilaç kullanmak istiyorum çünkü geceleri uyuyamıyorum dedim. Ondan sonra Hanım da (psikolog) beni Bey'e (psikiyatrist) gönderdi ilaçlar için işte. Yaklaşık 8-9 aydan beri ilaç kullanıyorum yani. İyiyim çok şükür. Seanslar da bana çok iyi geldi. İlaçlar da." (Aylin, 50)

"Buradayken ilk geldiğimde psikolojikmen çok iyi değildim. Ama gerçekten buraya geldim derken çok iyi oldu bana. Yani çok hızlı toparlandım. O konuda memnunum yani. Ondan sonra bayağı bir çocukları da rahat bıraktım kendimi de." (Elif, 40)

"Ahşap boyamadır, örgü. Oradan diğer farklı etkinlikler, çini gibi. Böyle duyuru yapıldığında, 'Ya ne olacak şimdi onu yapıp ne olacak sanki' diye düşünüyordum. Bir kere katıldım, aa iyi geldi. Oradan bir daha katıldım, daha böyle iyi hissettim. Birkaç haftada gelmiştim görüşmeye psikolog arkadaşlarla, Allah razı olsun. Onlar, baktım çok iyi geliyor bana. Hem onlarla konuşmak, etkinliklere katılmak çok iyi geldi. Sağlık sorunlarım da baya bir azaldı. Mesela ayda bir tablet migren ilacını bitirirken, buraya geldikçe daha iyi hissettim. Daha iyi hissettikçe migren nöbetlerim daha az oldu. Evdekiler de çok memnundu, ben de." (Aslı, 40)

"Ben çok memnun kaldım. O an anlatamayacak şekilde, sadece psikoloğa anlattığım şekilde büyük bir hatanın içindeydim. Onun farkına vardık, onunla konuşa konuşa. Yani şu an çok çok iyiyim." (Aysel, 28)

"Hayatımda evet problemler vardı. Bu problemleri gerçekten birlikiyle birlikte bir yola girip birilerinin bana yol göstermesine ve yanımda olmasına ihtiyacım vardı. Her insana her şeyi söyleyemiyorsun, her insan bilgili olmuyor, yanlış da yönlendirmek istiyor olabilirler. Burası benim için güzel bir kapıydı ve mutluyum yani, iyi ki de geldim. Netleşebiliyorum artık. Çizgiler katabiliyorum, sınırlar katabiliyorum. Duygularımı ifade etmeye çalışabiliyorum." (Işıl, 31)

Kadınlar, etkinliklere katılarak ve profesyonel destek alarak kaygı ve korkularını azaltma, özgür ve değerli hissetme, duygularını ifade etmeyi öğrenme, sağlıklı sınırlar çizme, daha sağlıklı hissetme ve hatalarını fark edip düzeltme fırsatı bulduğunu ifade etmiştir.

Sosyal hayata katılım: Kadın Destek Merkezleri, kadınların sosyal çevreyle olan ilişkilerini geliştirmesine katkı sağlamıştır. Daha önce sosyal hayattan uzak duran birçok kadın, merkeze geldikten sonra sosyalleştiğini belirtmiştir.

"Güzel etkiledi dedim ya. Hiç ben insana karışmazdım, sohbet etmezdim, selam vermezdim. Hiçbir aktivitem yoktu yani. Hiçbir sosyal hayatım yoktu. Buranın ben çok faydasını gördüm." (Zeynep, 54)

"Buranın atölyelerine katıldım, hepsine neredeyse katıldım. Onlar çok güzel, zevkli geçti. Diyorlar neye gidiyorsun, aman diyorum gidip en azından ortam görürüz, arkadaş görürüz." (Canan, 51)

"Buraya gelince bu merkez benim karşıma çıktı. Bir anda çıktı. Beni çok değiştirdi. Ben çok huzur buluyorum. Hocalarımla ben çok iyi anlaşıyorum. Onları görmeden geçmek istemiyorum." (Burcu, 30)

Kadınlar, merkeze geldiklerinde yalnız olmadıklarını hissetmiş ve sosyal çevreleri genişlemiştir. Merkez, kadınların özgüven kazanmalarına ve sosyal hayatta daha aktif olmalarına yardımcı olmuştur.

Kendi değerini fark etme ve güçlenme: Merkezler, kadınların kendilerini keşfetmelerini ve daha güçlü bireyler hâline gelmelerini sağlamıştır. Kendilerini önceden daha değersiz hisseden kadınlar, burada özgüven kazanmış ve kendilerini daha iyi ifade edebilmiştir.

"Yani benim ufkumu açtı diyebilirim... Çünkü nasıl desem ben hayata hani dört ay öncesini düşünüp baktığım zaman daha dar bakıyordum. Benim için neydi? İşim, evim ve eşim. Gerisini görmüyordum." (Feride, 48)

"Hayatımı nasıl etkiledi bireysel olarak? Özgürlük. Özgürlük bambaşka bir şeymiş yani tarifi yok ki." (Emine, 31)

"Kadınların daha güzel bir konumda olduğunu, kadınların daha değerli olduğunu hissettiriyor. Bunu zaman zaman, yani bunu çevremizdekiler de olsun, eşlerimiz de olsun hissettirmiyorlar. Ama burada hissediyorsunuz yani." (Burcu, 30)

Kadınlar, merkezlerde kendilerini daha güçlü hissetmiş ve bireysel farkındalıkları artmıştır. Kendi değerlerini anlamış ve özgürlük duygusunun farkına varmışlardır.

Zor durumlarla baş etme becerisi kazanma: Merkezler, kadınların kriz anlarıyla nasıl başa çıkacaklarını öğrenmelerine yardımcı olmuştur. Kadınlar, burada edindikleri bilgi ve deneyimler sayesinde sorunlarını daha kolay çözebilmeye başlamıştır.

"KADEM'e başlamadan önce bazı sorunları kafama çok takıyordum. Ve kendimde de bazı kişisel özelliklerimi, beğenmediğim problemlerim olduğunu düşünüyordum. Bazı kusurlarımın olduğunu düşünüyordum. KADEM'e başladıktan sonra bunları aştığımı fark ettim." (Serap, 30)

"Hayatımda evet problemler vardı. Bu problemleri gerçekten birikişiyile birlikte bir yola girip birilerinin bana yol göstermesine ve yanımda olmasına ihtiyacım vardı." (Işıl, 31)

"Buraya geldikten sonra Allah razı olsun buradakiler bunun farkına varmama şey oldu yani. Hiç sorunu çözmediğime göre daha çok sorunlar yükleniyor." (Aslı, 40)

Kadınlar, yaşadıkları zorluklarla nasıl başa çıkabileceklerini öğrenmiş, kendi sorunlarını daha bilinçli şekilde ele alabilmişlerdir. Destek merkezinin sağladığı danışmanlık ve psikolojik destek, kriz anlarında daha sağlam kalmalarına yardımcı olmuştur. Merkeze duyulan aidiyet hissi: Kadınlar, merkezlerin kendileri için ne kadar önemli olduğunu vurgulamış ve buraya karşı bir aidiyet hissettiklerini belirtmişlerdir.

"Kadın Destek Merkezi benim için bulunmaz Hint kumaşı. Dedikleri var ya çok iyi geliyor bana hocam." (Şirin, 33)

"Ben çok memnun kaldım. O an anlatamayacak şekilde, sadece psikoloğa anlattığım şekilde büyük bir hatanın içindeydim. Onun farkına vardık, onunla konuşa konuşa. Yani şu an çok çok iyiyim." (Aysel, 28)

"Ben ilk bilmiyordum öyle bir destek olduğunu. Ama bu iki senedir, depremden bu tarafıdır burada hiç ben boş bırakmıyorum. Kadınlara çok destek oluyor." (Figen, 48)

Kadınlar, merkezlere duydukları minneti ifade etmiş ve buranın hayatlarını ne kadar olumlu değiştirdiğini vurgulamışlardır. Merkezler, onlar için bir destek alanı olmaktan öte, aidiyet hissettikleri bir yer hâline gelmiştir.

Aile ilişkilerindeki iyileşme: Katılımcılar, merkezlere gelmeye başladıktan sonra aile ilişkilerinde gözle görülür iyileşmeler olduğunu, diğer aile bireylerinin de bu olumlu değişimleri fark ettiğini ifade etmiştir.

"Mesela çocuklarımla iletişimimde, ailemle, arkadaşlarımla, kendimle %100 etkisi oldu. Evet nasıl iz süreceğim? Nasıl önümü göreceğim? Nasıl çocuklarımla iletişime geçeceğim? Nasıl devam edeceğim bu süreçte? Kimden destek alacağım? Öngörebildiğim sağlıklı cümleyi nasıl kuracağım? Yani burası bana destek oldu." (Emine, 31)

"Ailemizle ilgili de gelişme oldu. Çocuklarımla da oldu. Benim üç tane çocuğum var. Bir de ben. Benim için hayat bu dört kişiydi. Başka kimse yoktu. 4-5 tane de torunum biri geliyor inşallah. Onları bile kabul etmiyordum. Gelini kabul etmiyordum, damatları kabul etmiyordum ama hepsini kabullendim. Yani oldu bana faydası, çok oldu buranın. Gelinim bile fark etti. Dedi anne sen çok değişmişsin. Yani dedi Allah oradan razı olsun. Devam etmek isterim buraya, toparlanamadığım zaman hemen." (Zeynep, 54)

"Herkese daha ılımlı, daha güzel, daha güzel bakıyorsun. Dışarıya bakış açım biraz değil de çok değişiyor." (Tuğba, 46)

"Daha sakın bir insan, daha düzenli bir insan olmama yardımcı oldu yani. Aile ilişkilerinde özellikle KADEM'in etkisi çok oldu. İş hayatımdaki ilişkilerimde de benim işle alakalı bazı problemlerim vardı. Onlarda da çok güzel etkisi oldu." (Serap, 30)

"Ben oğluma daha çok kıızıyordum hani böyle şey olduğu zaman. Ama buradan aldığım destekle kızmayı biraz daha azalttım. Buradan aldığım destekle ben çocuğuma şey yaptım. Çocuğumun hocasından destek aldık derken bayağı bir toparlama yaptık." (Sibel, 42)

"Burası benim için çok önemli. Hatta burada çocuk alanının olması çok önemli. En azından aklım evde ya da bir yerlerde kalmıyor. Çocuklarım için güvenli alan oluyor. Keza hocalar da çocuklarımla da çok ilgili alakalılar. Yani normal bir birey gibi ilgili alakalılar. Burayı seviyorum, hoş, benimsiyorum yani... Benim buraya gelme amaçlarım öncelikle çocuklarımdı, çocuklarımla eğitimi ya da daha farklı bir ebeveyn olma adınaydı. Biraz daha pozitif, biraz daha rahat, biraz daha relaks ya da çocuklara hangi olay karşısında nasıl tepki vereceğimi biraz daha farklılaştıran bir olay için geldim." (İşıl, 31)

Bu ifadeler, kadınların bireysel, aile içi ve toplumsal hayatlarında yaşadıkları olumlu değişimleri göstermektedir. Kadın Destek Merkezleri, bireylerin hem duygusal hem de sosyal anlamda güçlenmesine yardımcı olurken, kadınların daha bilinçli ebeveynler ve daha huzurlu bireyler olmalarına katkı sağlamaktadır.

Hukuki haklar ve bilinçlenme: Merkezlerden destek alan katılımcılar; boşanma, nafaka ve diğer hukuki süreçlerde bilinçlenerek haklarını daha etkin bir şekilde savunabildiklerini ifade etmiştir.

"Tabii ki (nafaka süreciyle ilgili destek alabileceğim kurumlara) yönlendirdiler. Şimdi ben bir boşanma gerçekleştirdim. 11 sene oldu ben eşimden ayrıldığımda. Bir nafaka arttırma davası açacaktım. Nasıl yapabilirim? Danıştım, güzel yollar gösterdi o şekilde." (Tuğba, 46)

"Evet yani hani bir kadının hakkı ne, şu an daha bilgiliyim, daha tecrübeliyim." (Melek, 23)

"Gerekli yerlere gitmemi sağlattı bana. Hukuki süreçte de bana çok destekçi oldular. Bir nafaka davam vardı. O süreçte bana çok yardımcı oldular." (Ebru, 30)

Bu ifadeler, Kadın Destek Merkezlerinin hukuki bilinçlenme ve yönlendirme konularında nasıl etkili olduğunu göstermektedir. Kadınlar, bu destek sayesinde haklarını öğrenerek hukuki süreçlerde daha bilinçli ve güçlü hareket edebilmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sosyal etki analizinde elde edilen bulgular, Kadın Destek Merkezlerinin faaliyetlerinin, afet sonrası destek ihtiyacı yüksek kadın danışanlar başta olmak üzere çok çeşitli danışan gruplarında anlamlı değişimler yarattığını göstermektedir. Danışanlar; psikolojik iyi oluş, sosyal ilişki becerileri, ebeveynlik rolleri, şiddete karşı kendini koruma, yasal haklara dair bilgi düzeyi ve geleceğe yönelik umut gibi alanlarda olumlu gelişmeler yaşadıklarını ifade etmiştir. Özellikle grup çalışmaları, seminerler ve bireysel destek görüşmeleri, hem sosyal destek ağlarının güçlenmesine hem de kadınların kendi potansiyellerini keşfetmelerine önemli ölçüde katkı sağlamıştır.

Deprem bölgesinde hizmet alan danışanların, sosyal etkileşim ve psikolojik destek faaliyetlerine yoğun ilgi göstermesi; afet sonrası artan ihtiyaçların Kadın Destek Merkezleri tarafından etkin biçimde karşılandığını ortaya koymaktadır. Yüksek memnuniyet oranları yalnızca sunulan hizmetlerin kalitesiyle değil, aynı zamanda bölgede oluşan talep artışına karşılık verilen yeterli ve anlamlı hizmetlerle de ilişkilidir.

Aile içi ilişkiler, iletişim becerileri ve annelik rolleri gibi tematik alanlarda gözlemlenen olumlu değişimler, Kadın Destek Merkezlerinin saha gerçekliğine uygun ve ihtiyaca duyarlı programlar geliştirme başarısını yansıtmaktadır. Özellikle deprem bölgesindeki faaliyetlerin planlamasında, sahada tespit edilen ihtiyaç ve güçlükler doğrudan belirleyici olmuştur. Örneğin, deprem sonrasında annelik rollerinde yaşanan zorluklar — bölgesel araştırmalarda da açıkça ortaya konmuştur — anneliğe özel destekleyici faaliyetlerin geliştirilmesini beraberinde getirmiştir. Bu ihtiyaç temelli planlama yaklaşımının hem olumlu etkileri hem de danışan memnuniyetine yansımaları, analiz skorlarında net biçimde görülmektedir.

Eğitim ve dış destek hizmetlerine erişim imkânlarının, danışan memnuniyetinde önemli bir faktör olduğu tespit edilmiştir. Özellikle dışarıdan okul bitirme programları gibi imkânlarla yönlendirme yapılan merkezlerde, kadınların hem özgüvenlerinin arttığı hem de geleceğe dair hedefler belirlemeye başladıkları görülmektedir. Ancak veriler, aynı zamanda her düzeyden eğitimi açıktan devam ettirme desteğinin artırılması gerektiğine de işaret etmektedir. Kadın Destek Merkezlerinin eğitime dair desteği, danışanların engelleri aşmasına ve kaygılarını azaltmasına katkı sağlarken; açıktan okul bitirme programlarına yönelik somut kazanımlar görece daha düşük kalmaktadır. Bu durum, eğitime erişimi destekleyecek daha yapılandırılmış yönlendirme mekanizmalarına duyulan ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Kadın Destek Merkezlerinin iş yerindeki bazı deneyimlere olan etki göstergeleri ortalamaları, nispeten daha düşüktür. Bu durum, iş hayatındaki iyileşmenin yalnızca alınan bireysel destekle sınırlı olmadığını, aynı zamanda sistemsel koşullarla yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgu, kadınlara yönelik psikososyal desteğin yanı sıra, sosyal koşulların iyileştirilmesine yönelik gerçekleştirilecek savunuculuk faaliyetlerinin de ne denli önemli olduğunu göstermektedir.

Çocuk oyun odası gibi destekleyici hizmetlerin, kadınların merkezlerden daha düzenli yararlanmalarını kolaylaştırdığı ve faaliyetlere aktif katılımlarını artırdığı analiz bulguları arasında öne çıkmaktadır. Edirnekapı örneğinde olduğu gibi, çocuklara yönelik kaliteli hizmet sunumu, hem çocukların güvenli ortamlarda zaman geçirmesini hem de kadınların kendilerine zaman ayırabilmesini mümkün kılmaktadır. Bu bulgular, çocuk oyun odası hizmetlerinin aynı nitelikte tüm merkezlerde yaygınlaştırılması gerektiğine işaret etmektedir.

Etki analizi bulgularına göre, psikolog ve sosyal hizmet uzmanı desteğinden duyulan memnuniyet yüksek düzeydedir. Bu yüksek memnuniyetin arka planında, ekiplerin periyodik süpervizyon desteği almasıyla birlikte, psikososyal destek süreçlerinin niteliğinin ve ekiplerin öz bakım becerilerinin gelişiminin desteklenmesi yer almaktadır. Deprem bölgesindeki veriler, danışanların Kadın Destek Merkezlerinin ekip koordinasyonunu ve yönetimini oldukça başarılı bulduğunu ortaya koymaktadır. Bu veri, afet bölgelerinde Kadın Destek Merkezlerinin sürdürülebilir ve etkili bir hizmet modeli sunduğunu göstermektedir. İstanbul gibi büyük kentlerde ise, bazı konularda daha düşük memnuniyet bildirilmesi; sosyoekonomik değişkenler, yüksek beklentiler ve kent yaşamının karmaşıklığı gibi faktörlerle açıklanabilir. Kentleşme düzeyi, destek kaynaklarının çeşitliliği ve sosyal izolasyon gibi bağlamsal etkenler, bu farklılıkların değerlendirilmesinde dikkate alınmalıdır.

Bununla birlikte, bazı gruplarda gözlemlenen memnuniyet farklılıkları, hizmet erişim koşullarının ve bağlamsal faktörlerin yeniden değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Özellikle göçmen danışanlar, bazı duygusal gelişim göstergelerinde yüksek ilerleme kaydettiklerini belirtse de ekip koordinasyonu ve hukuki destek gibi alanlarda memnuniyet oranlarının görece düşük olduğu görülmektedir. Bu durum yalnızca dil bariyeriyle değil, aynı zamanda düzensiz veya kayıtsız göçmen olmanın getirdiği yasal ve psikolojik güvensizlik, kültürel farklılıklar ve aidiyet duygusunun zayıflığıyla da ilişkilendirilebilir. Kadın Destek Merkezlerinin göçmenlere yönelik hizmet kapasitesinin sınırlı olması, bu alanda gelişim ve güçlendirme ihtiyacını göstermektedir.

Bulgular, hem İstanbul'da hem de deprem bölgesindeki danışanların Kadın Destek Merkezlerinin diğer şehirlerde de yaygınlaştırılması gerektiğine dair yüksek düzeyde inanç taşıdığını göstermektedir. Bu durum, kadın destek merkezlerine olan ihtiyacın güçlü bir toplumsal karşılık bulduğunu ve merkezin kurumsal modelinin yaygınlaştırılabilir nitelikte olduğunu ortaya koymaktadır.

Etki analizi aynı zamanda, sahada yürütülen faaliyetlerin Kadın Destek Merkezlerinin kuruluş amacıyla ve hedef grupların ihtiyaçlarıyla yüksek düzeyde uyumlu olduğunu göstermektedir. PRODES hibesiyle desteklenen proje, bu uyumu örnekleyen başarılı uygulamalardan biridir. Bu proje kapsamında yapılan faaliyetlerin, merkezlerin programlama kapasitesine katkı sunduğu ve kurumsal öğrenme süreçlerini pekiştirdiği de görülmektedir.

Sosyal etki analizinin risk ve sınırlılıklar bölümünde ele alınan bazı metodolojik sınırlılıklar, gelecek yıllarda yapılacak analizler için yol gösterici olabilir. Ölçümler yalnızca danışanların öznel beyanlarına dayandığı için elde edilen değişim verileri algılanan değişimle sınırlıdır. Hâlihazırda birçok faaliyet için tutulmakta olan ön test ve son test

ETKİ ANALİZİ

verilerinin analizlerinin gelecek dönemlerde raporlanması, algılanan değişimin ötesinde, faaliyetlerin etkisine dair daha nesnel ve ayrıntılı bir tablo sunabilir.

2024 etki analizinde yalnızca danışanlardan veri toplanmış; önceki yılın aksine Kadın Destek Merkezi çalışanları ve dış kurum temsilcilerinin görüşleri bu yılki analiz sürecine entegre edilmemiştir. 2023 yılında olduğu gibi, gelecek yıllarda yapılacak etki analizlerinde paydaş çeşitliliği gözetilmesi ve çok sesliliğin sağlanması önerilmektedir. Sonuç olarak, bu etki analizi, Kadın Destek Merkezlerinin sahaya duyarlı, ihtiyaç odaklı ve çok boyutlu müdahale kapasitesini ortaya koyarken; kurumsal gelişim alanlarını da belirlemeye yardımcı olmuştur. Bulguların, yalnızca akademik analiz amacıyla değil; aynı zamanda iç değerlendirme, strateji güncelleme ve hizmet kalitesini artırma süreçlerinde etkin biçimde kullanılması önerilmektedir. Kadınların güçlenmesine hizmet eden bu merkezlerin hem yaygınlaştırılması hem de iç işleyişlerinde sürdürülebilirliğin güçlendirilmesi, sosyal politikanın ve yerel hizmet sistemlerinin en önemli öncelikleri arasında yer almalıdır.

Ek 1: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Bugün sizinle deprem bölgesinde yaşamının ve kadın destek merkezi ile ilgili deneyimlerinizin hayatınıza olan etkileri üzerine konuşacağız. Bu görüşme, deprem sonrası yaşam alanlarınızda nasıl değişiklikler yaşadığınızı ve aldığınız destek hizmetlerinden nasıl yararlandığınızı anlamak amacıyla yapılmaktadır. İsminiz hiçbir yerde kullanılmayacak ve bu görüşme yalnızca araştırma ekibiyle paylaşılacaktır. Not almak zorunda kalmamak için kayıt cihazı kullanacağım ancak istediğiniz zaman kayıt cihazını kapatmamı isteyebilirsiniz. Görüşmemiz yaklaşık 45 dakika sürecektir. Başlamadan önce sormak ya da söylemek istediğiniz bir şey var mı? Görüşmecisi: Kayıt cihazını aç ve ses düzeyini katılımcıyla test et. Katılımcıya anlaşılır şekilde konuşması gerektiğini hatırlat.

1. Kadın Destek Merkezi Hizmetlerine Dair Sorular:

a. Kadın Destek Merkezinden hizmet almak bireysel olarak sizi nasıl etkiledi? (İpuçları: Kendine dair farkındalık, duyguları kabullenme, zor anlarda kendini rahatlatma, olumsuz düşüncelere kapılmama, günlük hayatı sürdürme, anı fark ederek yaşama, kendine daha az yargılayıcı yaklaşma, kendine iyi bakma, iyi gelen aktiviteleri artırma, hedeflerin önündeki engelleri fark etme.)

b. Kadın Destek Merkezinden hizmet almak hayatınızı nasıl etkiledi? (İpuçları: Ruh sağlığı, aile içi ve diğer ilişkiler, sosyal ve hukuki haklar, farkındalık, eğitim, sağlık, istihdam.)

• Deprem sonrası dönemde Kadın Destek Merkezinden destek almak sizin için ne ifade etti? (İpuçları: Zorluklarla başa çıkma, destek sisteminin önemi, süreçte sağladığı rahatlama.)

c. Kadın Destek Merkezinden aldığınız hizmetleri nasıl değerlendirirsiniz? (İpuçları: Psikolog, sosyal hizmet uzmanı, çocuk oyun odası, verilen hizmetlerin kalitesi ve faydası.)

2. Depremden Genel Etkilenme:

• Depremden siz ve aileniz nasıl etkilendiniz? (İpuçları: Kayıp yaşandı mı? Maddi ya da manevi kayıplar nelerdi? Deprem sonrasında neler yaşandı?)

3. Aile Dinamikleri:

Evli Katılımcılar için:

• Depremden bu yana eşinizle olan ilişkinizde nasıl değişiklikler oldu? (İpuçları: İletişimdeki değişiklikler, rollerin değişimi, çatışma çözme, başa çıkma stratejileri.)

• Ebeveynlik açısından deprem sonrası neler değişti? (İpuçları: Çocukların ruh hali, eğitimde aksaklıklar, ebeveynlikte karşılaşılan zorluklar.)

Geniş ailenizle olan ilişkilerinizde önemli değişiklikler oldu mu?

(İpuçları: Alınan destek, yaşam düzenlemeleri, geniş aile ile bağlar.)

Evli Olmayan Katılımcılar için:

- Depremden sonra birlikte yaşadığınız çekirdek ailenizle (anne, baba, kardeş...) ilişkinizde nasıl değişiklikler oldu?
(İpuçları: İletişimdeki değişiklikler, destek arayışı, başa çıkma stratejileri.)
- Ailenizle birlikte yaşamının olumlu veya olumsuz etkileri neler oldu?
(İpuçları: Paylaşılan sorumluluklar, duygusal destek, çatışma durumları.)
- Geniş aile veya akrabalarla ilişkilerinizde değişiklikler oldu mu?
(İpuçları: Alınan destek, görüşme sıklığı, bağların kuvvetlenmesi ya da zayıflaması.)

4. Yaşam Koşulları, Sosyal Hayat ve Sosyal Destek Ağları:

- Deprem sonrası yaşadığınız mahalle veya konteyner kentte yaşam nasıl bir deneyim oldu?
(İpuçları: Komşularla ilişkiler, dayanışma, sosyal destek.)
- Depremden sonra sosyal hayatınız nasıl değişti?
(İpuçları: Hobiler, sosyal etkinliklere katılım.)
- Sosyal hizmetler, sağlık hizmetleri gibi kurumlardan faydalanma sürecinizi anlatabilir misiniz?
(İpuçları: Kadınlara yönelik hizmetlere erişim, eğitim olanakları.)

5. Ekonomik Durum ve İş Hayatı:

- Deprem sonrası ekonomik durumunuzda nasıl değişiklikler oldu?
(İpuçları: Ailenin geliri, geçim sıkıntısı, iş arama süreci, aile içi maddi yardımlaşma.)

6. Psikolojik Durum ve Ruh Sağlığı:

- Depremden sonra ruhsal durumunuzda nasıl değişiklikler yaşadınız?
(İpuçları: Travma, stres, kaygı, psikososyal hizmetlerden yararlanma.)
- Geleceğe dair umutlarınız veya endişeleriniz var mı?
(İpuçları: Beklentiler, korkular, destek arayışı.)

7. Deprem Öncesi ve Sonrası Yaşam Karşılaştırması:

- Bir kadın olarak hayatınızı sürdürme konusunda deprem öncesi ve sonrasını nasıl karşılaştırırsınız? (İpuçları: Değişimler var mı? Aile içi sorumluluklar, toplumsal sorumluluklar, eğitim, hobiler.)

8. Güvenlik ve Gelecek Kaygıları:

- Depremden sonra kendinizi ve ailenizi güvende hissetme durumunuzda bir değişiklik oldu mu?
(İpuçları: Yeniden inşa süreci, kalıcı barınma beklentileri.)
- Gelecek planlarınız ve umutlarınız neler?
(İpuçları: Uzun vadeli hedefler, yeniden kurma süreciyle ilgili endişeler.)

Ek 2: Nitel Araştırma Katılımcılarının Ayrıntılı Demografik Özellikleri

Veri Toplama Aracı: Nitel Görüşme Verileri			
	Demografik Bilgiler	Görüşme Yapılan Kişi Sayısı	Toplam Görüşme Yapılan Kişi Sayısı
Kahramanmaraş	Konteyner Kentte Kalıyor	5	10
	Konteyner Kentte Kalmıyor	5	
	Medeni Durum/Evli	6	
	Evli ve Ayrı Yaşıyor	0	
	Medeni Durumu/Boşanmış	3	
	Medeni Durum/Dul	1	
	Aktif Çalışan	2	
	Çalışmıyor	8	
	Çocuk Var	9	
	Çocuk Yok	1	
	Okuryazar	10	
	Okuryazar Değil	0	
	Konteyner Kentte Kalıyor	5	
	Konteyner Kentte Kalmıyor	5	
İskenderun	Medeni Durumu/Evli	8	10
	Evli ve Ayrı Yaşıyor	0	
	Medeni Durum/Boşanmış	1	
	Medeni Durum/Dul	1	
	Aktif Çalışan	1	
	Çalışmıyor	9	
	Çocuk Var	10	
	Çocuk Yok	0	
	Okuryazar	9	
	Okuryazar Değil	1	
Adıyaman	Konteyner Kentte Kalıyor	7	10
	Konteyner Kentte Kalmıyor	3	
	Medeni Durumu/Evli	6	
	Evli ve Ayrı Yaşıyor	3	
	Medeni Durum/Boşanmış	1	
	Medeni Durum/Dul	0	
	Aktif Çalışan	4	
	Çalışmıyor	6	
	Çocuk Var	8	
	Çocuk Yok	2	
	Okuryazar	9	
	Okuryazar Değil	1	

MERKEZLERİMİZ

İstanbul Kadın Destek Merkezi

Adres: Karagömrük Mah. TOKİ Muhtar
Muhittin Sk. No: 8/1 Fatih/İstanbul

Telefon: 0 (212) 632 4649

Kahramanmaraş Kadın Destek Merkezi

Adres: İstasyon Mahallesi, Baykar Konteyner
Kent Dulkadiroğlu /Kahramanmaraş

Telefon: 0 542 154 4486

İskenderun Kadın Destek Merkezi

Adres: Meydan Mahallesi, İskenderun Teknik
Üniversitesi İçi, Üsküdar Konteyner Kent
İskenderun-Hatay

Telefon: 0 542 154 4487

Adıyaman Kadın Destek Merkezi

Adres: İpekli köyü, K2B Konteyner Kent,
Merkez/Adıyaman

Telefon: 0 542 154 4483

Malatya Kadın Destek Merkezi

Adres: Bulgurlu Mahallesi, Teknopark
Konteyner Kent, Battalgazi/Malatya

Telefon: 0542 154 4493

**Bizi sosyal medyada
takip edebilirsiniz.**

kademorgtr

kadem.org.tr

**Bizi sosyal medyada
takip edebilirsiniz.**

kadindestekmrkz

Detaylı bilgi için
qr kodları
okutabilirsiniz

Sosyal Etki Analizi Raporları

**KADEM
KADIN DESTEK
MERKEZİ**